8 ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതമഹാപുരാണേ അഷ്ടമഃ സ്കന്ധഃ

8.1 പ്രഥമോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശപ്രസംഗേ ദേവ്യാ മനവേ വരദാനവർണന

ജനമേജയ ഉവാച .
സൂര്യചന്ദ്രാന്വയോത്ഥാനാം നൃപാണാം സത്കഥാശ്രിതം .
ചരിതം ഭവതാ പ്രോക്തം ശ്രുതം തദമൃതാസ്പദം .. 1..

അധുനാ ശ്രോതുമിച്ഛാമി സാ ദേവീ ജഗദംബികാ .
മന്വന്തരേഷു സർവേഷു യദ്യദ്രൂപേണ പൂജ്യതേ .. 2..

യസ്മിന്യസ്മിംശ്ച വൈ സ്ഥാനേ യേന യേന ച കർമണാ .
(ശരീരേണ ച ദേവേശീ പൂജനീയാ ഫലപ്രദാ .
യേനൈവ മന്ത്രബീജേന യത്ര യത്ര ച പൂജ്യതേ ..)
ദേവ്യാ വിരാട്സ്വരൂപസ്യ വർണനം ച യഥാതഥം .. 3..

യേന ധ്യാനേന തത്സൂക്ഷ്മേ സ്വരൂപേ സ്യാന്മതേർഗതിഃ .
തത്സർവം വദ വിപ്രർഷേ യേന ശ്രേയോഽഹമാപ്നുയാം .. 4..

വ്യാസ ഉവാച .
ശൃണു രാജൻ പ്രവക്ഷ്യാമി ദേവ്യാരാധനമുത്തമം .
യത്കൃതേന ശ്രുതേനാപി നരഃ ശ്രേയോഽത്ര വിന്ദതേ .. 5..

ഏവമേതന്നാരദേന പൃഷ്ടോ നാരായണഃ പുരാ .
തസ്മൈ യദുക്തവാന്ദേവോ യോഗചര്യാപ്രവർതകഃ .. 6..

ഏകദാ നാരദഃ ശ്രീമാൻപര്യടൻപൃഥിവീമിമാം .
നാരായണാശ്രമം പ്രാപ്തോ ഗതഖേദശ്ച തസ്ഥിവാൻ .. 7..

തസ്മൈ യോഗാത്മനേ നത്വാ ബ്രഹ്മദേവതനൂദ്ഭവഃ .
പര്യപൃച്ഛദിമം ചാർഥം യത്പൃഷ്ടോ ഭവതാനഘ .. 8..

നാരദ ഉവാച .
ദേവദേവ മഹാദേവ പുരാണപുരുഷോത്തമ .
ജഗദാധാര സർവജ്ഞ ശ്ലാഘനീയോരുസദ്ഗുണ .. 9..

ജഗതസ്തത്ത്വമാദ്യം യത്തന്മേ വദ യഥേപ്സിതം .
ജായതേ കുത ഏവേദം കുതശ്ചേദം പ്രതിഷ്ഠിതം .. 10..

കുതോഽന്തം പ്രാപ്നുയാത്കാലേ കുത്ര സർവഫലോദയഃ .
കേന ജ്ഞാതേന മായൈഷാ മോഹഭൂർനാശമാപ്നുയാത് .. 11..

കയാർചയാ കിം ജപേന കിം ധ്യാനേനാത്മഹൃത്കജേ .
പ്രകാശോ ജായതേ ദേവ തമസ്യർകോദയോ യഥാ .. 12..

ഏതത്പ്രശ്നോത്തരം ദേവ ബ്രൂഹി സർവമശേഷതഃ .
യഥാ ലോകസ്തരേദന്ധതമസം ത്വഞ്ജസൈവ ഹി .. 13..

വ്യാസ ഉവാച .
ഏവം ദേവർഷിണാ പൃഷ്ടഃ പ്രാചീനോ മുനിസത്തമഃ .
നാരായണോ മഹായോഗീ പ്രതിനന്ദ്യ വചോഽബ്രവീത് .. 14..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ശൃണു ദേവർഷിവര്യാത്ര ജഗതസ്തത്ത്വമുത്തമം .
യേന ജ്ഞാതേന മർത്യോ ഹി ജായതേ ന ജഗദ്ഭ്രമേ .. 15..

ജഗതസ്തത്ത്വമിത്യേവ ദേവീ പ്രോക്താ മയാപി ഹി .
ഋഷിഭിർദേവഗന്ധർവൈരന്യൈശ്ചാപി മനീഷിഭിഃ .. 16..

സാ ജഗത്സൃജതേ ദേവീ തയാ ച പ്രതിപാല്യതേ .
തയാ ച നാശ്യതേ സർവമിതി പ്രോക്തം ഗുണത്രയാത് .. 17..

തസ്യാഃ സ്വരൂപം വക്ഷ്യാമി ദേവ്യാഃ സിദ്ധർഷിപൂജിതം .
സ്മരതാം സർവപാപഘ്നം കാമദം മോക്ഷദം തഥാ .. 18..

മനുഃ സ്വായംഭുവസ്ത്വാദ്യഃ പദ്മപുത്രഃ പ്രതാപവാൻ .
ശതരൂപാപതിഃ ശ്രീമാൻസർവമന്വന്തരാധിപഃ .. 19..

സ മനുഃ പിതരം ദേവം പ്രജാപതിമകല്മഷം .
ഭക്ത്യാ പര്യചരത്പൂർവം തമുവാചാത്മഭൂഃ സുതം .. 20..

പുത്ര പുത്ര ത്വയാ കാര്യം ദേവ്യാരാധനമുത്തമം .
തത്പ്രസാദേന തേ താത പ്രജാസർഗഃ പ്രസിദ്ധ്യതി .. 21..

ഏവമുക്തഃ പ്രജാസ്രഷ്ട്രാ മനുഃ സ്വായംഭുവോ വിരാട് .
ജഗദ്യോനിം തദാ ദേവീം തപസാതർപയദ് വിഭുഃ .. 22..

തുഷ്ടാവ ദേവീം ദേവേശീം സമാഹിതമതിഃ കില .
ആദ്യാം മായാം സർവശക്തിം സർവകാരണകാരണാം .. 23..

മനുരുവാച .
നമോ നമസ്തേ ദേവേശി ജഗത്കാരണകാരണേ .
ശംഖചക്രഗദാഹസ്തേ നാരായണഹൃദാശ്രിതേ .. 24..

വേദമൂർത്തേ ജഗന്മാതഃ കാരണസ്ഥാനരൂപിണി .
വേദത്രയപ്രമാണജ്ഞേ സർവദേവനുതേ ശിവേ .. 25..

മാഹേശ്വരി മഹാഭാഗേ മഹാമായേ മഹോദയേ .
മഹാദേവപ്രിയാവാസേ മഹാദേവപ്രിയങ്കരി .. 26..

ഗോപേന്ദ്രസ്യ പ്രിയേ ജ്യേഷ്ഠേ മഹാനന്ദേ മഹോത്സവേ .
മഹാമാരീഭയഹരേ നമോ ദേവാദിപൂജിതേ .. 27..

സർവമംഗലമാംഗല്യേ ശിവേ സർവാർഥസാധികേ .
ശരണ്യേ ത്ര്യംബകേ ഗൗരി നാരായണി നമോഽസ്തു തേ .. 28..

യതശ്ചേദം യയാ വിശ്വമോതം പ്രോതം ച സർവദാ .
ചൈതന്യമേകമാദ്യന്തരഹിതം തേജസാം നിധിം .. 29..

ബ്രഹ്മാ യദീക്ഷണാത്സർവം കരോതി ച ഹരിഃ സദാ .
പാലയത്യപി വിശ്വേശഃ സംഹർതാ യദനുഗ്രഹാത് .. 30..

മധുകൈടഭസംഭൂതഭയാർതഃ പദ്മസംഭവഃ .

യസ്യാഃ സ്തവേന മുമുചേ ഘോരദൈത്യഭവാംബുധേഃ .. 31..

ത്വം ഹ്രീഃ കീർതിഃ സ്മൃതിഃ കാന്തിഃ കമലാ ഗിരിജാ സതീ .
ദാക്ഷായണീ വേദഗർഭാ സിദ്ധിദാത്രീ സദാഭയാ .. 32..

സ്തോഷ്യേ ത്വാം ച നമസ്യാമി പൂജയാമി ജപാമി ച .
ധ്യായാമി ഭാവയേ വീക്ഷേ ശ്രോഷ്യേ ദേവി പ്രസീദ മേ .. 33..

ബ്രഹ്മാ വേദനിധിഃ കൃഷ്ണോ ലക്ഷ്യാവാസഃ പുരന്ദരഃ .
ത്രിലോകാധിപതിഃ പാശീ യാദസാമ്പതിരുത്തമഃ .. 34..

കുബേരോ നിധിനാഥോഽഭൂദ്യമോ ജാതഃ പരേതരാട് .
നൈരൃതോ രക്ഷസാം നാഥഃ സോമോ ജാതോ ഹ്യപോമയഃ .. 35..

ത്രിലോകവന്ദ്യേ ലോകേശി മഹാമാംഗല്യരൂപിണി .
നമസ്തേഽസ്തു പുനർഭൂയോ ജഗന്മാതർനമോ നമഃ .. 36..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഏവം സ്തുതാ ഭഗവതീ ദുർഗാ നാരായണീ പരാ .
പ്രസന്നാ പ്രാഹ ദേവർഷേ ബ്രഹ്മപുത്രമിദം വചഃ .. 37..

ദേവ്യുവാച .
വരം വരയ രാജേന്ദ്ര ബ്രഹ്മപുത്ര യദിച്ഛസി .
പ്രസന്നാഹം സ്തവേനാത്ര ഭക്ത്യാ ചാരാധനേന ച .. 38..

മനുരുവാച .
യദി ദേവി പ്രസന്നാസി ഭക്ത്യാ കാരുണികോത്തമേ .
തദാ നിർവിഘ്നതഃ സൃഷ്ടിഃ പ്രജായാഃ സ്യാത്തവാജ്ഞയാ .. 39..

ദേവ്യുവാച .
പ്രജാസർഗഃ പ്രഭവതു മമാനുഗ്രഹതഃ കില .
നിർവിഘ്നേന ച രാജേന്ദ്ര വൃദ്ധിശ്ചാപ്യുത്തരോത്തരം .. 40..

യഃ കശ്ചിത്പഠതേ സ്തോത്രം മദ്ഭക്ത്യാ ത്വത്കൃതം സദാ .
തേഷാം വിദ്യാ പ്രജാസിദ്ധിഃ കീർതിഃ കാന്ത്യുദയഃ ഖലു .. 41..

ജായന്തേ ധനധാന്യാനി ശക്തിരപ്രഹതാ നൃണാം .
സർവത്ര വിജയോ രാജൻ സുഖം ശത്രുപരിക്ഷയഃ .. 42..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഏവം ദത്ത്വാ വരാൻ ദേവീ മനവേ ബ്രഹ്മസൂനവേ .
അന്തർധാനം ഗതാ ചാസീത്പശ്യതസ്തസ്യ ധീമതഃ .. 43..

അഥ ലബ്ധവരോ രാജാ ബ്രഹ്മപുത്രഃ പ്രതാപവാൻ .
ബ്രഹ്മാണമബ്രവീത്താത സ്ഥാനം മേ ദീയതാം രഹഃ .. 44..

യത്രാഹം സമധിഷ്ഠായ പ്രജാഃ സ്രക്ഷ്യാമി പുഷ്കലാഃ .
യക്ഷ്യാമി യജ്ഞൈർദേവേശം തത്സമാദിശ മാചിരം .. 45..

ഇതി പുത്രവചഃ ശ്രുത്വാ പ്രജാപതിപതിർവിഭുഃ .
ചിന്തയാമാസ സുചിരം കഥം കാര്യം ഭവേദിദം .. 46..

സൃജതോ മേ ഗതഃ കാലോ വിപുലോഽനന്തസംഖ്യകഃ .
ധരാ വാർഭിഃ സ്തുതാ മഗ്നാ രസം യാതാഖിലാശ്രയാ .. 47..

ഇദം മച്ചിന്തിതം കാര്യം ഭഗവാനാദിപൂരുഷഃ .
കരിഷ്യതി സഹായോ മേ യദാദേശേഽഹമാശ്രിതഃ .. 48..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം
സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശപ്രസംഗേ
ദേവ്യാ മനവേ വരദാനവർണനം നാമ പ്രധമോഽധ്യായഃ .. 8.1..

8.2 ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ . ധരണ്യുദ്ധാരവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഏവം മീമാംസതസ്തസ്യ പദ്മയോനേഃ പരന്തപ .
മന്വാദിഭിർമുനിവരൈർമരീച്യാദ്യൈഃ സമന്തതഃ .. 1..

ധ്യായതസ്തസ്യ നാസാഗ്രാദ്വിരഞ്ചേഃ സഹസാനഘ .
വരാഹപോതോ നിരഗാദേകാംഗുലപ്രമാണതഃ .. 2..

തസ്യൈവ പശ്യതഃ ഖസ്ഥഃ ക്ഷണേന കില നാരദ .
കരിമാത്രം പ്രവവൃധേ തദദ്ഭുതതമം ഹ്യഭൂത് .. 3..

മരീചിമുഖ്യൈർവിപ്രേന്ദ്രൈഃ സനകാദ്യൈശ്ച നാരദ .
തദ് ദൃഷ്ട്വാ സൗകരം രൂപം തർകയാമാസ പദ്മഭൂഃ .. 4..

കിമേതത്സൗകരവ്യാജം ദിവ്യം സത്ത്വമവസ്ഥിതം .
അത്യാശ്ചര്യമിദം ജാതം നാസികായാ വിനിഃസൃതം .. 5..

ദൃഷ്ടോഽങ്ഗുഷ്ഠശിരോമാത്രഃ ക്ഷണാച്ഛൈലേന്ദ്രസന്നിഭഃ .
ആഹോസ്വിദ്ഭഗവാൻകിം വാ യജ്ഞോ മേ ഖേദയന്മനഃ .. 6..

ഇതി തർകയതസ്തസ്യ ബ്രഹ്മണഃ പരമാത്മനഃ .
വരാഹരൂപോ ഭഗവാഞ്ജഗർജാചലസന്നിഭഃ .. 7..

വിരഞ്ചിം ഹർഷയാമാസ സംഹതാംശ്ച ദ്വിജോത്തമാൻ .
സ്വഗർജശബ്ദമാത്രേണ ദിക്പ്രാന്തമനുനാദയൻ .. 8..

തേ നിശമ്യ സ്വഖേദസ്യ ക്ഷയിതും ഘുർഘുരസ്വനം .
ജനസ്തപഃസത്യലോകവാസിനോഽമരവര്യകാഃ .. 9..

ഛന്ദോമയൈഃ സ്തോത്രവരൈരൃക്സാമാഥർവസംഭവൈഃ .
വചോഭിഃ പുരുഷം ത്വാദ്യം ദ്വിജേന്ദ്രാഃ പര്യവാകിരൻ .. 10..

തേഷാം സ്തോത്രം നിശമ്യാദ്യോ ഭഗവാൻ ഹരിരീശ്വരഃ .
കൃപാവലോകമാത്രേണാനുഗൃഹീത്വാഽപ്സ ആവിശത് .. 11..

തസ്യാന്തർവിശതഃ ക്രൂരസടാഘാതപ്രപീഡിതഃ .
സമുദ്രോഽഥാബ്രവീദ്ദേവ രക്ഷ മാം ശരണാർതിഹൻ .. 12..

ഇത്യാകർണ്യ സമുദ്രോക്തം വചനം ഹരിരീശ്വരഃ .
വിദാരയഞ്ജലചരാഞ്ജഗാമാന്തർജലേ വിഭുഃ .. 13..

ഇതസ്തതോഽഭിധാവൻസൻ വിചിന്വൻപൃഥിവീം ധരാം .
ആഘ്രായാഘ്രായ സർവേശോ ധരാമാസാദയച്ഛനൈഃ .. 14..

അന്തർജലഗതാം ഭൂമിം സർവസത്ത്വാശ്രയാം തദാ .
ഭൂമിം സ ദേവദേവേശോ ദംഷ്ട്രയോദാജഹാര താം .. 15..

താം സമുദ്ധൃത്യ ദംഷ്ട്രാഗ്രേ യജ്ഞേശോ യജ്ഞപൂരൂഷഃ .
ശുശുഭേ ദിഗ്ഗജോ യദ്വദുദ്ധൃത്യാഥ സുപദ്മിനീം .. 16..

തം ദൃഷ്ട്വാ ദേവദേവേശോ വിരഞ്ചിഃ സമനുഃ സ്വരാട് .
തുഷ്ടാവ വാഗ്ഭിർദേവേശം ദംഷ്ട്രോദ്ധതവസുന്ധരം .. 17..

ബ്രഹ്മോവാച .
ജിതം തേ പുണ്ഡരീകാക്ഷ ഭക്താനാമാർതിനാശന .
ഖർവീകൃതസുരാധാര സർവകാമഫലപ്രദ .. 18..

ഇയം ച ധരണീ ദേവ ശോഭതേ വസുധാ തവ .
പദ്മിനീവ സുപത്രാഢ്യാ മതംഗജകരോദ്ധൃതാ .. 19..

ഇദം ച തേ ശരീരം വൈ ശോഭതേ ഭൂമിസംഗമാത് .
ഉദ്ധൃതാംബുജശുണ്ഡാഗ്രകരീന്ദ്രതനുസന്നിഭം .. 20..

നമോ നമസ്തേ ദേവേശ സൃഷ്ടിസംഹാരകാരക .
ദാനവാനാം വിനാശായ കൃതനാനാകൃതേ പ്രഭോ .. 21..

അഗ്രതശ്ച നമസ്തേഽസ്തു പൃഷ്ഠതശ്ച നമോ നമഃ .
സർവാമരാധാരഭൂത ബൃഹദ്ധാമ നമോഽസ്തു തേ .. 22..

ത്വയാഹം ച പ്രജാസർഗേ നിയുക്തഃ ശക്തിബൃംഹിതഃ .
ത്വദാജ്ഞാവശതഃ സർഗം കരോമി വികരോമി ച .. 23..

ത്വത്സഹായേന ദേവേശാ അമരാശ്ച പുരാ ഹരേ .
സുധാം വിഭേജിരേ സർവേ യഥാകാലം യഥാബലം .. 24..

ഇന്ദ്രസ്ത്രിലോകീസാമ്രാജ്യം ലബ്ധവാംസ്തന്നിദേശതഃ .
ഭുനക്തി ലക്ഷ്മീം ബഹുലാം സുരസംഘപ്രപൂജിതഃ .. 25..

വഹ്നിഃ പാവകതാം ലബ്ധ്വാ ജാഠരാദിവിഭേദതഃ .
ദേവാസുരമനുഷ്യാണാം കരോത്യാപ്യായനം തഥാ .. 26..

ധർമരാജോഽഥ പിതൄണാമധിപഃ സർവകർമദൃക് .
കർമണാം ഫലദാതാസൗ ത്വന്നിയോഗാദധീശ്വരഃ .. 27..

നൈരൃതോ രക്ഷസാമീശോ യക്ഷോ വിഘ്നവിനാശനഃ .
സർവേഷാം പ്രാണിനാം കർമസാക്ഷീ ത്വത്തഃ പ്രജായതേ .. 28..

വരുണോ യാദസാമീശോ ലോകപാലോ ജലാധിപഃ .
ത്വദാജ്ഞാബലമാശ്രിത്യ ലോകപാലത്വമാഗതഃ .. 29..

വായുർഗന്ധവഹഃ സർവഭൂതപ്രാണനകാരണം .
ജാതസ്തവ നിദേശേന ലോകപാലോ ജഗദ്ഗുരുഃ .. 30..

കുബേരഃ കിന്നരാദീനാം യക്ഷാണാം ജീവനാശ്രയഃ .
ത്വദാജ്ഞാന്തർഗതഃ സർവലോകപേഷു ച മാന്യഭൂഃ .. 31..

ഈശാനഃ സർവരുദ്രാണാമീശ്വരാന്തകരഃ പ്രഭുഃ .
ജാതോ ലോകേശവന്ദ്യോ്ഽസൗ സർവദേവാധിപാലകഃ .. 32..

നമസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ ജഗദീശായ കുർമഹേ .
യസ്യാംശഭാഗാഃ സർവേ ഹി ജാതാ ദേവാഃ സഹസ്രശഃ .. 33..

നാരദ ഉവാച .
ഏവം സ്തുതോ വിശ്വസൃജാ ഭഗവാനാദിപൂരുഷഃ .
ലീലാവലോകമാത്രേണാപ്യനുഗ്രഹമവാസൃജത് .. 34..

തത്രൈവാഭ്യാഗതം ദൈത്യം ഹിരണ്യാക്ഷം മഹാസുരം .
രുന്ധാനമധ്വനോ ഭീമം ഗദയാതാഡയദ്ധരിഃ .. 35..

തദ്രക്തപങ്കദിഗ്ധാംഗോ ഭഗവാനാദിപൂരുഷഃ .
ഉദ്ധൃത്യ ധരണീം ദേവോ ദംഷ്ട്രയാ ലീലയാപ്സു താം .. 36..

നിവേശ്യ ലോകനാഥേശോ ജഗാമ സ്ഥാനമാത്മനഃ .
ഏതദ്ഭഗവതശ്ചിത്രം ധരണ്യുദ്ധരണം പരം .. 37..

ശൃണുയാദ്യഃ പുമാൻ യശ്ച പഠേച്ചരിതമുത്തമം .
സർവപാപവിനിർമുക്തോ വൈഷ്ണവീം ഗതിമാപ്നുയാത് .. 38..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം
സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ധരണ്യുദ്ധാരവർണനം നാമ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ .. 8.2..

8.3 തൃതീയോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവിസ്താരേ സ്വായംഭുവമനുവംശകീർ

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
മഹീം ദേവഃ പ്രതിഷ്ഠാപ്യ യഥാസ്ഥാനേ ച നാരദ .
വൈകുണ്ഠലോകമഗമദ് ബ്രഹ്മോവാച സ്വമാത്മജം .. 1..

സ്വായംഭുവ മഹാബാഹോ പുത്ര തേജസ്വിനാംവര .
സ്ഥാനേ മഹീമയേ തിഷ്ഠ പ്രജാഃ സൃജ യഥോചിതം .. 2..

ദേശകാലവിഭാഗേന യജ്ഞേശം പുരുഷം യജ .
ഉച്ചാവചപദാർഥൈശ്ച യജ്ഞസാധനകൈർവിഭോ .. 3..

ധർമമാചര ശാസ്ത്രോക്തം വർണാശ്രമനിബന്ധനം .
ഏതേന ക്രമയോഗേന പ്രജാവൃദ്ധിർഭവിഷ്യതി .. 4..

പുത്രാനുത്പാദ്യ ഗുണതഃ കീർത്യാ കാന്ത്യാത്മരൂപിണഃ .
വിദ്യാവിനയസമ്പന്നാൻ സദാചാരവതാം വരാൻ .. 5..

കന്യാശ്ച ദത്ത്വാ ഗുണവദ്യശോവദ്ഭ്യഃ സമാഹിതഃ .
മനഃ സമ്യക് സമാധായ പ്രധാനപുരുഷേ പരേ .. 6..

 ഭക്തിസാധനയോഗേന ഭഗവത്പരിചര്യയാ .

ഗതിമിഷ്ടാം സദാ വന്ദ്യാം യോഗിനാം ഗമിതാ ഭവാൻ .. 7..

ഇത്യാശ്വാസ്യ മനും പുത്ര പദ്മയോനിഃ പ്രജാപതിഃ .
പ്രജാസർഗേ നിയമ്യാമും സ്വധാമ പ്രത്യപദ്യത .. 8..

പ്രജാഃ സൃജത പുത്രേതി പിതുരാജ്ഞാം സമാദധത് .
സ്വായംഭുവഃ പ്രജാസർഗമകരോത്പൃഥിവീപതിഃ .. 9..

പ്രിയവ്രതോത്താനപാദൗ മനുപുത്രൗ മഹൗജസൗ .
കന്യാസ്തിസ്രഃ പ്രസൂതാശ്ച താസാം നാമാനി മേ ശൃണു .. 10
ആകൂതിഃ പ്രഥമാ കന്യാ ദ്വിതീയാ ദേവഹൂതികാ .
തൃതീയാ ച പ്രസൂതിർഹി വിഖ്യാതാ ലോകപാവനീ .. 11
ആകൂതിം രുചയേ പ്രാദാത്കർദമായ ച മധ്യമാം .
ദക്ഷായാദാത്പ്രസൂതിം ച യാസാം ലോക ഇമാഃ പ്രജാഃ .. 12
രുചേഃ പ്രജജ്ഞേ ഭഗവാൻ യജ്ഞോ നാമാദിപൂരുഷഃ .
ആകൂത്യാം ദേവഹൂത്യാം ച കപിലോഽസൗ ച കർദമാത് .. 13
സാംഖ്യാചാര്യഃ സർവലോകേ വിഖ്യാതഃ കപിലോ വിഭുഃ .
ദക്ഷാത്പ്രസൂത്യാം കന്യാശ്ച ബഹുശോ ജജ്ഞിരേ പ്രജാഃ .. 14
യാസാം സന്താനസംഭൂതാ ദേവതിര്യങ്നരാദയഃ .
പ്രസൂതാ ലോകവിഖ്യാതാ സർവേ സർഗപ്രവർതകാഃ .. 15
യജ്ഞശ്ച ഭഗവാൻ സ്വായംഭുവമന്വന്തരേ വിഭുഃ .
മനും രരക്ഷ രക്ഷോഭ്യോ യാമൈർദേവഗണൈർവൃതഃ .. 16
കപിലോഽപി മഹായോഗീ ഭഗവാൻ സ്വാശ്രമേ സ്ഥിതഃ .
ദേവഹൂത്യൈ പരം ജ്ഞാനം സർവാവിദ്യാനിവർതകം .. 17
സവിശേഷം ധ്യാനയോഗമധ്യാത്മജ്ഞാനനിശ്ചയം .
കാപിലം ശാസ്ത്രമാഖ്യാതം സർവാജ്ഞാനവിനാശനം .. 18
ഉപദിശ്യ മഹായോഗീ സ യയൗ പുലഹാശ്രമം .
അദ്യാപി വർതതേ ദേവഃ സാംഖ്യാചാര്യോ മഹാശയഃ .. 19
യന്നാമസ്മരണേനാപി സാംഖ്യയോഗശ്ച സിദ്ധ്യതി .
തം വന്ദേ കപിലം യോഗാചാര്യം സർവവരപ്രദം .. 20
ഏവമുക്തം മനോഃ കന്യാവംശവർണനമുത്തമം .
പഠതാം ശൃണ്വതാം ചാപി സർവപാപവിനാശനം .. 21
അതഃ പരം പ്രവക്ഷ്യാമി മനുപുത്രാന്വയം ശുഭം .
യദാകർണനമാത്രേണ പരം പദമവാപ്നുയാത് .. 22
ദ്വീപവർഷസമുദ്രാദിവ്യവസ്ഥാ യത്സുതൈഃ കൃതാ .
വ്യവഹാരപ്രസിദ്ധ്യർഥം സർവഭൂതസുഖാപ്തയേ .. 23

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശവിസ്താരേ സ്വായംഭുവമനുവംശകീർതനം നാമ തൃതീയോഽധ്യായഃ .. 8.3..

ചതുർഥോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവിഷയേ പ്രിയവ്രതവംശവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
മനോഃ സ്വായംഭുവസ്യാസീജ്ജ്യേഷ്ഠഃ പുത്രഃ പ്രിയവ്രതഃ .
പിതുഃ സേവാപരോ നിത്യം സത്യധർമപരായണഃ .. 1..

പ്രജാപതേർദുഹിതരം സുരൂപാം വിശ്വകർമണഃ .
ബർഹിഷ്മതീം ചോപയേമേ സമാനാം ശീലകർമഭിഃ .. 2..

തസ്യാം പുത്രാന്ദശ ഗുണൈരന്വിതാൻഭാവിതാത്മനഃ .
ജനയാമാസ കന്യാം ചോർജസ്വതീം ച യവീയസീം .. 3..

ആഗ്നീധ്രശ്ചേധ്മജിഹ്വശ്ച യജ്ഞബാഹുസ്തൃതീയകഃ .
മഹാവീരശ്ചതുർഥസ്തു പഞ്ചമോ രുക്മശുക്രകഃ .. 4..

ഘൃതപൃഷ്ഠശ്ച സവനോ മേധാതിഥിരഥാഷ്ടമഃ .
വീതിഹോത്രഃ കവിശ്ചേതി ദശൈതേ വഹ്നിനാമകാഃ .. 5..

ഏതേഷാം ദശപുത്രാണാം ത്രയോഽപ്യാസന്വിരാഗിണഃ .
കവിശ്ച സവനശ്ചൈവ മഹാവീര ഇതി ത്രയഃ .. 6..

ആത്മവിദ്യാപരിഷ്ണാതാഃ സർവേ തേ ഹ്യൂർധ്വരേതസഃ .
ആശ്രമേ പരഹംസാഖ്യേ നിഃസ്പൃഹാ ഹ്യഭവന്മുദാഃ .. 7..

അപരസ്യാം ച ജായായാം ത്രയഃ പുത്രാശ്ച ജജ്ഞിരേ .
ഉത്തമസ്താമസശ്ചൈവ രൈവതശ്ചേതി വിശ്രുതാഃ .. 8..

മന്വന്തരാധിപതയ ഏതേ പുത്രാ മഹൗജസഃ .
പ്രിയവ്രതഃ സ രാജേന്ദ്രോ ബുഭുജേ ജഗതീമിമാം .. 9..

ഏകാദശാർബുദാബ്ദാനാമവ്യാഹതബലേന്ദ്രിയഃ .
യദാ സൂര്യഃ പൃഥിവ്യാശ്ച വിഭാഗേ പ്രഥമേഽതപത് .. 10..

ഭാഗേ ദ്വിതീയേ തത്രാസീദന്ധകാരോദയഃ കില .
ഏവം വ്യതികരം രാജാ വിലോക്യ മനസാ ചിരം .. 11..

പ്രശാസ്തി മയി ഭൂമ്യാം ച തമഃ പ്രാദുർഭവേത്കഥം .
ഏവം നിവാരയിഷ്യാമി ഭൂമൗ യോഗബലേന ച .. 12..

ഏവം വ്യവസിതോ രാജാ പുത്രഃ സ്വായംഭുവസ്യ സഃ .
രഥേനാദിത്യവർണേന സപ്തകൃത്വഃ പ്രകാശയൻ .. 13..

തസ്യാപി ഗച്ഛതോ രാജ്ഞോ ഭൂമൗ യദ്രഥനേമയഃ .
പതിതാസ്തേ സമുദ്രാഖ്യാം ഭേജിരേ ലോകഹേതവേ .. 14..

ജാതാഃ പ്രദേശാസ്തേ സപ്ത ദ്വീപാ ഭൂമൗ വിഭാഗശഃ .
രഥനേമിസമുത്ഥാസ്തേ പരിഖാഃ സപ്ത സിന്ധവഃ .. 15..

യത ആസംസ്തതഃ സപ്ത ഭുവോ ദ്വീപാ ഹി തേ സ്മൃതാഃ .
ജംബുദ്വീപഃ പ്ലക്ഷദ്വീപഃ ശാല്മലീദ്വീപസഞ്ജ്ഞകഃ .. 16..

കുശദ്വീപഃ ക്രൗഞ്ചദ്വീപഃ ശാകദ്വീപശ്ച പുഷ്കരഃ .
തേഷാം ച പരിമാണം തു ദ്വിഗുണം ചോത്തരോത്തരം .. 17..

സമന്തതശ്ചോപക്ലൃപ്തം ബഹിർഭാഗക്രമേണ ച .
ക്ഷാരോദേക്ഷുരസോദൗ ച സുരോദശ്ച ഘൃതോദകഃ .. 18..

ക്ഷീരോദോ ദധിമണ്ഡോദഃ ശുദ്ധോദശ്ചേതി തേ സ്മൃതാഃ .
സപ്തൈതേ പ്രതിവിഖ്യാതാഃ പൃഥിവ്യാം സിന്ധവസ്തദാ .. 19..

പ്രഥമോ ജംബുദ്വീപാഖ്യോ യഃ ക്ഷാരോദേന വേഷ്ടിതഃ .
തത്പതിം വിദധേ രാജാ പുത്രമാഗ്നീധ്രസഞ്ജ്ഞകം .. 20..

പ്ലക്ഷദ്വീപേ ദ്വിതീയേഽസ്മിന്ദ്വീപേക്ഷുരസസമ്പ്ലുതേ .
ജാതസ്തദധിപഃ പ്രൈയവ്രത ഇധ്മാദിജിഹ്വകഃ .. 21..

ശാല്മലീദ്വീപ ഏതസ്മിൻസുരോദധിപരിപ്ലുതേ .
യജ്ഞബാഹും തദധിപം കരോതി സ്മ പ്രിയവ്രതഃ .. 22..

കുശദ്വീപേഽതിരമ്യേ ച ഘൃതോദേനോപവേഷ്ടിതേ .
ഹിരണ്യരേതാ രാജാഭൂത്പ്രിയവ്രതതനൂജനിഃ .. 23..

ക്രൗഞ്ചദ്വീപേ പഞ്ചമേ തു ക്ഷീരോദപരിസമ്പ്ലുതേ .
പ്രൈയവ്രതോ ഘൃതപൃഷ്ഠഃ പതിരാസീന്മഹാബലഃ .. 24..

ശാകദ്വീപേ ചാരുതരേ ദധിമണ്ഡോദസങ്കുലേ .
മേധാതിഥിരഭൂദ്രാജാ പ്രിയവ്രതസുതോ വരഃ .. 25..

പുഷ്കരദ്വീപകേ ശുദ്ധോദകസിന്ധുസമാകുലേ .
വീതിഹോത്രോ ബഭൂവാസൗ രാജാ ജനകസമ്മതഃ .. 26..

കന്യാമൂർജസ്വതീനാമ്നീം ദദാവുശനസേ വിഭുഃ .
ആസീത്തസ്യാം ദേവയാനീ കന്യാ കാവ്യസ്യ വിശ്രുതാ .. 27..

ഏവം വിഭജ്യ പുത്രേഭ്യഃ സപ്തദ്വീപാൻ പ്രിയവ്രതഃ .
വിവേകവശഗോ ഭൂത്വാ യോഗമാർഗാശ്രിതോഽഭവത് .. 28..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശവിഷയേ പ്രിയവ്രതവംശവർണനം നാമ ചതുർഥോഽധ്യായഃ .. 8.4..

8.5 പഞ്ചമോഽധ്യായഃ . ഭുവനലോകവർണനേ ദ്വീപവർഷവിഭേദവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ദേവർഷേ ശൃണു വിസ്താരം ദ്വീപവർഷവിഭേദതഃ .
ഭൂമണ്ഡലസ്യ സർവസ്യ യഥാ ദേവപ്രകല്പിതം .. 1..

സമാസാത്സമ്പ്രവക്ഷ്യാമി നാലം വിസ്തരതഃ ക്വചിത് .
ജംബുദ്വീപഃ പ്രഥമതഃ പ്രമാണേ ലക്ഷയോജനഃ .. 2..

വിശാലോ വർതുലാകാരോ യഥാബ്ജസ്യ ച കർണികാ .
നവ വർഷാണി യസ്മിംശ്ച നവസാഹസ്രയോജനൈഃ .. 3..

ആയാമൈഃ പരിസംഖ്യാനി ഗിരിഭിഃ പരിതഃ ശ്രിതൈഃ .
അഷ്ടാഭിർദീർഘരൂപൈശ്ച സുവിഭക്താനി സർവതഃ .. 4..

ധനുർവത്സംസ്ഥിതേ ജ്ഞേയേ ദ്വേ വർഷേ ദക്ഷിണോത്തരേ .
ദീർഘാണി തത്ര ചത്വാരി ചതുരസ്രമിലാവൃതം .. 5..

ഇലാവൃതം മധ്യവർഷം യന്നാഭ്യാം സുപ്രതിഷ്ഠിതഃ .
സൗവർണോ ഗിരിരാജോഽയം ലക്ഷയോജനമുച്ഛ്രിതഃ .. 6..

കർണികാരൂപ ഏവായം ഭൂഗോലകമലസ്യ ച .
മൂർധ്നി ദ്വാത്രിംശത്സഹസ്രയോജനൈർവിതതസ്ത്വയം .. 7..

മൂലേ ഷോഡശസാഹസ്രസ്താവതാന്തർഗതഃ ക്ഷിതൗ .
ഇലാവൃതസ്യോത്തരതോ നീലഃ ശ്വേതശ്ച ശൃംഗവാൻ .. 8..

ത്രയോ വൈ ഗിരയഃ പ്രോക്താ മര്യാദാവധയസ്ത്രിഷു .
രമ്യകാഖ്യേ തഥാ വർഷേ ദ്വിതീയേ ച ഹിരണ്മയേ .. 9..

കുരുവർഷേ തൃതീയേ തു മര്യാദാം വ്യഞ്ജയന്തി തേ .
പ്രാഗായതാ ഉഭയതഃ ക്ഷാരോദാവധയസ്തഥാ .. 10..

ദ്വിസഹസ്രപൃഥുതരാസ്തഥാ ഏകൈകശഃ ക്രമാത് .
പൂർവാത്പൂർവാച്ചോത്തരസ്യാം ദശാംശാദധികാംശതഃ .. 11..

ദൈർഘ്യ ഏവ ഹ്രസന്തീമേ നാനാനദനദീയുതാഃ .
ഇലാവൃതാദ്ദക്ഷിണതോ നിഷധോ ഹേമകൂടകഃ .. 12..

ഹിമാലയശ്ചേതി ത്രയഃ പ്രാഗ്വിസ്തീർണാഃ സുശോഭനാഃ .
അയുതോത്സേധഭാജസ്തേ യോജനൈഃ പരികീർതിതാഃ .. 13..

ഹരിവർഷം കിമ്പുരുഷം ഭാരതം ച യഥാതഥം .
വിഭാഗാത്കഥയന്ത്യേതേ മര്യാദാഗിരയസ്ത്രയഃ .. 14..

ഇലാവൃതാത്പശ്ചിമതോ മാല്യവാന്നാമപർവതഃ .
പൂർവേണ ച തതഃ ശ്രീമാൻ ഗന്ധമാദനപർവതഃ .. 15..

ആനീലനിഷധം ത്വേതൗ ചായതൗ ദ്വിസഹസ്രതഃ .
യോജനൈഃ പൃഥുതാം യാതൗ മര്യാദാകാരകൗ ഗിരീ .. 16..

കേതുമാലാഖ്യഭദ്രാശ്വവർഷയോഃ പ്രഥിതൗ ച തൗ .
മന്ദരശ്ച തഥാ മേരുമന്ദരശ്ച സുപാർശ്വകഃ .. 17..

കുമുദശ്ചേതി വിഖ്യാതാ ഗിരയോ മേരുപാദകാഃ .
യോജനായുതവിസ്താരോന്നാഹാ മേരോശ്ചതുർദിശം .. 18..

അവഷ്ടംഭകരാസ്തേ തു സർവതോഽഭിവിരാജിതാഃ .
ഏതേഷു ഗിരിഷു പ്രാപ്താഃ പാദപാശ്ചൂതജംബുനീ .. 19..

കദംബന്യഗ്രോധ ഇതി ചത്വാരഃ പർവതാഃ സ്ഥിതാഃ .
കേതവോ ഗിരിരാജേഷു ഏകാദശശതോച്ഛ്രയാഃ .. 20..

താവദ്വിടപവിസ്താരാഃ ശതാഖ്യപരിണാഹിനഃ .
ചത്വാരശ്ച ഹ്രദാസ്തേഷു പയോമധ്വിക്ഷുസജ്ജലാഃ .. 21..

യദുപസ്പർശിനോ ദേവാ യോഗൈശ്വര്യാണി വിന്ദതേ .
ദേവോദ്യാനാനി ചത്വാരി ഭവന്തി ലലനാസുഖാഃ .. 22..

നന്ദനം ചൈത്രരഥകം വൈഭ്രാജം സർവഭദ്രകം .
യേഷു സ്ഥിത്വാമരഗണാ ലലനായൂഥസംയുതാഃ .. 23..

ഉപദേവഗണൈർഗീതമഹിമാനോ മഹാശയാഃ .
വിഹരന്തി സ്വതന്ത്രാസ്തേ യഥാകാമം യഥാസുഖം .. 24..

 മന്ദരോത്സംഗസംസ്ഥസ്യ ദേവചൂതസ്യ മസ്തകാത് .

ഏകാദശശതോച്ഛ്രായാത്ഫലാന്യമൃതഭാഞ്ജി ച .. 25..

ഗിരികൂടപ്രമാണാനി സുസ്വാദൂനി മൃദൂനി ച .
തേഷാം വിശീര്യമാണാനാം ഫലാനാം സുരസേന ച .. 26..

അരുണോദസവർണേന അരുണോദാ പ്രവർതതേ .
നദീ രമ്യജലാ ദേവദൈത്യരാജപ്രപൂജിതാ .. 27..

അരുണാഖ്യാ മഹാരാജ വർതതേ പാപഹാരിണീ .
പൂജയന്തി ച താം ദേവീം സർവകാമഫലപ്രദാം .. 28..

നാനോപഹാരബലിഭിഃ കല്മഷഘ്നീഭയപ്രദാം .
തസ്യാഃ കൃപാവലോകേന ക്ഷേമാരോഗ്യം വ്രജന്തി തേ .. 29..

ആദ്യാ മായാതുലാനന്താ പുഷ്ടിരീശ്വരമാലിനീ .
ദുഷ്ടനാശകരീ കാന്തിദായിനീതി സ്മൃതാ ഭുവി .. 30..

അസ്യാഃ പൂജാപ്രഭാവേണ ജാംബൂനദമുദാവഹത് .. 31..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനലോകവർണനേ ദ്വീപവർഷവിഭേദവർണനം നാമ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ .. 8.5..

8.6 ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേഽരുണോദാദിനദീനാം നിസർഗസ്ഥാനവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
അരുണോദാ നദീ യാ തു മയാ പ്രോക്താ ച നാരദ .
മന്ദരാന്നിപതന്തീ സാ പൂർവേണേലാവൃതം പ്ലവേത് .. 1..

യജ്ജോഷണാദ്ഭവാന്യാശ്ചാനുചരീണാം സ്ത്രിയാമപി .
യക്ഷഗന്ധർവപത്നീനാം ദേഹഗന്ധവഹോഽനിലഃ .. 2..

വാസയത്യഭിതോ ഭൂമിം ദശയോജനസംഖ്യയാ .
ഏവം ജംബൂഫലാനാം ച തുംഗദേശനിപാതനാത് .. 3..

വിശീര്യതാമനസ്ഥീനാം കുഞ്ജരാംഗപ്രമാണിനാം .
രസേന ച നദീ ജംബൂനാമ്നീ മേർവാഖ്യമന്ദരാത് .. 4..

പതന്തീ ഭൂമിഭാഗേ ച ദക്ഷിണേലാവൃതം ഗതാ .
ദേവീ ജംബൂഫലാസ്വാദതുഷ്ടാ ജംബ്വാദിനീ സ്മൃതാ .. 5..

തത്രത്യാനാം ച ലോകാനാം ദേവനാഗർഷിരക്ഷസാം .
പൂജനീയപദാ മാന്യാ സർവഭൂതദയാകരീ .. 6..

പാവനീ പാപിനാം രോഗനാശിനീ സ്മരതാമപി .
കീർതിതാ വിഘ്നസംഹർത്രീ മാനനീയാ ദിവൗകസാം .. 7..

കോകിലാക്ഷീ കാമകലാ കരുണാ കാമപൂജിതാ .
കഠോരവിഗ്രഹാ ധന്യാ നാകിമാന്യാ ഗഭസ്തിനീ .. 8..

 ഏഭിർനാമപദൈഃ കാമം ജപനീയാ സദാ നൃണാം .

ജംബൂനദീരോധസോര്യാ മൃത്തികാതീരവർതിനീ .. 9..

ജംബൂരസേനാനുവിദ്ധ്യമാനാ വായ്വർകയോഗതഃ .
വിദ്യാധരാമരസ്ത്രീണാം ഭൂഷണം വിവിധം മഹത് .. 10..

ജാംബൂനദം സുവർണം ച പ്രോക്തം ദേവവിനിർമിതം .
യത്സുവർണം ച വിബുധാ യോഷിദ്ഭിഃ കാമുകാഃ സദാ .. 11..

മുകുടം കടിസൂത്രം ച കേയൂരാദീൻപ്രകുർവതേ .
മഹാകദംബഃ സമ്പ്രോക്തഃ സുപാർശ്വഗിരിസംസ്ഥിതഃ .. 12..

തസ്യ കോടരദേശേഭ്യഃ പഞ്ച ധാരാശ്ച യാഃ സ്മൃതാഃ .
സുപാർശ്വഗിരിമൂർധ്നീഹ പതന്ത്യേതാ ഭുവം ഗതാഃ .. 13..

മധുധാരാഃ പഞ്ച താസ്തു പശ്ചിമേലാവൃതം പ്ലുതാഃ .
യാശ്ചോപഭുജ്യമാനാനാം ദേവാനാം മുഖഗന്ധഭൃത് .. 14..

വായുഃ സമന്തതോഽഗച്ഛഞ്ഛതയോജനവാസനഃ .
ധാരേശ്വരീ മഹാദേവീ ഭക്താനാം കാര്യകാരിണീ .. 15..

ദേവപൂജ്യാ മഹോത്സാഹാ കാലരൂപാ മഹാനനാ .
വസതേ കർമഫലദാ കാന്താരഗ്രഹണേശ്വരീ .. 16..

കരാലദേഹാ കാലാംഗീ കാമകോടിപ്രവർതിനീ .
ഇത്യേതൈർനാമഭിഃ പൂജ്യാ ദേവീ സർവസുരേശ്വരീ .. 17..

ഏവം കുമുദരൂഢോ യോ നാമ്നാ ശതബലോ വടഃ .
തത്സ്കന്ധേഭ്യോഽധോമുഖാശ്ച നദാഃ കുമുദമൂർധതഃ .. 18..

പയോദധിമധുഘൃതഗുഡാന്നാദ്യംബരാദിഭിഃ .
ശയ്യാസനാദ്യാഭരണൈഃ സർവേ കാമദുഘാശ്ച തേ .. 19..

ഉത്തരേണേലാവൃതം തേ പ്ലാവയന്തി സമന്തതഃ .
മീനാക്ഷീ തത്തലേ ദേവീ ദേവാസുരനിഷേവിതാ .. 20..

നീലാംബരാ രൗദ്രമുഖീ നീലാലകയുതാ ച സാ .
നാകിനാം ദേവസംഘാനാം ഫലദാ വരദാ ച സാ .. 21..

അതിമാന്യാതിപൂജ്യാ ച മത്തമാതംഗഗാമിനീ .
മദനോന്മാദിനീ മാനപ്രിയാ മാനപ്രിയാന്തരാ .. 22..

മാരവേഗധരാ മാരപൂജിതാ മാരമാദിനീ .
മയൂരവരശോഭാഢ്യാ ശിഖിവാഹനഗർഭഭൂഃ .. 23..

ഏഭിർനാമപദൈർവന്ദ്യാ ദേവീ സാ മീനലോചനാ .
ജപതാം സ്മരതാം മാനദാത്രീ ചേശ്വരസംഗിനീ .. 24..

തേഷാം നദാനാം പാനീയപാനാനുഗതചേതസാം .
പ്രജാനാം ന കദാചിത്സ്യാദ്വലീപലിതലക്ഷണം .. 25..

ക്ലമസ്വേദാദിദൗർഗന്ധ്യം ജരാമയമൃതിഭ്രമാഃ .
ശീതോഷ്ണവാതവൈവർണ്യമുഖോപപ്ലവസഞ്ചയാഃ .. 26..

നാപദശ്ചൈവ ജായന്തേ യാവജ്ജീവം സുഖം ഭവേത് .
നൈരന്തര്യേണ തസ്യാദ്യൈ സുഖം നിരതിശായകം .. 27..

തത ഊർധ്വം പ്രവക്ഷ്യാമി സന്നിവേശം ച തദ്ഗിരേഃ .
സുവർണമയനാമ്നോ വൈ സുമേരോഃ പർവതാഃ പൃഥക് .. 28..

ഗിരയോ വിംശതിപരാഃ കർണികായാ ഇവേഹ തേ .
കേസരീഭൂയ സർവേഽപി മേരോർമൂലവിഭാഗകേ .. 29..

പരിതശ്ചോപക്ലൃപ്താസ്തേ തേഷാം നാമാനി ശൃണ്വതഃ .
കുരംഗഃ കുരഗശ്ചൈവ കുസുംഭോഽഥോ വികങ്കതഃ .. 30..

ത്രികൂടഃ ശിശിരശ്ചൈവ പതംഗോ രുചകസ്തഥാ .
നിഷധശ്ച ശിനീവാസഃ കപിലഃ ശംഖ ഏവ ച .. 31..

വൈദൂര്യശ്ചാരുധിശ്ചൈവ ഹംസോ ഋഷഭ ഏവ ച .
നാഗഃ കാലഞ്ജരശ്ചൈവ നാരദശ്ചേതി വിംശതിഃ .. 32..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ
ഭുവനകോശവർണനേഽരുണോദാദിനദീനാം നിസർഗസ്ഥാനവർണനം നാമ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ .. 8.6

8.7 സപ്തമോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ പർവതനദീവർഷാദിവർണ

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഗിരീ മേരും ച പൂർവേണ ദ്വൗ ചാഷ്ടാദശയോജനൈഃ .
സഹസ്രൈരായതൗ ചോദഗ്ദ്വിസഹസ്രം പൃഥൂച്ചകൗ .. 1..

ജഠരോ ദേവകൂടശ്ച താവേതൗ ഗിരിവര്യകൗ .
മേരോഃ പശ്ചിമതോഽദ്രീ ദ്വൗ പവമാനസ്തഥാപരഃ .. 2..

പാരിയാത്രശ്ച തൗ താവദ്വിഖ്യാതൗ തുംഗവിസ്തരൗ .
മേരോർദക്ഷിണതഃ ഖ്യാതൗ കൈലാസകരവീരകൗ .. 3..

പ്രാഗായതൗ പൂർവവൃത്തൗ മഹാപർവതരാജകൗ .
ഏവം ചോത്തരതോ മേരോസ്ത്രിശൃംഗമകരൗ ഗിരീ .. 4..

ഏതൈശ്ചാദ്രിവരൈരഷ്ടസംഖ്യൈഃ പരിവൃതോ ഗിരിഃ .
സുമേരുഃ കാഞ്ചനഗിരിഃ പരിഭ്രാജൻ രവിര്യഥാ .. 5..

മേരോർമൂർധനി ധാതുർഹി പുരീ പങ്കജജന്മനഃ .
മധ്യതശ്ചോപക്ലൃപ്തേയം ദശസാഹസ്രയോജനൈഃ .. 6..

സമാനചതുരസ്രാം ച ശാതകൗംഭമയീം പുരീം .
വർണയന്തി മഹാത്മാനഃ പരാവരവിദോ ബുധാഃ .. 7..

താം പുരീമനുലോകാനാമഷ്ടാനാമീശിഷാം പരാഃ .
പുര്യഃ പ്രഖ്യാതസൗവർണരൂപാസ്താശ്ച യഥാദിശം .. 8..

യഥാരൂപം സാർധനേത്രസഹസ്രപ്രമിതാഃ കൃതാഃ .
മേരോർനവ പുരാണി സ്യുർമനോവത്യമരാവതീ .. 9..

തേജോവതീ സംയമനീ തഥാ കൃഷ്ണാംഗനാപരാ .
ശ്രദ്ധാവതീ ഗന്ധവതീ തഥാ ചാന്യാ മഹോദയാ .. 10..

യശോവതീ ച ബ്രഹ്മേന്ദ്രവഹ്ന്യാദീനാം യഥാക്രമം .
തത്രൈവ യജ്ഞലിംഗസ്യ വിഷ്ണോർഭഗവതോ വിഭോഃ .. 11..

വാമപാദാംഗുഷ്ഠനഖനിർഭിന്നസ്യ ച നാരദ .
അണ്ഡോർധ്വഭാഗരന്ധ്രസ്യ മധ്യാത്സംവിശതീ ദിവഃ .. 12..

മൂർധന്യവതതാരേയം ഗംഗാ സംവിശതീ വിഭോ .
ലോകാനാമഖിലാനാം ച പാപഹാരിജലാകുലാ .. 13..

ഇയം ച സാക്ഷാദ്ഭഗവത്പദീ ലോകേഷു വിശ്രുതാ .
കാലേന മഹതാ സാ തു യുഗസാഹസ്രകേണ തു .. 14..

ദിവോ മൂർധാനമാഗത്യ ദേവീ ദേവനദീശ്വരീ .
യത്തദ്വിഷ്ണുപദം നാമ സ്ഥാനം ത്രൈലോക്യവിശ്രുതം .. 15..

ഔത്താനപാദിര്യത്രാസ്തേ ധ്രുവഃ പരമപാവനഃ .
ഭഗവത്പാദയുഗലം പദ്മകോശരജോ ദധത് .. 16..

അദ്യാപ്യാസ്തേ സ രാജർഷിഃ പദവീമചലാം ശ്രിതഃ .
തത്ര സപ്തർഷയസ്തസ്യ പ്രഭാവജ്ഞാ മഹാശയാഃ .. 17..

പ്രദക്ഷിണം പ്രക്രമന്തി സർവലോകഹിതേപ്സവഃ .
ആത്യന്തികീ സിദ്ധിരിയം തപതാം സിദ്ധിദായിനീ .. 18..

ആദ്രിയന്തേ ച ശിരസാ ജടാജൂടോഷിതേന ച .
തതോ വിഷ്ണുപദാദ്ദേവീ നൈകസാഹസ്രകോടിഭിഃ .. 19..

വിമാനൈരാകുലേ ദേവയാന്യേവതരതീ ച സാ .
ചന്ദ്രമണ്ഡലമാപ്ലാവ്യ പതന്തീ ബ്രഹ്യസദ്യനി .. 20..

ചതുർധാ ഭിദ്യമാനാ സാ ബ്രഹ്മലോകേ ച നാരദ .
ചതുർഭിർനാമഭിർദേവീ ചതുർദിശമഭിസൃതാ .. 21..

സരിതാം ച നദീനാം ച പതിമേവാന്വപദ്യത .
സീതാ ചാലകനന്ദാ ച ചതുർഭദ്രേതി നാമഭിഃ .. 22..

സീതാ ച ബ്രഹ്മസദനാച്ഛിഖരേഭ്യഃ ക്ഷമാഭൃതാം .
കേസരാഭിധനാമ്നാ ച പ്രസ്രവന്തീ ച സ്വർണദീ .. 23..

ഗന്ധമാദനമൂർധ്നീഹ പതിതാ പാപഹാരിണീ .
അന്തരേണ തു ഭദ്രാശ്വവർഷം പ്രാച്യാം സമാഗതാ .. 24..

ക്ഷാരോദധിം ഗതാ സാ തു ദ്യുനദീ ദേവപൂജിതാ .
തതോ മാല്യവതഃ ശൃംഗാദ് ദ്വിതീയാ പരിനിർഗതാ .. 25..

തതോ വേഗവതീ ഭൂത്വാ കേതുമാലം സമാഗതാ .
ചക്ഷുർനാമ്നീ ദേവനദീ പ്രതീച്യാം ദിശ്യുപാഗതാ .. 26..

സരിതാം പതിമാവിഷ്ടാ സാ ഗംഗാ ദേവവന്ദിതാ .
തതസ്തൃതീയാ ധാരാ തു നാമ്നാ ഖ്യാതാ ച നാരദ .. 27..

പുണ്യാ ചാലകനന്ദാ വൈ ദക്ഷിണേനാബ്ജഭൂപദാത് .
വനാനി ഗിരികൂടാനി സമതിക്രമ്യ ചാഗതാ .. 28..

ഹേമകൂടം ഗിരിവരം പ്രാപ്താതോഽപീഹ നിർഗതാ .
അതിവേഗവതീ ഭൂത്വാ ഭാരതം ചാഗതാപരാ .. 29..

ദക്ഷിണം ജലധിം പ്രാപ്താ തൃതീയാ സാ സരിദ്വരാ .
യസ്യാഃ സ്നാനായ സരതാം മനുജാനാം പദേ പദേ .. 30..

രാജസൂയാശ്വമേധാദി ഫലം തു ന ഹി ദുർലഭം .
തതശ്ചതുർഥീ ധാരാ തു ഭൃംഗവത്പർവതാത്പുനഃ .. 31..

ഭദ്രാഭിധാ സംസ്രവന്തീ കുരൂൻസന്തർപ്യ ചോത്തരാൻ .
സമുദ്രം സമനുപ്രാപ്താ ഗംഗാ ത്രൈലോക്യപാവനീ .. 32..

അന്യേ നദാശ്ച നദ്യശ്ച വർഷേ വർഷേഽപി സന്തി ഹി .
ബഹുശോ മേരുമന്ദാരപ്രസൂതാശ്ചൈവ നാരദ .. 33..

തത്രാപി ഭാരതം വർഷം കർമക്ഷേത്രമുശന്തി ഹി .
അന്യാനി ചാഷ്ടവർഷാണി ഭൗമസ്വർഗപ്രദാനി ച .. 34..

സ്വർഗിണാം പുണ്യശേഷസ്യ ഭോഗസ്ഥാനാനി നാരദ .
പുരുഷാണാം ചായുതായുർവജ്രാംഗാ ദേവസന്നിഭാഃ .. 35..

പുരുഷാ നാഗസാഹസ്രൈർദശഭിഃ പരികല്പിതാഃ .
മഹാസൗരതസന്തുഷ്ടാഃ കലത്രാഢ്യാഃ സുഖാന്വിതാഃ .. 36..

ഏകവർഷോനകേ ചായുഷ്യാപ്തഗർഭാഃ സ്ത്രിയോഽപി ഹി .
ത്രേതായുഗസമഃ കാലോ വർതതേ സർവദൈവ ഹി .. 37..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശവർണനേ പർവതനദീവർഷാദിവർണനം നാമ സപ്തമോഽധ്യായഃ .. 8.7..

8.8 അഷ്ടമോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ ഇലാവൃതഭദ്രാശ്വവർഷവർ

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
തേഷു വർഷേഷു ദേവേശാഃ പൂർവോക്തൈഃ സ്തവനൈഃ സദാ .
പൂജയന്തി മഹാദേവീം ജപധ്യാനസമാധിഭിഃ .. 1..

സർവർതുകുസുമശ്രേണീ ശോഭിതാ വനരാജയഃ .
ഫലാനാം പല്ലവാനാം ച യത്ര ശോഭാ നിരന്തരം .. 2..

തേഷു കാനനവർഷേഷു വർഷപർവതസാനുഷു .
ഗിരിദ്രോണീഷു സർവാസു നിർമലോദകരാശിഷു .. 3..

വികചോത്പലമാലാസു ഹംസസാരസസഞ്ചയൈഃ .
വിമിശ്രിതേഷു തേഷ്വേവ പക്ഷിഭിഃ കൂജിതേഷു ച .. 4..

ജലക്രീഡാദിഭിശ്ചിത്രവിനോദൈഃ ക്രീഡയന്തി ച .
സുന്ദരീലലിതഭ്രൂണാം വിലാസായതനേഷു ച .. 5..

തത്രത്യാ വിഹരന്ത്യത്ര സ്വൈരം യുവതിഭിഃ സഹ .
നവസ്വപി ച വർഷേഷു ഭഗവാനാദിപൂരുഷഃ .. 6..

(നാരായണാഖ്യോ ലോകാനാമനുഗ്രഹരസൈകദൃക് .)
ദേവീമാരാധയന്നാസ്തേ സ ച സർവൈശ്ച പൂജ്യതേ .
ആത്മവ്യൂഹേനേജ്യയാസൗ സന്നിധത്തേ സമാഹിതഃ .. 7..

ഇലാവൃതേ തു ഭഗവാൻ പദ്മജാക്ഷിസമുദ്ഭവഃ .
ഏക ഏവ ഭവോ ദേവോ നിത്യം വസതി സാംഗനഃ .. 8..

തത്ക്ഷേത്രേ നാപരഃ കശ്ചിത്പ്രവേശം വിതനോതി ച .
ഭവാന്യാഃ ശാപതസ്തത്ര പുമാൻസ്ത്രീ ഭവതി സ്ഫുടം .. 9..

ഭവാനീനാഥകൈഃ സ്ത്രീണാമസംഖ്യൈർഗണകോടിഭിഃ .
സംരുധ്യമാനോ ദേവേശോ ദേവം സങ്കർഷണം ഭജൻ .. 10..

ആത്മനാ ധ്യാനയോഗേന സർവഭൂതഹിതേച്ഛയാ .
താം താമസീം തുരീയാം ച മൂർതിം പ്രകൃതിമാത്മനഃ .. 11..

ഉപധാവതേ ചൈകാഗ്രമനസാ ഭഗവാനജഃ .
ശ്രീഭഗവാനുവാച .
ഓന്നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ
സർവഗുണസംഖ്യാനായാനന്തായാവ്യക്തായ നമ ഇതി .. 12..

ഭജേ ഭജന്യാരണപാദപങ്കജം
ഭഗസ്യ കൃത്സ്നസ്യ പരം പരായണം .
ഭക്തേഷ്വലം ഭാവിതഭൂതഭാവനം
ഭവാപഹം ത്വാ ഭവ ഭാവമീശ്വരം .. 13..

ന യസ്യ മായാഗുണകർമവൃത്തിഭി-
ര്നിരീക്ഷിതോ ഹ്യണ്വപി ദൃഷ്ടിരജ്യതേ .
ഈശേ യഥാ നോ ജിതമന്യുരംഹസാ
കസ്തം ന മന്യേത ജിഗീഷുരാത്മനഃ .. 14..

അസദ്ദൃശോ യഃ പ്രതിഭാതി മായയാ
ക്ഷീബേവ മധ്വാസവതാഗമ്രലോചനഃ .
ന നാഗവധ്വോഽർഹണ ഈശിരേ ഹ്രിയാ
യത്പാദയോഃ സ്പർശനധർഷിതേന്ദ്രിയാഃ .. 15..

യമാഹുരസ്യ സ്ഥിതിജന്മസംയമം
ത്രിഭിർവിഹീനം യമനന്തമൃഷയഃ .
ന വേദ സിദ്ധാർഥമിവ ക്വചിത്സ്ഥിതം
ഭൂമണ്ഡലം മൂർധസഹസ്രധാമസു .. 16..

യസ്യാദ്യ ആസീദ് ഗുണവിഗ്രഹോ മഹാൻ
വിജ്ഞാനധിഷ്ണ്യോ ഭഗവാനജഃ കില .
യത്സംവൃതോഽഹം ത്രിവൃതാ സ്വതേജസാ
വൈകാരികം താമസമൈന്ദ്രിയം സൃജേ .. 17..

ഏതേ വയം യസ്യ വശേ മഹാത്മനഃ
സ്ഥിതാഃ ശകുന്താ ഇവ സൂത്രയന്ത്രിതാഃ .
മഹാനഹംവൈകൃതതാമസേന്ദ്രിയാഃ
സൃജാമ സർവേ യദനുഗ്രഹാദിദം .. 18..

യന്നിർമിതാം കർഹ്യപി കർമപർവണീം
മായാം ജനോഽയം ഗുരുസർഗമോഹിതഃ .
ന വേദ നിസ്താരണയോഗമഞ്ജസാ
തസ്മൈ നമസ്തേ വിലയോദയാത്മനേ .. 19..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഏവം സ ഭഗവാൻ രുദ്രോ ദേവം സങ്കർഷണം പ്രഭും .
ഇലാവൃതമുപാസീത ദേവീഗണസമാഹിതഃ .. 20..

തഥൈവ ധർമപുത്രോഽസൗ നാമ്നാ ഭദ്രശ്രവാ ഇതി .
തത്കുലസ്യാപി പതയഃ പുരുഷാ ഭദ്രസേവകാഃ .. 21..

ഭദ്രാശ്വവർഷേ താം മൂർതിം വാസുദേവസ്യ വിശ്രുതാം .
ഹയമൂർതിഭിദാ താം തു ഹയഗ്രീവപദാങ്കിതാം .. 22..

പരമേണ സമാധ്യന്യവാരകേണ നിയന്ത്രിതാം .
ഏവമേവ ച താം മൂർതിം ഗൃണന്ത ഉപയാന്തി ച .. 23..

ഭദ്രശ്രവസ ഊചുഃ .
ഓം നമോ ഭഗവതേ ധർമായാത്മവിശോധനായ നമ ഇതി .
അഹോ വിചിത്രം ഭഗവദ്വിചേഷ്ടിതം
ഘ്നന്തം ജനോഽയം ഹി മിഷന്ന പശ്യതി .
ധ്യായന്ന സദ്യർഹി വികർമ സേവിതും
നിർഹൃത്യ പുത്രം പിതരം ജിജീവിഷുഃ .. 24..

വദന്തി വിശ്വം കവയഃ സ്മ നശ്വരം
പശ്യന്തി ചാധ്യാത്മവിദോ വിപശ്ചിതഃ .
തഥാപി മുഹ്യന്തി തവാജ മായയാ
സുവിസ്മിതം കൃത്യമജം നതോഽസ്മി തം .. 25..

വിശ്വോദ്ഭവസ്ഥാനനിരോധകർമ തേ
ഹ്യകർതുരംഗീകൃതമപ്യപാവൃതഃ .
യുക്തം ന ചിത്രം ത്വയി കാര്യകാരണേ
സർവാത്മനി വ്യതിരിക്തേ ച വസ്തുതഃ .. 26..

വേദാൻ യുഗാന്തേ തമസാ തിരസ്കൃതാൻ
രസാതലാദ്യോ നൃതുരംഗവിഗ്രഹഃ .
പ്രത്യാദദേ വൈ കവയേഽഭിയാചതേ
തസ്മൈ നമസ്തേ വിതഥേഹിതായ തേ .. 27..

ഏവം സ്തുവന്തി ദേവേശം ഹയശീർഷം ഹരിം ച തേ .
ഭദ്രശ്രവസനാമാനോ വർണയന്തി ച തദ്ഗുണാൻ .. 28..

ഏഷാം ചരിതമേതദ്ധി യഃ പഠേച്ഛ്രാവയേച്ച യഃ .
പാപകഞ്ചുകമുത്സൃജ്യ ദേവീലോകം വ്രജേച്ച സഃ .. 29..

 ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ് BACK TO TOP

ഭുവനകോശവർണനേ ഇലാവൃതഭദ്രാശ്വവർഷവർണനം നാമാഷ്ടമോഽധ്യായഃ .. 8.8..

8.9 നവമോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ ഹരിവർഷകേതുമാലരമ്യകവർഷവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഹരിവർഷേ ച ഭഗവാന്നൃഹരിഃ പാപനാശനഃ .
വർതതേ യോഗയുക്താത്മാ ഭക്താനുഗ്രഹകാരകഃ .. 1..

തസ്യ തദ്ദയിതം രൂപം മഹാഭാഗവതോഽസുരഃ .
പശ്യൻഭക്തിസമായുക്തഃ സ്തൌതി തദ്ഗുണതത്ത്വവിത് .. 2..

പ്രഹ്ലാദ ഉവാച .
ഓം നമോ ഭഗവതേ നരസിംഹായ നമസ്തേജസ്തേജസേ
ആവിരാവിർഭവ വജ്രദംഷ്ട്ര കർമാശയാൻ രന്ധയ രന്ധയ
തമോ ഗ്രസ ഗ്രസ ഓം സ്വാഹാ . അഭയം മമാത്മനി
ഭൂയിഷ്ഠാഃ .. ഓം ക്ഷ്രൗം ..

സ്വസ്ത്യസ്തു വിശ്വസ്യ ഖലഃ പ്രസീദതാം
ധ്യായന്തു ഭൂതാനി ശിവം മിഥോ ധിയാ .
മനശ്ച ഭദ്രം ഭജതാദധോക്ഷജേ
ആവേശ്യതാം നോ മതിരപ്യഹൈതുകീ .. 3..

മാഗാരദാരാത്മജവിത്തബന്ധുഷു
സംഗോ യദി സ്യാദ്ഭഗവത്പ്രിയേഷു നഃ .
യഃ പ്രാണവൃത്ത്യാ പരിതുഷ്ട ആത്മവാൻ
സിദ്ധ്യത്യദൂരാന്ന തഥേന്ദ്രിയപ്രിയഃ .. 4..

യത്സംഗലബ്ധം നിജവീര്യവൈഭവം
തീർഥം മുഹുഃ സംസ്പൃശതാം ഹി മാനസം .
ഹരത്യജോഽന്തഃ ശ്രുതിഭിർഗതോഽങ്ഗജം
കോ വൈ ന സേവേത മുകുന്ദവിക്രമം .. 5..

യസ്യാസ്തി ഭക്തിർഭഗവത്യകിഞ്ചനാ
സർവൈർഗുണൈസ്തത്ര സമാസതേ സുരാഃ .
ഹരാവഭക്തസ്യ കുതോ മഹദ്ഗുണാ
മനോരഥേനാസതി ധാവതോ ബഹിഃ .. 6..

ഹരിർഹി സാക്ഷാദ്ഭഗവാഞ്ഛരീരിണാ-
മാത്മാ ഝഷാണാമിവ തോയമീപ്സിതം .
ഹിത്വാ മഹാംസ്തം യദി സജ്ജതേ ഗൃഹേ
തദാ മഹത്ത്വം വയസാ ദമ്പതീനാം .. 7..

തസ്മാദ്രജോരാഗവിഷാദമന്യു-
മാനസ്പൃഹാഭയദൈന്യാധിമൂലം .
ഹിത്വാ ഗൃഹം സംസൃതിചക്രവാലം
നൃസിംഹപാദം ഭജതാം കുതോ ഭയം .. 8..

ഏവം ദൈത്യപതിഃ സോഽപി ഭക്ത്യാനുദിനമീഡതേ .
നൃഹരിം പാപമാതംഗഹരിം ഹൃത്പദ്മവാസിനം .. 9..

കേതുമാലേ ച വർഷേ ഹി ഭഗവാൻസ്മരരൂപധൃക് .
ആസ്തേ തദ്വർഷനാഥാനാം പൂജനീയശ്ച സർവദാ .. 10..

ഏതേനോപാസതേ സ്തോത്രജാലേന ച രമാബ്ധിജാ .
തദ്വർഷനാഥാ സതതം മഹതാം മാനദായികാ .. 11..

രമോവാച .
ഓം ഹ്രാം ഹ്രീം ഹ്രൂം സ്മ നമോ ഭഗവതേ
ഹൃഷീകേശായ സർവഗുണവിശേഷൈർവിലക്ഷിതാത്മനേ
ആകൂതീനാം ചിത്തീനാം ചേതസാം വിശേഷാണാം ചാധിപതയേ
ഷോഡശകലായ ഛന്ദോമയായാന്നമയായാമൃതമയായ
സർവമയായ മഹസേ ഓജസേ ബലായ കാന്തായ
കാമായ നമസ്തേ ഉഭയത്ര ഭൂയാത് .
സ്ത്രിയോ വ്രതൈസ്ത്വാം ഹൃഷീകേശ്വരം സ്വതോ
ഹ്യാരാധ്യ ലോകേ പതിമാശാസതേഽന്യം .
താസാം ന തേ വൈ പരിപാന്ത്യപത്യം
പ്രിയം ധനായൂംഷി യതോഽസ്വതന്ത്രാഃ .. 12..

സ വൈ പതിഃ സ്യാദകുതോഭയഃ സ്വതഃ
സമന്തതഃ പാതി ഭയാതുരം ജനം .
സ ഏക ഏവേതരഥാ മിഥോ ഭയം
നൈവാത്മലാഭാദധിമന്യതേ പരം .. 13..

യാ തസ്യ തേ പാദസരോരുഹാർഹണം
ന കാമയേത്സാഖിലകാമലമ്പടാ .
തദേവ രാസീപ്സിതമീപ്സിതോഽർചിതോ
യദ്ഭഗ്നയാഞ്ചാ ഭഗവൻ പ്രതപ്യതേ .. 14..

മത്പ്രാപ്തയേഽജേശസുരാസുരാദയ-
സ്തപ്യന്ത ഉഗ്രം തപ ഐന്ദ്രിയേ ധിയഃ .
ഋതേ ഭവത്പാദപരായണാന്ന മാം
വിന്ദന്ത്യഹം ത്വദ്ധൃദയാ യതോഽജിത .. 15..

സ ത്വം മമാപ്യച്യുത ശീർഷ്ണി വന്ദിതം
കരാംബുജം യത്ത്വദധായി സാത്വതാം .
ബിഭർഷി മാം ലക്ഷ്യ വരേണ്യ മായയാ
ക ഈശ്വരസ്യേഹിതമൂഹിതും വിഭുഃ .. 16..

ഏവം കാമം സ്തുവന്ത്യേവ ലോകബന്ധുസ്വരൂപിണം .
പ്രജാപതിമുഖാ വർഷനാഥാഃ കാമസ്യ സിദ്ധയേ .. 17..

രമ്യകേ നാമവർഷേ ച മൂർതിം ഭഗവതഃ പരാം .
മാത്സ്യാം ദേവാസുരൈർവന്ദ്യാം മനുഃ സ്തൗതി നിരന്തരം .. 18..

മനുരുവാച .
ഓം നമോ ഭഗവതേ മുഖ്യതമായ നമഃ സത്ത്വായ
പ്രാണായൗജസേ ബലായ മഹാമത്സ്യായ നമഃ .
അന്തർബഹിശ്ചാഖിലലോകപാലകൈ-
രദൃഷ്ടരൂപോ വിചരസ്യുരുസ്വനഃ .
സ ഈശ്വരസ്ത്വം യ ഇദം വശേ നയ-
ന്നാമ്നാ യഥാ ദാരുമയീം നരഃ സ്ത്രിയം .. 19..

യം ലോകപാലാഃ കില മത്സരജ്വരാ
ഹിത്വാ യതന്തോഽപി പൃഥക് സമേത്യ ച .
പാതും ന ശേകുർദ്വിപദശ്ചതുഷ്പദഃ
സരീസൃപം സ്ഥാണു യദത്ര ദൃശ്യതേ .. 20..

ഭവാൻ യുഗാന്താർണവ ഊർമിമാലിനി
ക്ഷോണീമിമാമോഷധിവീരുധാം നിധിം .
മയാ സഹോരുക്രമ തേഽജ ഓജസാ
തസ്മൈ ജഗത്പ്രാണഗണാത്മനേ നമഃ .. 21..

ഏവം സ്തൗതി ച ദേവേശം മനുഃ പാർഥിവസത്തമഃ .
മത്സ്യാവതാരം ദേവേശം സംശയച്ഛേദകാരണം .. 22..

ധ്യാനയോഗേന ദേവസ്യ നിർധൂതാശേഷകല്മഷഃ .
ആസ്തേ പരിചരൻഭക്ത്യാ മഹാഭാഗവതോത്തമഃ .. 23..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശവർണനേ ഹരിവർഷകേതുമാലരമ്യകവർഷവർണനം നാമ നവമോഽധ്യായഃ .. 8.9..

8.10 ദശമോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ ഹിരണ്മയകിമ്പുരുഷവർഷവ

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഹിരണ്മയേ നാമ വർഷേ ഭഗവാൻകൂർമരൂപധൃക് .
ആസ്തേ യോഗപതിഃ സോഽയമര്യമ്ണാ പൂജ്യ ഈഡ്യതേ .. 1..

അര്യമോവാച .
ഓം നമോ ഭഗവതേ അകൂപാരായ സർവസത്ത്വഗുണ-
വിശേഷണായ നോപലക്ഷിതസ്ഥാനായ നമോ വർഷ്മണേ
നമോ ഭൂമ്നേ നമോഽവസ്ഥാനായ നമസ്തേ .
യദ്രൂപമേതന്നിജമായയാർപിത-
മർഥസ്വരൂപം ബഹുരൂപരൂപിതം .
സംഖ്യാ ന യസ്യാസ്ത്യയഥോപലംഭനാ-
ത്തസ്മൈ നമസ്തേഽവ്യപദേശരൂപിണേ .. 2..

ജരായുജം സ്വേദജമണ്ഡജോദ്ഭിദം
ചരാചരം ദേവർഷിപിതൃഭൂതമൈന്ദ്രിയം .
ദ്യൗഃ ഖം ക്ഷിതിഃ ശൈലസരിത്സമുദ്രം
ദ്വീപഗ്രഹർക്ഷേത്യഭിധേയ ഏകഃ .. 3..

യസ്മിന്നസംഖ്യേയവിശേഷനാമ-
രൂപാകൃതൗ കവിഭിഃ കല്പിതേയം .
സംഖ്യാ യയാ തത്ത്വദൃശാപനീയതേ
തസ്മൈ നമഃ സാംഖ്യനിദർശനായ തേ .. 4..

ഏവം സ്തുവതി ദേവേശമര്യമാ സഹ വർഷപൈഃ .
ഗീയതേ ചാപി ഭജതേ സർവഭൂതഭവം പ്രഭും .. 5..

തഥോത്തരേഷു കുരുഷു ഭഗവാന്യജ്ഞപൂരുഷഃ .
ആദിവാരാഹരൂപോഽസൗ ധരണ്യാ പൂജ്യതേ സദാ .. 6..

 സമ്പൂജ്യ വിധിവദ്ദേവം തദ്ഭക്ത്യാർദ്രാർദ്രഹൃത്കജാ .

ഭൂമിഃ സ്തൗതി ഹരിം യജ്ഞവാരാഹം ദൈത്യമർദനം .. 7..

ഭൂരുവാച .
ഓം നമോ ഭഗവതേ മന്ത്രതത്ത്വലിംഗായ യജ്ഞക്രതവേ
മഹാധ്വരാവയവായ മഹാവരാഹായ നമഃ കർമശുക്ലായ
ത്രിയുഗായ നമസ്തേ .. 8..

യസ്യ സ്വരൂപം കവയോ വിപശ്ചിതോ
ഗുണേഷു ദാരുഷ്വിവ ജാതവേദസം .
മഥ്നന്തി മഥ്നാ മനസാ ദിദൃക്ഷവോ
ഗൂഢം ക്രിയാർഥൈർനമ ഈരിതാത്മനേ .. 9..

ദ്രവ്യക്രിയാഹേത്വയനേശകർതൃഭി-
ർമായാഗുണൈർവസ്തുഭിരീക്ഷിതാത്മനേ .
അന്വീക്ഷയാംഗാതിശയാത്മബുദ്ധിഭി-
ർനിരസ്തമായാകൃതയേ നമോഽസ്തു തേ .. 10..

കരോതി വിശ്വസ്ഥിതിസംയമോദയം
യസ്യേപ്സിതം നേപ്സിതുമീക്ഷിതുർഗുണൈഃ .
മായാ യഥാഽയോ ഭ്രമതേ തദാശ്രയം
ഗ്രാവ്ണോ നമസ്തേ ഗുണകർമസാക്ഷിണേ .. 11..

പ്രമഥ്യ ദൈത്യം പ്രതിവാരണം മൃധേ
യോ മാം രസായാ ജഗദാദിസൂകരഃ .
കൃത്വാഗ്രദംഷ്ട്രം നിരഗാദുദന്വതഃ
ക്രീഡന്നിവേഭഃ പ്രണതാസ്മി തം വിഭും .. 12..

കിമ്പുരുഷേ വർഷേഽസ്മിൻഭഗവന്തം ദാശരഥിം ച സർവേശം .
സീതാരാമം ദേവം ശ്രീഹനുമാനാദിപൂരുഷം സ്തൗതി .. 13..

ഓം നമോ ഭഗവതേ ഉത്തമശ്ലോകായ നമ ഇതി .
ആര്യലക്ഷണശീലവ്രതായ നമ ഉപശിക്ഷിതാത്മനേ
ഉപാസിതലോകായ നമഃ . സാധുവാദനികഷണായ നമോ
ബ്രഹ്മണ്യദേവായ മഹാപുരുഷായ മഹാഭാഗായ നമ ഇതി .
യത്തദ്വിശുദ്ധാനുഭവാത്മമേകം
സ്വതേജസാ ധ്വസ്തഗുണവ്യവസ്ഥം .
പ്രത്യക് പ്രശാന്തം സുധിയോപലംഭനം
ഹ്യനാമരൂപം നിരഹം പ്രപദ്യേ .. 14..

മർത്യാവതാരസ്ത്വിഹ മർത്യശിക്ഷണം
രക്ഷോവധായൈവ ന കേവലം വിഭോ .
കുതോഽന്യഥാ സ്യാദ്ര്ഽമതഃ സ്വ ആത്മനഃ
സീതാകൃതാനി വ്യസനാനീശ്വരസ്യ .. 15..

ന വൈ സ ആത്മാഽത്മവതാം സുഹൃത്തമഃ
സക്തസ്ത്രിലോക്യാം ഭഗവാന്വാസുദേവഃ .
ന സ്ത്രീകൃതം കശ്മലമശ്നുവീത
ന ലക്ഷണം ചാപി വിഹാതുമർഹതി .. 16..

ന ജന്മ നൂനം മഹതോ ന സൗഭഗം
ന വാങ് ന ബുദ്ധിർനാകൃതിസ്തോഷഹേതുഃ .
തൈര്യദ്വിസൃഷ്ടാനപി നോ വനൗകസ-

ശ്ചകാര സഖ്യേ ബത ലക്ഷ്മണാഗ്രജഃ .. 17..

സുരോഽസുരോ വാപ്യഥവാ നരോഽനരഃ
സർവാത്മനാ യഃ സുകൃതജ്ഞമുത്തമം .
ഭജേത രാമം മനുജാകൃതിം ഹരിം
യ ഉത്തരാനനയത്കോസലാൻ ദിവം .. 18..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഏവം കിമ്പുരുഷേ വർഷേ സത്യസന്ധം ദൃഢവ്രതം .
രാമം രാജീവപത്രാക്ഷം ഹനുമാൻ വാനരോത്തമഃ .. 19..

സ്തൗതി ഗായതി ഭക്ത്യാ ച സമ്പൂജയതി സർവശഃ .
യ ഏതച്ഛൃണുയാച്ചിത്രം രാമചന്ദ്രകഥാനകം .
സർവപാപവിശുദ്ധാത്മാ യാതി രാമസലോകതാം .. 20..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശവർണനേ ഹിരണ്മയകിമ്പുരുഷവർഷവർണനം നാമ ദശമോഽധ്യായഃ .. 8.10..

8.11 ഏകാദശോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ ഭാരതവർഷവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഭാരതാഖ്യേ ച വർഷേഽസ്മിന്നഹമാദിജപൂരുഷഃ .
തിഷ്ഠാമി ഭവതാ ചൈവ സ്തവനം ക്രിയതേഽനിശം .. 1..

നാരദ ഉവാച .
ഓം നമോ ഭഗവതേ ഉപശമശീലായോപരതാനാത്മ്യായ
നമോഽകിഞ്ചനവിത്തായ ഋഷിഋഷഭായ നരനാരായണായ
പരമഹംസപരമഗുരവേ ആത്മാരാമാധിപതയേ നമോ നമ ഇതി .
കർതാസ്യ സർഗാദിഷു യോ ന ബധ്യതേ
ന ഹന്യതേ ദേഹഗതോഽപി ദൈഹികൈഃ .
ദ്രഷ്ടുർന ദൃശ്യസ്യ ഗുണൈർവിദൂഷ്യതേ
തസ്മൈ നമോഽസക്തവിവിക്തസാക്ഷിണേ .. 2..

ഇദം ഹി യോഗേശ്വരയോഗനൈപുണം
ഹിരണ്യഗർഭോ ഭഗവാഞ്ജഗാദ യത് .
യദന്തകാലേ ത്വയി നിർഗുണേ മനോ
ഭക്ത്യാ ദധീതോജ്ഝിതദുഷ്കലേവരഃ .. 3..

യഥൈഹികാമുഷ്മികകാമലമ്പടഃ
സുതേഷു ദാരേഷു ധനേഷു ചിന്തയൻ .
ശങ്കേത വിദ്വാൻ കുകലേവരാത്യയാ-
ദ്യസ്തസ്യ യത്നഃ ശ്രമ ഏവ കേവലം .. 4..

തന്നഃ പ്രഭോ ത്വം കുകലേവരാർപിതാം
ത്വം മായയാഹം മമതാമധോക്ഷജ .
ഭിന്ദ്യാമ യേനാശു വയം സുദുർഭിദാം
വിധേഹി യോഗം ത്വയി നഃ സ്വഭാവജം .. 5..

ഏവം സ്തൗതി സദാ ദേവം നാരായണമനാമയം .
നാരദോ മുനിശാർദൂലഃ പ്രജ്ഞാതാഖിലസാരദൃക് .. 6..

അസ്മിൻ വൈ ഭാരതേ വർഷേ സരിച്ഛൈലാസ്തു സന്തി ഹി .
താൻപ്രവക്ഷ്യാമി ദേവർഷേ ശൃണുഷ്വൈകാഗ്രമാനസഃ .. 7..

മലയോ മംഗലപ്രസ്ഥോ മൈനാകശ്ച ത്രികൂടകഃ .
ഋഷഭഃ കൂടകഃ കോല്ലഃ സഹ്യോ ദേവഗിരിസ്തഥാ .. 8..

ഋഷ്യമൂകശ്ച ശ്രീശൈലോ വ്യങ്കടാദ്രിർമഹേന്ദ്രകഃ .
വാരിധാരശ്ച വിന്ധ്യശ്ച മുക്തിമാനൃക്ഷപർവതഃ .. 9..

പാരിയാത്രസ്തഥാ ദ്രോണശ്ചിത്രകൂടഗിരിസ്തഥാ .
ഗോവർധനോ രൈവതകഃ കകുഭോ നീലപർവതഃ .. 10..

ഗൗരമുഖശ്ചേന്ദ്രകീലോ ഗിരിഃ കാമഗിരിസ്തഥാ .
ഏതേ ചാന്യേഽപ്യസംഖ്യാതാ ഗിരയോ ബഹുപുണ്യദാഃ .. 11..

ഏതദുത്പന്നസരിതഃ ശതശോഽഥ സഹസ്രശഃ .
പാനാവഗാഹനസ്നാനദർശനോത്കീർതനൈരപി .. 12..

നാശയന്തി ച പാപാനി ത്രിവിധാനി ശരീരിണാം .
താമ്രപർണീ ചന്ദ്രവശാ കൃതമാലാ വടോദകാ .. 13..

വൈഹായസീ ച കാവേരീ വേണാ ചൈവ പയസ്വിനീ .
തുംഗഭദ്രാ കൃഷ്ണവേണാ ശർകരാവർതകാ തഥാ .. 14..

ഗോദാവരീ ഭീമരഥീ നിർവിന്ധ്യാ ച പയോഷ്ണികാ .
താപീ രേവാ ച സുരസാ നർമദാ ച സരസ്വതീ .. 15..

ചർമണ്വതീ ച സിന്ധുശ്ച അന്ധശോണൗ മഹാനദൗ .
ഋഷികുല്യാ ത്രിസാമാ ച വേദസ്മൃതിർമഹാനദീ .. 16..

കൗശികീ യമുനാ ചൈവ മന്ദാകിനീ ദൃഷദ്വതീ .
ഗോമതീ സരയൂ രോധവതീ സപ്തവതീ തഥാ .. 17..

സുഷോമാ ച ശതദ്രുശ്ച ചന്ദ്രഭാഗാ മരുദ്വൃധാ .
വിതസ്താ ച അസിക്നീ ച വിശ്വാ ചേതി പ്രകീർതിതാഃ .. 18..

അസ്മിന്വർഷേ ലബ്ധജന്മപുരുഷൈഃ സ്വസ്വകർമഭിഃ .
ശുക്ലലോഹിതകൃഷ്ണാഖ്യൈർദിവ്യമാനുഷനാരകാഃ .. 19..

ഭവന്തി വിവിധാ ഭോഗാഃ സർവേഷാം ച നിവാസിനാം .
യഥാ വർണവിധാനേനാപവർഗോ ഭവതി സ്ഫുടം .. 20..

ഏതദേവ ച വർഷസ്യ പ്രാധാന്യം കാര്യസിദ്ധിതഃ .
വദന്തി മുനയോ വേദവാദിനഃ സ്വർഗവാസിനഃ .. 21..

അഹോ അമീഷാം കിമകാരി ശോഭനം
പ്രസന്ന ഏഷാം സ്വിദുത സ്വയം ഹരിഃ .
യൈർജന്മ ലബ്ധം നൃഷു ഭാരതാജിരേ
മുകുന്ദസേവൗപയികം സ്പൃഹാ ഹി നഃ .. 22..

കിം ദുഷ്കരൈർനഃ ക്രതുഭിസ്തപോവ്രതൈ-
ർദാനാദിഭിർവാ ദ്യുജയേന ഫൽഗുനാ .

ന യത്ര നാരായണപദപങ്കജ-
സ്മൃതിഃ പ്രമുഷ്ടാതിശയേന്ദ്രിയോത്സവാത് .. 23..

കല്പായുഷാം സ്ഥാനജയാത്പുനർഭവാ-
ത്ക്ഷണായുഷാം ഭാരതഭൂജയോ വരം .
ക്ഷണേന മർത്യേന കൃതം മനസ്വിനഃ
സംന്യസ്യ സംയാന്ത്യഭയം പദം ഹരേഃ .. 24..

ന യത്ര വൈകുണ്ഠകഥാസുധാപഗാ
ന സാധവോ ഭാഗവതാസ്തദാശ്രയാഃ .
ന യത്ര യജ്ഞേശമഖാ മഹോത്സവാഃ
സുരേശലോകോഽപി ന വൈ സ സേവ്യതാം .. 25..

പ്രാപ്താ നൃജാതിം ത്വിഹ യേ ച ജന്തവോ
ജ്ഞാനക്രിയാദ്രവ്യകലാപസംഭൃതാം .
ന വൈ യതേരന്ന പുനർഭവായ തേ
ഭൂയോ വനൗകാ ഇവ യാന്തി ബന്ധനം .. 26..

യൈഃ ശ്രദ്ധയാ ബർഹിഷി ഭാഗശോ ഹവി-
ര്നിരുപ്തമിഷ്ടം വിധിമന്ത്രവസ്തുതഃ .
ഏകഃ പൃഥങ്നാമഭിരാഹുതോ മുദാ
ഗൃഹ്ണാതി പൂർണഃ സ്വയമാശിഷാം പ്രഭുഃ .. 27..

സത്യം ദിശത്യർഥിതമർഥിതോ നൃണാം
നൈവാർഥദോ യത്പുനരർഥിതാ യതഃ .
സ്വയം വിധത്തേ ഭജതാമനിച്ഛതാ-
മിച്ഛാപിധാനം നിജപാദപല്ലവം .. 28..

(യദ്യത്ര നഃ സ്വർഗസുഖാവശേഷിതം
സ്വിഷ്ടസ്യ പൂർതസ്യ കൃതസ്യ ശോഭനം .
തേനാബ്ജനാഭേ സ്മൃതിമജ്ജന്മ നഃ സ്യാ-
ദ്വർഷേ ഹരിർഭജതാം ശം തനോതി ..)
ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ഏവം സ്വർഗഗതാ ദേവാഃ സിദ്ധാശ്ച പരമർഷയഃ .
പ്രവദന്തി ച മാഹാത്മ്യം ഭാരതസ്യ സുശോഭനം .. 29..

ജംബുദ്വീപസ്യ ചാഷ്ടൗ ഹി ഉപദ്വീപാഃ സ്മൃതാഃ പരേ .
ഹയമാർഗാന്വിശോധദ്ഭിഃ സാഗരൈഃ പരികല്പിതാഃ .. 30..

സ്വർണപ്രസ്ഥശ്ചന്ദ്രശുക്ര ആവർതനരമാണകൗ .
മന്ദരോപാഖ്യഹരിണഃ പാഞ്ചജന്യസ്തഥൈവ ച .. 31..

സിംഹലശ്ചൈവ ലങ്കേതി ഉപദ്വീപാഷ്ടകം സ്മൃതം .
ജംബുദ്വീപസ്യ മാനം ഹി കീർതിതം വിസ്തരേണ ച .. 32..

അതഃ പരം പ്രവക്ഷ്യാമി പ്ലക്ഷാദിദ്വീപഷട്കകം .. 33..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശവർണനേ ഭാരതവർഷവർണനം നാമൈകാദശോഽധ്യായഃ .. 8.11..

8.12 ദ്വാദശോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ പ്ലക്ഷദ്വീപകുശദ്വീപ...

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ജംബുദ്വീപോ യഥാ ചായം യത്പ്രമാണേന കീർതിതഃ .
താവതാ സർവതഃ ക്ഷാരോദധിനാ പരിവേഷ്ടിതഃ .. 1..

ജംബ്വാഖ്യേന യഥാ മേരുസ്തഥാ ക്ഷാരോദകേന ച .
ക്ഷാരോദധിസ്തു ദ്വിഗുണഃ പ്ലക്ഷാഖ്യേനോപവേഷ്ടിതഃ .. 2..

യഥൈവ പരിഖാ ബാഹ്യോപവനേന ഹി വേഷ്ട്യതേ .
പ്ലക്ഷാഖ്യശ്ച സ്വയം ജംബുപ്രമാണോ ദ്വീപരൂപധൃക് .. 3..

ഹിരണ്മയോഽഗ്നിസ്തത്രൈവ തിഷ്ഠതീതി വിനിശ്ചയഃ .
പ്രിയവ്രതാത്മജസ്തത്ര സപ്തജിഹ്വ ഇതി സ്മൃതഃ .. 4..

അഗ്നിസ്തദധിപസ്ത്വിധ്മജിഹ്വഃ സ്വം ദ്വീപമേവ ച .
വിഭജ്യ സപ്തവർഷാണി സ്വപുത്രേഭ്യോ ദദൗ വിഭുഃ .. 5..

സ്വയമാത്മവിദാം മാന്യാം യോഗചര്യാം സമാശ്രിതഃ .
തേനൈവ ചാത്മയോഗേന ഭഗവന്തമുപാഗതഃ .. 6..

ശിവം ച യവസം ഭദ്രം ശാന്തം ക്ഷേമാമൃതേ തഥാ .
അഭയം ചേതി സപ്തൈവ തദ്വർഷാണി സദേക്ഷതാം .. 7..

തേഷു പ്രോക്താ നദീഃ സപ്ത ഗിരയഃ സപ്ത ചൈവ ഹി .
അരുണാ നൃമ്ണാംഗിരസീ സാവിത്രീ സുപ്രഭാതികാ .. 8..

ഋതംഭരാ സത്യംഭരാ ഇതി നദ്യഃ പ്രകീർതിതാഃ .
മണികൂടോ വജ്രകൂട ഇന്ദ്രസേനസ്തഥൈവ ച .. 9..

ജ്യോതിഷ്മാന്വൈ സുപർണശ്ച ഹിരണ്യഷ്ഠീവ ഏവ ച .
മേഘമാല ഇതി ഖ്യാതാഃ പ്ലക്ഷദ്വീപസ്യ പർവതാഃ .. 10..

നദീനാം ജലമാത്രേണ ദർശനസ്പർശനാദിഭിഃ .
നിർധൂതാശേഷരജസോ നിസ്തമസ്കാഃ പ്രജാസ്തഥാ .. 11..

ഹംസശ്ചൈവ പതംഗശ്ച ഊർധ്വായന ഇതീവ ച .
സത്യാംഗസഞ്ജ്ഞാശ്ചത്വാരോ വർണാഃ പ്ലക്ഷസ്യ ദ്വീപകേ .. 12..

സഹസ്രായുപ്രമാണാശ്ച വിവിധോപമദർശനാഃ .
സ്വർഗദ്വാരം ത്രയീവിദ്യാവിധിനാർകം യജന്തി തേ .. 13..

പ്രത്നസ്യ വിഷ്ണോ രൂപം ച സത്യർതസ്യ ച ബ്രഹ്മണഃ .
അമൃതസ്യ ച മൃത്യോശ്ച സൂര്യമാത്മാനമീമഹി .. 14..

പ്ലക്ഷാദിഷു ച സർവേഷു പഞ്ചദ്വീപേഷു നാരദ .
ആയുരിന്ദ്രിയമോജശ്ച ബലം ബുദ്ധിഃ സഹോഽപി ച .. 15..

വിക്രമഃ സർവലോകാനാം സിദ്ധിരൗത്പത്തികീ സദാ .
പ്ലക്ഷദ്വീപാത്പരം ചേക്ഷുരസോദഃ സരിതാമ്പതിഃ .. 16..

പ്ലക്ഷദ്വീപം സമഗ്രം ച പരിവാര്യാവതിഷ്ഠതേ .
ശാല്മലാഖ്യസ്തതോ ദ്വീപശ്ചാസ്മാദ് ദ്വിഗുണവിസ്തരഃ .. 17..

സമാനേന സുരോദേന സിന്ധുനാ പരിവേഷ്ടിതഃ .
യത്ര വൈ ശാല്മലീവൃക്ഷഃ പ്ലക്ഷായാമഃ പ്രകീർതിതഃ .. 18..

സ്ഥാനം തത്പക്ഷിരാജസ്യ ഗരുഡസ്യ മഹാത്മനഃ .
തസ്യ ദ്വീപസ്യ നാഥോ ഹി യജ്ഞബാഹുഃ പ്രിയവ്രതാത് .. 19..

ജാതഃ സ ഏവ സപ്തഭ്യഃ സ്വപുത്രേഭ്യോ ദദൗ ധരാം .
തദ്വർഷാണാം ച നാമാനി കഥിതാനി നിബോധത .. 20..

സുരോചനം സൗമനസ്യം രമണം ദേവവർഷകം .
പാരിഭദ്രം തഥാ ചാപ്യായനം വിജ്ഞാതനാമകം .. 21..

തേഷു വർഷാദ്രയഃ സപ്ത സപ്തൈവ സരിതഃ സ്മൃതാഃ .
സരസഃ ശതശൃംഗശ്ച വാമദേവശ്ച കന്ദകഃ .. 22..

കുമുദഃ പുഷ്പവർഷശ്ച സഹസ്രശ്രുതിരേവ ച .
ഏതേ ച പർവതാഃ സപ്ത നദീനാമാനി ചോച്യതേ .. 23..

അനുമതിഃ സിനീവാലീ സരസ്വതീ കുഹൂസ്തഥാ .
രജനീ ചൈവ നന്ദാ ച രാകേതി പരികീർതിതാഃ .. 24..

തദ്വർഷപുരുഷാഃ സർവേ ചാതുർവർണ്യസമാഹ്വയാഃ .
ശ്രുതധരോ വീര്യധരോ വസുന്ധര ഇഷുന്ധരഃ .. 25..

ഭഗവന്തം വേദമയം യജന്തേ സോമമീശ്വരം .
സ്വഗോഭിഃ പിതൃദേവേഭ്യോ വിഭജൻകൃഷ്ണശുക്ലയോഃ .. 26..

സർവാസാം ച പ്രജാനാം ച രാജാ സോമഃ പ്രസീദതു .
ഏവം സുരോദാദ് ദ്വിഗുണഃ സ്വമാനേന പ്രകീർതിതഃ .. 27..

ഘൃതോദേനാവൃതഃ സോഽയം കുശദ്വീപഃ പ്രകാശതേ .
യസ്മിന്നാസ്തേ കുശസ്തംബോ ദ്വീപാഖ്യാകാരണോ ജ്വലൻ .. 28..

സ്വശഷ്പരോചിഷാ കാഷ്ഠാ ഭാസയൻപരിതിഷ്ഠതേ .
ഹിരണ്യരേതാസ്തദ്വീപപതിഃ പ്രൈയവ്രത സ്വരാട് .. 29..

സ്വപുത്രേഭ്യശ്ച സപ്തഭ്യസ്തദ്വീപം സപ്തധാഭജത് .
വസുശ്ച വസുദാനശ്ച തഥാ ദൃഢരുചിഃ പരഃ .. 30..

നാഭിഗുപ്തസ്തുത്യവ്രതൗ വിവിക്തനാമദേവകൗ .
തേഷാം വർഷേഷു സപ്തൈവ സീമാഗിരിവരാഃ സ്മൃതാഃ .. 31..

നദ്യഃ സപ്തൈവ സന്തീഹ തന്നാമാനി നിബോധത .
ചക്രസ്തഥാ ചതുഃശൃംഗഃ കപിലശ്ചിത്രകൂടകഃ .. 32..

ദേവാനീകശ്ചോർധ്വരോമാ ദ്രവിണഃ സപ്ത പർവതാഃ .
രസകുല്യാ മധുകുല്യാ മിത്രവിന്ദാ തഥൈവ ച .. 33..

ശ്രുതവിന്ദാ ദേവഗർഭാ ഘൃതച്യുന്മന്ദമാലികേ .
യത്പയോഭിഃ കുശദ്വീപവാസിനഃ സർവ ഏവ തേ .. 34..

കുശലഃ കോവിദശ്ചൈവാപ്യഭിയുക്തസ്തഥൈവ ച .
കുലകശ്ചേതി സഞ്ജ്ഞാഭിശ്ചതുർവർണാഃ പ്രകീർതിതാഃ .. 35..

ജാതവേദസരൂപം തം ദേവം കർമജകൗശലൈഃ .
യജന്തേ ദേവവര്യാഢാഃ സർവേ സർവവിദോ ജനാഃ .. 36..

പരസ്യബ്രഹ്മണഃ സാക്ഷാജ്ജാതവേദോഽസി ഹവ്യവാട് .
ദേവാനാം പുരുഷാംഗാനാം യജ്ഞേന പുരുഷം യജ .
ഏവം യജന്തേ ജ്വലനം സർവേ ദ്വീപാധിവാസിനഃ .. 37..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഭുവനകോശവർണനേ പ്ലക്ഷദ്വീപകുശദ്വീപവർണനം നാമ ദ്വാദശോഽധ്യായഃ .. 8.12..

8.13 ത്രയോദശോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ ക്രൗഞ്ചശാകപുഷ്കരദ്വീപവർണനം .

നാരദ ഉവാച .
ശിഷ്ടദ്വീപപ്രമാണം ച വദ സർവാർഥദർശന .
യേന വിജ്ഞാതമാത്രേണ പരാനന്ദമയോ ഭവേത് .. 1..

ശ്രീരാനാരായണ ഉവാച .
കുശദ്വീപസ്യ പരിതോ ഘൃതോദാവരണം മഹത് .
തതോ ബഹിഃ ക്രൗഞ്ചദ്വീപോ ദ്വിഗുണഃ സ്വാത്സ്വമാനതഃ .. 2..

ക്ഷീരോദേനാവൃതോ ഭാതി യസ്മിൻക്രൗഞ്ചാദ്രിരസ്തി ച .
നാമനിർവർതകഃ സോഽയം ദ്വീപസ്യ പരിവർതതേ .. 3..

യോഽസൗ ഗുഹസ്യ ശക്ത്യാ ച ഭിന്നകുക്ഷിഃ പുരാഭവത് .
ക്ഷീരോദേനാസിച്യമാനോ വരുണേന ച രക്ഷിതഃ .. 4..

ഘൃതപൃഷ്ഠോ നാമ യസ്യ വിഭാതി കില നായകഃ .
പ്രിയവ്രതാത്മജഃ ശ്രീമാൻ സർവലോകനമസ്കൃതഃ .. 5..

സ്വദ്വീപം തു വിഭജ്യൈവ സപ്തധാ സ്വാത്മജാന്ദദൗ .
പുത്രനാമസു വർഷേഷു വർഷപാൻസന്നിവേശയൻ .. 6..

സ്വയം ഭഗവതസ്തസ്യ ശരണം സഞ്ജഗാമ ഹ .
ആമോ മധുരുഹശ്ചൈവ മേഘപൃഷ്ഠഃ സുധാമകഃ .. 7..

ഭ്രാജിഷ്ഠോ ലോഹിതാർണശ്ച വനസ്പതിരിതീവ ച .
നഗാ നദ്യശ്ച സപ്തൈവ വിഖ്യാതാ ഭുവി സർവതഃ .. 8..

ശുക്ലോ വൈ വർധമാനശ്ച ഭോജനശ്ചോപബർഹണഃ .
നന്ദശ്ച നന്ദനഃ സർവതോഭദ്ര ഇതി കീർതിതാഃ .. 9..

അഭയാ അമൃതൗഘാ ചാര്യകാ തീർഥവതീതി ച .
വൃത്തിരൂപവതീ ശുക്ലാ പവിത്രവതികാ തഥാ .. 10..

ഏതാസാമുദകം പുണ്യം ചാതുർവർണ്യേന പീയതേ .
പുരുഷഋഷഭൗ തദ്വദ് ദ്രവിണാഖ്യശ്ച ദേവകഃ .. 11..

ഏതേ ചതുർവർണജാതാഃ പുരുഷാ നിവസന്തി ഹി .
തത്രത്യാഃ പുരുഷാ ആപോമയം ദേവമപാം പതിം .. 12..

പൂർണേനാഞ്ജലിനാ ഭക്ത്യാ യജന്തേ വിവിധക്രിയാഃ .
ആപഃ പുരുഷവീര്യാഃ സ്ഥ പുനന്തീർഭൂർഭുവഃ സ്വരഃ .. 13..

താ നഃ പുനീതാമീവഘ്നീഃ സ്പൃശതാമാത്മനാ ഭുവഃ .
ഇതി മന്ത്രജപാന്തേ ച സ്തുവന്തി വിവിധൈഃ സ്തവൈഃ .. 14..

ഏവം പരസ്താത്ക്ഷീരോദാത്പരിതശ്ചോപവേശിതഃ .
ദ്വാത്രിംശല്ലക്ഷസംഖ്യാകയോജനായാമമാശ്രിതഃ .. 15..

സ്വമാനേന ച ദ്വീപോഽയം ദധിമണ്ഡോദകേന ച .
ശാകദ്വീപോ വിശിഷ്ടോഽയം യസ്മിച്ഛാകോ മഹീരുഹഃ .. 16..

സ്വക്ഷേത്രവ്യപദേശസ്യ കാരണം സ ഹി നാരദ .
പ്രൈയവ്രതോഽധിപസ്തസ്യ മേധാതിഥിരിതി സ്മൃതഃ .. 17..

വിഭജ്യ സപ്ത വർഷാണി പുത്രനാമാനി തേഷു ച .
സപ്ത പുത്രാന്നിജാൻ സ്ഥാപ്യ സ്വയം യോഗഗതിം ഗതഃ .. 18..

പുരോജവോ മനഃപൂർവജവോഽഥ പവമാനകഃ .
ധൂമ്രാനീകശ്ചിത്രരേഫോ ബഹുരൂപോഽഥ വിശ്വധൃക് .. 19..

മര്യാദാഗിരയഃ സപ്ത നദ്യഃ സപ്തൈവ കീർതിതാഃ .
ഈശാന ഊരുശൃംഗോഽഥ ബലഭദ്രഃ ശതകേശരഃ .. 20..

സഹസ്രസ്രോതകോ ദേവപാലോഽപ്യന്തേ മഹാശനഃ .
ഏതേഽദ്രയഃ സപ്ത ചോക്താഃ സരിന്നാമാനി സപ്ത ച .. 21..

അനഘാ പ്രഥമാഽഽയുർദാ ഉഭയസ്പൃഷ്ടിരേവ ച .
അപരാജിതാ പഞ്ചപദീ സഹസ്രശ്രുതിരേവ ച .. 22..

തതോ നിജധൃതിശ്ചോക്താഃ സപ്ത നദ്യോ മഹോജ്ജ്വലാഃ .
തദ്വർഷപുരുഷാഃ സർവേ സത്യവ്രതക്രതുവ്രതൗ .. 23..

ദാനവ്രതാനുവ്രതൗ ച ചതുർവർണാ ഉദീരിതാഃ .
ഭഗവന്തം പ്രാണവായും പ്രാണായാമേന സംയുതാഃ .. 24..

യജന്തി നിർധൂതരജസ്തമസഃ പരമം ഹരിം .
അന്തഃ പ്രവിശ്യ ഭൂതാനി യോ ബിഭർത്യാത്മകേതുഭിഃ .. 25..

അന്തര്യാമീശ്വരഃ സാക്ഷാത്പാതു നോ യദ്വശേ ഇദം .
പരസ്താദ്ദധിമണ്ഡോദാത്തതസ്തു ബഹുവിസ്തരഃ .. 26..

പുഷ്കരദ്വീപനാമായം ശാകദ്വീപദ്വിസംഗുണഃ .
സ്വസമാനേന സ്വാദൂദകേനായം പരിവേഷ്ടിതഃ .. 27..

യത്രാസ്തേ പുഷ്കരം ഭ്രാജദഗ്നിചൂഡാനിഭാനി ച .
പത്രാണി വിശദാനീഹ സ്വർണപത്രായുതായുതം .. 28..

 ശ്രീമദ്ഭഗവതശ്ചേദമാസനം പരമേഷ്ഠിനഃ .

കല്പിതം ലോകഗുരുണാ സർവലോകസിസൃക്ഷയാ .. 29..

തദ്വീപ ഏക ഏവായം മാനസോത്തരനാമകഃ .
അർവാചീനപരാചീനവർഷയോരവധിർഗിരിഃ .. 30..

ഉച്ഛ്രായായാമയോഃ സംഖ്യായുതയോജനസമ്മിതാ .
യത്ര ദിക്ഷു ച ചത്വാരി ചതസൃഷു പുരാണി ഹ .. 31..

ഇന്ദ്രാദിലോകപാലാനാം യദുപര്യർകനിർഗമഃ .
മേരും പ്രദക്ഷിണീകുർവൻ ഭാനുഃ പര്യേതി യത്ര ഹി .. 32..

സംവത്സരാത്മകം ചക്രം ദേവാഹോരാത്രതോ ഭ്രമൻ .
പ്രൈയവ്രതോഽധിപോ വീതിഹോത്രഃ സ്വാത്മജകദ്വയം .. 33..

വർഷദ്വയേ പരിസ്ഥാപ്യ വർഷനാമധരം ക്രമാത് .
രമണോ ധാതകിശ്ചൈവ തത്തദ്വർഷപതീ ഉഭൗ .. 34..

കൃതാഃ സ്വയം പൂർവജവദ്ഭഗവദ്ഭക്തിതത്പരാഃ .
തദ്വർഷപുരുഷാ ബ്രഹ്മരൂപിണം പരമേശ്വരം .. 35..

സകർമകേന യോഗേന യജന്തി പരിശീലിതാഃ .
യത്തത്കർമമയം ലിംഗ ബ്രഹ്മലിംഗം ജനോഽർചയേത് .
ഏകാന്തമദ്വയം ശാന്തം തസ്മൈ ഭഗവതേ നമഃ .. 36..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ
ഭുവനകോശവർണനം ക്രൗഞ്ചശാകപുഷ്കരദ്വീപവർണനം നാമ ത്രയോദശോഽധ്യായഃ .. 8.13..

8.14 ചതുർദശോഽധ്യായഃ . സൂര്യഗതിവർണനം .

നാരായണ ഉവാച .
തതഃ പരസ്താദചലോ ലോകാലോകേതി നാമകഃ .
അന്തരാലേ ച ലോകാലോകയോര്യഃ പരികല്പിതഃ .. 1..

യാവദസ്തി ച ദേവർഷേ ഹ്യന്തരം മാനസോത്തരാത് .
സുമേരോസ്താവതീ ശുദ്ധാ കാഞ്ചനീ ഭൂമിരസ്തി ഹി .. 2..

ദർപണോദരതുല്യാ സാ സർവപ്രാണിവിവർജിതാ .
യസ്യാം പദാർഥഃ പ്രഹിതോ ന കിഞ്ചിത്പ്രത്യുദീയതേ .. 3..

അതഃ സർവപ്രാണിസംഘരഹിതാ സാ ച നാരദ .
ലോകാലോക ഇതി വ്യാഖ്യാ യദത്ര പരികല്പിതാ .. 4..

ലോകാലോകാന്തരേ ചാസ്യ വർതതേ സർവദാ സ്ഥിതിഃ .
ഈശ്വരേണ സ ലോകാനാം ത്രയാണാമന്തഗഃ കൃതഃ .. 5..

സൂര്യാദീനാം ധ്രുവാന്താനാം രശ്മയോ യദ്വശാദിഹ .
അർവാചീനാംശ്ച ത്രീംല്ലോകാനാതന്വാനാഃ കദാപി ഹി .. 6..

പരാചീനത്വഭാജോ ഹി ന ഭവന്തി ച നാരദ .
താവദുന്നഹനായാമഃ പർവതേന്ദ്രോ മഹോദയഃ .. 7..

ഏതാവ്ാല്ലോകവിന്യാസോഽയം സംസ്ഥാമാനലക്ഷണൈഃ .
കവിഭിഃ സ തു പഞ്ചാശത്കോടിഭിർഗണിതസ്യ ച .. 8..

ഭൂഗോലസ്യ ചതുർഥാംശോ ലോകാലോകാചലോ മുനേ .
തസ്യോപരി ചതുർദിക്ഷു ബ്രഹ്മണാ ചാത്മയോനിനാ .. 9..

നിവേശിതാ ദിഗ്ഗജാ യേ തന്നാമാനി നിബോധത .
ഋഷഭഃ പുഷ്പചൂഡോഽഥ വാമനോഽഥാപരാജിതഃ .. 10..

ഏതേ സമസ്തലോകസ്യ സ്ഥിതിഹേതവ ഈരിതാഃ .
തേഷാം ച സ്വവിഭൂതീനാം ബഹുവീര്യോപബൃംഹണം .. 11..

വിശുദ്ധസത്ത്വം ചൈശ്വര്യം വർധയൻഭഗവാൻ ഹരിഃ .
ആസ്തേ സിദ്ധ്യഷ്ടകോപേതോ വിഷ്വക്സേനാദിസംവൃതഃ .. 12..

നിജായുധൈഃ പരിവൃതോ ഭുജദണ്ഡൈഃ സമന്തതഃ .
ആസ്തേ സകലലോകസ്യ സ്വസ്തയേ പരമേശ്വരഃ .. 13..

ആകല്പമേവം വേഷം സ ഗതോ വിഷ്ണുഃ സനാതനഃ .
സ്വമായാരചിതസ്യാസ്യ ഗോപീഥായാത്മസാധനഃ .. 14..

യോഽന്തർവിസ്താര ഏതേന ഹ്യലോകപരിമാണകം .
വ്യാഖ്യാതം യദ്ബഹിർലോകാലോകാചല ഇതീരണാത് .. 15..

തതഃ പരസ്താദ്യോഗേശഗതിം ശുദ്ധാ വദന്തി ഹി .
അണ്ഡമധ്യഗതഃ സൂര്യോ ദ്യാവാഭൂമ്യോര്യദന്തരം .. 16..

സൂര്യാണ്ഡഗോലയോർമധ്യേ കോട്യഃ സ്യുഃ പഞ്ചവിംശതിഃ .
മൃതേഽണ്ഡ ഏഷ ഏതസ്മിഞ്ജാതോ മാർതണ്ഡശബ്ദഭാക് .. 17..

ഹിരണ്യഗർഭ ഇതി യദ്ധിരണ്യാണ്ഡസമുദ്ഭവഃ .
സൂര്യേണ ഹി വിഭജ്യന്തേ ദിശഃ ഖം ദ്യൗർമഹീഭിദാ .. 18..

സ്വർഗാപവർഗൗ നരകാ രസൗകാംസി ച സർവശഃ .
ദേവതിര്യങ്മനുഷ്യാണാം സരീസൃപസവീരുധാം .. 19..

സർവജീവനികായാനാം സൂര്യ ആത്മാ ദൃഗീശ്വരഃ .
ഏതാവാൻഭൂമണ്ഡലസ്യ സന്നിവേശ ഉദാഹൃതഃ .. 20..

ഏതേന ഹി ദിവോ മാനം വർണയന്തി ച തദ്വിദഃ .
ദ്വിദലാനാം ച നിഷ്പാവാദീനാം ച ദലയോര്യഥാ .. 21..

അന്തരേണ തയോരന്തരിക്ഷം തദുഭയസന്ധിതം .
യന്മധ്യഗശ്ച ഭഗവാൻ ഭാനുർവൈ തപതാം വരഃ .. 22..

ആതപേന ത്രിലോകം ച പ്രതപത്യേവ ഭാസയൻ .
ഉത്തരായണമാസാദ്യ ഗതിമാന്ദ്യം വിതന്വതേ .. 23..

ആരോഹണസ്ഥാനമസൗ ഗത്വാഹോ ദൈർധ്യമാചരേത് .
ദക്ഷിണായനമാസാദ്യ ഗതിശൈഘ്ര്യം വിതന്വതേ .. 24..

അവരോഹസ്ഥാനമസൗ ഗച്ഛൻഹ്രസ്വം ദിനം ചരേത് .

വിഷുവത്സഞ്ജ്ഞമാസാദ്യ ഗതിസാമ്യം വിതന്വതേ .. 25..

സമസ്ഥാനമഥാസാദ്യ ദിനസാമ്യം കരോതി ച .
യദാ ച മേഷതുലയോഃ സഞ്ചരേദ്ധി ദിവാകരഃ .. 26..

സമാനാനി ത്വഹോരാത്രാണ്യാതനോതി ത്രയീമയഃ .
വൃഷാദിപഞ്ചസു യദാ രാശിഷ്വർകോ വിരോചതേ .. 27..

തദാഹാനി ച വർധന്തേ രാത്രയോഽപി ഹ്രസന്തി ച .
വൃശ്ചികാദിഷു സൂര്യോ ഹി യദാ സഞ്ചരതേ രവിഃ .. 28..

തദാപീമാന്യഹോരാത്രാണി ഭവന്തി വിപര്യയാത് .. 29..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ സൂര്യഗതിവർണനം നാമ ചതുർദശോഽധ്യായഃ .. 8.14..

8.15 പഞ്ചദശോഽധ്യായഃ . ഭുവനകോശവർണനേ സൂര്യഗതിവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
അതഃ പരം പ്രവക്ഷ്യാമി ഭാനോർഗമനമുത്തമം .
ശീഘ്രമന്ദാദിഗതിഭിസ്ത്രിവിധം ഗമനം രവേഃ .. 1..

സർവഗ്രഹാണാം ത്രീണ്യേവ സ്ഥാനാനി സുരസത്തമ .
സ്ഥാനം ജാരദ്ഗവം മധ്യം തഥൈരാവതമുത്തരം .. 2..

വൈശ്വാനരം ദക്ഷിണതോ നിർദിഷ്ടമിതി തത്ത്വതഃ .
അശ്വിനീ കൃത്തികാ യാമ്യാ നാഗവീഥീതി ശബ്ദിതാ .. 3..

രോഹിണ്യാർദ്രാ മൃഗശിരോ ഗജവീഥ്യഭിധീയതേ .
പുഷ്യാശ്ലേഷാ തഥാഽഽദിത്യാ വീഥീ ചൈരാവതീ സ്മൃതാ .. 4..

ഏതാസ്തു വീഥയസ്തിസ്ര ഉത്തരോ മാർഗ ഉച്യതേ .
തഥാ ദ്വേ ചാപി ഫൽഗുന്യൗ മഘാ ചൈവാർഷഭീ മതാ .. 5..

ഹസ്തശ്ചിത്രാ തഥാ സ്വാതീ ഗോവീഥീതി തു ശബ്ദിതാ .
ജ്യേഷ്ഠാ വിശാഖാനുരാധാ വീഥീ ജാരദ്ഗവീ മതാ .. 6..

ഏതാസ്തു വീഥയസ്തിസ്രോ മധ്യമോ മാർഗ ഉച്യതേ .
മൂലാഷാഢോത്തരാഷാഢാ അജവീഥ്യഭിശബ്ദിതാ .. 7..

ശ്രവണം ച ധനിഷ്ഠാ ച മാർഗീ ശതഭിഷക് തഥാ .
വൈശ്വാനരീ ഭാദ്രപദേ രേവതീ ചൈവ കീർതിതാ .. 8..

ഏതാസ്തു വീഥയസ്തിസ്രോ ദക്ഷിണോ മാർഗ ഉച്യതേ .
ഉത്തരായണമാസാദ്യ യുഗാക്ഷാന്തർനിബദ്ധയോഃ .. 9..

കർഷണം പാശയോർവായുബദ്ധയോ രോഹണം സ്മൃതം .
തദാഭ്യന്തരഗാന്മണ്ഡലാദ്രഥസ്യ ഗതേർഭവേത് .. 10..

മാന്ദ്യം ദിവസവൃദ്ധിശ്ച ജായതേ സുരസത്തമ .
രാത്രിഹ്രാസശ്ച ഭവതി സൗമ്യായനക്രമോ ഹ്യയം .. 11..

ദക്ഷിണായനകേ പാശേ പ്രേരണാദവരോഹണം .
ബഹിർമണ്ഡലവേശേന ഗതിശൈഘ്ര്യം തദാ ഭവേത് .. 12..

തദാ ദിനാല്പതാ രാത്രിവൃദ്ധിശ്ച പരികീർതിതാ .
വൈഷുവേ പാശസാമ്യാത്തു സമാവസ്ഥാനതോ രവേഃ .. 13..

മധ്യമണ്ഡലവേശശ്ച സാമ്യം രാത്രിദിനാദികേ .
ആകൃഷ്യേതേ യദാ തൗ തു ധ്രുവേണ സമധിഷ്ഠിതൗ .. 14..

തദാഭ്യന്തരതഃ സൂര്യോ ഭ്രമതേ മണ്ഡലാനി ച .
ധ്രുവേണ മുച്യമാനേന പുനാ രശ്മിയുഗേന തു .. 15..

തഥൈവ ബാഹ്യതഃ സൂര്യോ ഭ്രമതേ മണ്ഡലാനി ച .
തസ്മിന്മേരൗ പൂർവഭാഗേ പുര്യൈന്ദ്രീ ദേവധാനികാ .. 16..

ദക്ഷിണേ വൈ സംയമനീ നാമ യാമ്യാ മഹാപുരീ .
പശ്ചാന്നിമ്ലോചനീ നാമ വാരുണീ വൈ മഹാപുരീ .. 17..

തദുത്തരേ പുരീ സൗമ്യാ പ്രോക്താ നാമ വിഭാവരീ .
ഐന്ദ്രപുര്യാം രവേഃ പ്രോക്ത ഉദയോ ബ്രഹ്മവാദിഭിഃ .. 18..

സംയമന്യാം ച മധ്യാഹ്നേ നിമ്ലോചന്യാം നിമീലനം .
വിഭാവര്യാം നിശീഥഃ സ്യാത്തിഗ്മാംശോഃ സുരപൂജിതഃ .. 19..

പ്രവൃത്തേശ്ച നിമിത്താനി ഭൂതാനാം താനി സർവശഃ .
മേരോശ്ചതുർദിശം ഭാനോഃ കീർതിതാനി മയാ മുനേ .. 20..

മേരുസ്ഥാനാം സദാ മധ്യം ഗത ഏവ വിഭാതി ഹി .
സവ്യം ഗച്ഛന്ദക്ഷിണേന കരോതി സ്വർണപർവതം .. 21..

ഉദയാസ്തമയേ ചൈവ സർവകാലം തു സമ്മുഖേ .
ദിശാസ്വശേഷാസു തഥാ സുരർഷേ വിദിശാസു ച .. 22..

യൈര്യത്ര ദൃശ്യതേ ഭാസ്വാൻസ തേഷാമുദയഃ സ്മൃതഃ .
തിരോഭാവം ച യത്രൈതി തത്രൈവാസ്തമനം രവേഃ .. 23..

നൈവാസ്തമനമർകസ്യ നോദയഃ സർവദാ സതഃ .
ഉദയാസ്തമനാഖ്യം ഹി ദർശനാദർശനം രവേഃ .. 24..

ശക്രാദീനാം പുരേ തിഷ്ഠൻസ്പൃശത്യേഷ പുരത്രയം .
വികർണൗ ദ്വൗ വികർണസ്ഥസ്ത്രീൻകോണാന്ദ്വേ പുരേ തഥാ .. 25..

സർവേഷാം ദ്വീപവർഷാണാം മേരുരുത്തരതഃ സ്ഥിതഃ .
യൈര്യത്ര ദൃശ്യതേ ഭാനുഃ സൈവ പ്രാചീതി ചോച്യതേ .. 26..

തദ്വാമഭാഗതോ മേരുർവർതതേതി വിനിർണയഃ .
യദി ചൈന്ദ്ര്യാഃ പ്രചലതേ ഘടികാ ദശപഞ്ചഭിഃ .. 27..

യാമ്യാം തദാ യോജനാനാം സപാദം കോടിയുഗ്മകം .
സാർധദ്വാദശലക്ഷാണി പഞ്ചനേത്രസഹസ്രകം .. 28..

പ്രക്രാമതി സഹസ്രാംശുഃ കാലമാർഗപ്രദർശകഃ .
ഏവം തതോ വാരുണീം ച സൗമ്യാമൈന്ദ്രീം സഹസ്രദൃക് .. 29..

പര്യേതി കാലചക്രാത്മാ ദ്യുമണിഃ കാലബുദ്ധയേ .
തഥാ ചാന്യേ ഗ്രഹാഃ സോമാദയോ യേ ദിഗ്വിചാരിണഃ .. 30..

നക്ഷത്രൈഃ സഹ ചോദ്യന്തി സഹ ചാസ്തം വ്രജന്തി തേ .
ഏവം മുഹൂർതേന രഥോ ഭാനോരഷ്ടശതാധികം .. 31..

യോജനാനാം ചതുസ്ത്രിംശല്ലക്ഷാണി ഭ്രമതി പ്രഭുഃ .
ത്രയീമയശ്ചതുർദിക്ഷു പുരീഷു ച സമീരണാത് .. 32..

പ്രവഹാഖ്യാത്സദാ കാലചക്രം പര്യേതി ഭാനുമാൻ .
യസ്യ ചക്രം രഥസ്യൈകം ദ്വാദശാരം ത്രിനാഭികം .. 33..

ഷൺനേമി കവയസ്തം ച വത്സരാത്മകമൂചിരേ .
മേരുമൂർധനി തസ്യാക്ഷോ മാനസോത്തരപർവതേ .. 34..

കൃതേതരവിഭാഗോ യഃ പ്രോതം തത്ര രഥാംഗകം .
തൈലകാരകയന്ത്രേണ ചക്രസാമ്യം പരിഭ്രമൻ . 35..

മാനസോത്തരനാമ്നീഹ ഗിരൗ പര്യേതി ചാംശുമാൻ .
തസ്മിന്നക്ഷേ കൃതം മൂലം ദ്വിതീയോഽക്ഷോ ധ്രുവേ കൃതഃ .. 36..

തുര്യമാനേന തൈലസ്യ യന്ത്രാക്ഷവദിതീരിതഃ .
കൃതോപരിതനോ ഭാഗഃ സൂര്യസ്യ ജഗതാം പതേഃ .. 37..

രഥനീഡസ്തു ഷട്ത്രിംശല്ലക്ഷയോജനമായതഃ .
തത്തുര്യഭാഗതഃ സോഽയം പരിണാഹേന കീർതിതഃ .. 38..

താവാനർകരഥസ്യാത്ര യുഗസ്തസ്മിൻഹയാഃ ശുഭാഃ .
സപ്തച്ഛന്ദോഽഭിധാനാശ്ച സൂരസൂതേന യോജിതാഃ .. 39..

വഹന്തി ദേവമാദിത്യം ലോകാനാം സുഖഹേതവേ .
പുരസ്താത്സവിതുഃ സൂതോഽരുണഃ പശ്ചാന്നിയോജിതഃ .. 40..

സൗത്യേ കർമണി സംയുക്തോ വർതതേ ഗരുഡാഗ്രജഃ .
തഥൈവ ബാലഖില്യാഖ്യാ ഋഷയോഽങ്ഗുഷ്ഠപർവകാഃ .. 41..

പ്രമാണേന പരിഖ്യാതാഃ ഷഷ്ടിസാഹസ്രസംഖ്യകാഃ .
സ്തുവന്തി പുരതഃ സൂര്യം സൂക്തവാക്യൈഃ സുശോഭനൈഃ .. 42..

തഥാ ചാന്യേ ച ഋഷയോ ഗന്ധർവാ അപ്സരോരഗാഃ .
ഗ്രാമണ്യോ യാതുധാനാശ്ച ദേവാഃ സർവേ പരേശ്വരം .. 43..

ഏകൈകശഃ സപ്ത സപ്ത മാസി മാസി വിരോചനം .
സാർധലക്ഷോത്തരം കോടിനവകം ഭൂമിമണ്ഡലം .. 44..

ദ്വിസഹസ്രം യോജനാനാം സ ഗവ്യൂത്യുത്തരം ക്ഷണാത് .
പര്യേതി ദേവദേവേശോ വിശ്വവ്യാപീ നിരന്തരം .. 45..

 ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്

ഭുവനകോശവർണനേ സൂര്യഗതിവർണനം നാമ പഞ്ചദശോഽധ്യായഃ .. 8.15..

8.16 ഷോഡശോഽധ്യായഃ . സോമാദിഗതിവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
അഥാതഃ ശ്രൂയതാം ചിത്രം സോമാദീനാം ഗമാദികം .
തദ്ഗത്യനുസൃതാ നൃണാം ശുഭാശുഭനിദർശനാ .. 1..

യഥാ കുലാലചക്രേണ ഭ്രമതാ ഭ്രമതാം സഹ .
തദാശ്രയാണാം ച ഗതിരന്യാ കീടാദിനാം ഭവേത് .. 2..

ഏവം ഹി രാശിവൃന്ദേന കാലചക്രേണ തേന ച .
മേരും ധ്രുവം ച സരതാം പ്രാദക്ഷിണ്യേന സർവദാ .. 3..

ഗ്രഹാണാം ഭാനുമുഖ്യാനാം ഗതിരന്യൈവ ദൃശ്യതേ .
നക്ഷത്രാന്തരഗാമിത്വാദ്ഭാന്തരേ ഗമനം തഥാ .. 4..

ഗതിദ്വയം ചാവിരുദ്ധം സർവത്രൈഷ വിനിർണയഃ .
സ ഏവ ഭഗവാനാദിപുരുഷോ ലോകഭാവനഃ .. 5..

നാരായണോഽഖിലാധാരോ ലോകാനാം സ്വസ്തയേ ഭ്രമൻ .
കർമശുദ്ധിനിമിത്തം തു ആത്മാനം വൈ ത്രയീമയം .. 6..

കവിഭിശ്ചൈവ വേദേന വിജിജ്ഞാസ്യോഽർകധാഭവത് .
ഷട്സു ക്രമേണ ഋതുഷു വസന്താദിഷു ച സ്വയം .. 7..

യഥോപജോഷമൃതുജാൻ ഗുണാൻ വൈ വിദധാതി ച .
തമേനം പുരുഷാഃ സർവേ ത്രയ്യാ ച വിദ്യയാ സദാ .. 8..

വർണാശ്രമാചാരപഥാ തഥാമ്നാതൈശ്ച കർമഭിഃ .
ഉച്ചാവചൈഃ ശ്രദ്ധയാ ച യോഗാനാം ച വിതാനകൈഃ .. 9..

അഞ്ജസാ ച യജന്തേ യേ ശ്രേയോ വിന്ദന്തി തേ മതം .
അഥൈഷ ആത്മാ ലോകാനാം ദ്യാവാഭൂമ്യന്തരേണ ച .. 10..

കാലചക്രഗതോ ഭുങ്ക്തേ മാസാന്ദ്വാദശരാശിഭിഃ .
സംവത്സരസ്യാവയവാന്മാസഃ പക്ഷദ്വയം ദിവാ .. 11..

നക്തം ചേതി സ പാദർക്ഷദ്വയമിത്യുപദിശ്യതേ .
യാവതാ ഷഷ്ഠമംശം സ ഭുഞ്ജീത ഋതുരുച്യതേ .. 12..

സംവത്സരസ്യാവയവഃ കവിഭിശ്ചോപവർണിതഃ .
യാവതാർധേന ചാകാശവീഥ്യാം പ്രചരതേ രവിഃ .. 13..

തം പ്രാക്തനാ വർണയന്തി അയനം മുനിപൂജിതാഃ .
അഥ യാവന്നഭോമണ്ഡലം സഹ പ്രതിഗച്ഛതി .. 14..

കാർത്സ്ന്യേന സഹ ഭുഞ്ജീത കാലം തം വത്സരം വിദുഃ .
സംവത്സരം പരിവത്സരമിഡാവത്സരമേവ ച .. 15..

 അനുവത്സരമിദ്വത്സരമിതി പഞ്ചകമീരിതം .

ഭാനോർമാന്ദ്യശൈഘ്ര്യസമഗതിഭിഃ കാലവിത്തമൈഃ .. 16..

ഏവം ഭാനോർഗതിഃ പ്രോക്താ ചന്ദ്രാദീനാം നിബോധത .
ഏവം ചന്ദ്രോഽർകരശ്മിഭ്യോ ലക്ഷയോജനമൂർധ്വതഃ .. 17..

ഉപലഭ്യമാനോ മിത്രസ്യ സംവത്സരഭുജിം ച സഃ .
പക്ഷാഭ്യാം ചൗഷധീനാഥോ ഭുങ്ക്തേ മാസഭുജിം ച സഃ .. 18..

സപാദമാഭ്യാം ദിവസഭുക്തിം പക്ഷഭുജിം ചരേത് .
ഏവം ശീഘ്രഗതിഃ സോമോ ഭുങ്ക്തേ നൂനം ഭചക്രകം .. 19..

പൂര്യമാണകലാഭിശ്ചാമരാണാം പ്രീതിമാവഹൻ .
ക്ഷീയമാണകലാഭിശ്ച പിതൄണാം ചിത്തരഞ്ജകഃ .. 20..

അഹോരാത്രാണി തന്വാനഃ പൂർവാപരസുഘസ്രകൈഃ .
സർവജീവനികായസ്യ പ്രാണോ ജീവഃ സ ഏവ ഹി .. 21..

ഭുങ്ക്തേ ചൈകൈകനക്ഷത്രം മുഹൂർതത്രിംശതാ വിഭുഃ .
സ ഏവ ഷോഡശകലഃ പുരുഷോഽനാദിസത്തമഃ .. 22..

മനോമയോഽപ്യന്നമയോഽമൃതധാമാ സുധാകരഃ .
ദേവപിതൃമനുഷ്യാദിസരീസൃപസവീരുധാം .. 23..

പ്രാണാപ്യായനശീലത്വാത്സ സർവമയ ഉച്യതേ .
തതോ ഭചക്രം ഭ്രമതി യോജനാനാം ത്രിലക്ഷതഃ .. 24..

മേരുപ്രദക്ഷിണേനൈവ യോജിതം ചേശ്വരേണ തു .
അഷ്ടാവിംശതിസംഖ്യാനി ഗണിതാനി സഹാഭിജിത് .. 25..

തതഃ ശുക്രോ ദ്വിലക്ഷേണ യോജനാനാമഥോപരി .
പുരഃ പശ്ചാത്സഹൈവാസാവർകസ്യ പരിവർതതേ .. 26..

ശീഘ്രമന്ദസമാനാഭിർഗതിഭിർവിചരന്വിഭുഃ .
ലോകാനാമനുകൂലോഽയം പ്രായഃ പ്രോക്തഃ ശുഭാവഹഃ .. 27..

വൃഷ്ടിവിഷ്ടംഭശമനോ ഭാർഗവഃ സർവദാ മുനേ .
ശുക്രാദ് ബുധഃ സമാഖ്യാതോ യോജനാനാം ദ്വിലക്ഷതഃ .. 28..

ശീഘ്രമന്ദസമാനാഭിർഗതിഭിഃ ശുക്രവത്സദാ .
യദാർകാദ്വ്യതിരിച്യേത സൗമ്യഃ പ്രായേണ തത്ര തു .. 29..

അതിവാതാഭ്രപാതാനാം വൃഷ്ട്യാദിഭയസൂചകഃ .
ഉപരിഷ്ഠാത്തതോ ഭൗമോ യോജനാനാം ദ്വിലക്ഷതഃ .. 30..

പക്ഷൈസ്ത്രിഭിസ്ത്രിഭിഃ സോഽയം ഭുങ്ക്തേ രാശീനഥൈകശഃ .
ദ്വാദശാപി ച ദേവർഷേ യദി വക്രോ ന ജായതേ .. 31..

പ്രായേണാശുഭകൃത്സോഽയം ഗ്രഹൗഘാനാം ച സൂചകഃ .
നതോ ദ്വിലക്ഷമാനേന യോജനാനാം ച ഗീഷ്പതിഃ .. 32..

ഏകൈകസ്മിന്നഥോ രാശൗ ഭുംഗേ സംവത്സരം ചരൻ .

യദി വക്രോ ഭവേന്നൈവാനുകൂലോ ബ്രഹ്മവാദിനാം .. 33..

തതഃ ശനൈശ്ചരോ ഘോരോ ലക്ഷദ്വയപരോ മിതഃ .
യോജനൈഃ സൂര്യപുത്രോഽയം ത്രിംശന്മാസൈഃ പരിഭ്രമൻ .. 34..

ഏകൈകരാശൗ പര്യേതി സർവാൻ രാശീന്മഹാഗ്രഹഃ .
സർവേഷാമശുഭോ മന്ദഃ പ്രോക്തഃ കാലവിദാം വരൈഃ .. 35..

തത ഉത്തരതഃ പ്രോക്തമേകാദശസുലക്ഷകൈഃ .
യോജനൈഃ പരിസംഖ്യാതം സപ്തർഷീണാം ച മണ്ഡലം .. 36..

ലോകാനാം ശം ഭാവയന്തോ മുനയഃ സപ്ത തേ മുനേ .
യത്തദ്വിഷ്ണുപദം സ്ഥാനം ദക്ഷിണം പ്രക്രമന്തി തേ .. 37

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ സോമാദിഗതിവർണനം നാമ ഷോഡശോഽധ്യായഃ .. 8.16..

8.17 സപ്തദശോഽധ്യായഃ . ധ്രുവമണ്ഡലസംസ്ഥാനവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
അഥർഷിമണ്ഡലാദൂർധ്വം യോജനാനാം പ്രമാണതഃ .
ലക്ഷൈസ്ത്രയോദശമിതൈഃ പരമം വൈഷ്ണവം പദം .. 1..

മഹാഭാഗവതഃ ശ്രീമാൻ വർതതേ ലോകവന്ദിതഃ .
ഔത്താനപാദിരിന്ദ്രേണ വഹ്നിനാ കശ്യപേന ച .. 2..

ധർമേണ സഹ ചൈവാസ്തേ സമകാലയുജാ ധ്രുവഃ .
ബഹുമാനം ദക്ഷിണതഃ കുർവദ്ഭിഃ പ്രേക്ഷകൈഃ സദാ .. 3..

ആജീവ്യഃ കല്പജീവിനാമുപാസ്തേ ഭഗവത്പദം .
ജ്യോതിർഗണാനാം സർവേഷാം ഗ്രഹനക്ഷത്രഭാദിനാം .. 4..

കാലേനാനിമിഷേണായം ഭ്രാമ്യതാം വ്യക്തരംഹസാ .
അവഷ്ടംഭസ്ഥാണുരിവ വിഹിതശ്ചേശ്വരേണ സഃ .. 5..

ഭാസതേ ഭാസയൻഭാസാ സ്വീയയാ ദേവപൂജിതഃ .
മേഢിസ്തംഭേ യഥാ യുക്താഃ പശവഃ കർഷണാർഥകാഃ .. 6..

മണ്ഡലാനി ചരന്തീമേ സവനത്രിതയേന ച .
ഏവം ഗ്രഹാദയഃ സർവേ ഭഗണാദ്യാ യഥാക്രമം .. 7..

അന്തർബഹിർവിഭാഗേന കാലചക്രേ നിയോജിതാഃ .
ധ്രുവമേവാവലംബ്യാശു വായുനോദീരിതാശ്ച തേ .. 8..

ആകല്പാന്തം ച ക്രമന്തി ഖേ ശ്യേനാദ്യാഃ ഖഗാ ഇവ .
കർമസാരഥയോ വായുവശഗാഃ സർവ ഏവ തേ .. 9..

ഏവം ജ്യോതിർഗണാഃ സർവേ പ്രകൃതേഃ പുരുഷസ്യ ച .
സംയോഗാനുഗൃഹീതാസ്തേ ഭൂമൗ ന നിപതന്തി ച .. 10..

ജ്യോതിശ്ചക്രം കേചിദേതച്ഛിശുമാരസ്വരൂപകം .
സോപയോഗം ഭഗവതോ യോഗധാരണകർമണി .. 11..

യസ്യാർവാക്ശിരസഃ കുണ്ഡലീഭൂതവപുഷോ മുനേ .
പുച്ഛാഗ്രേ കല്പിതോ യോഽയം ധ്രുവ ഉത്താനപാദജഃ .. 12..

ലാംഗൂലേഽസ്യ ച സമ്പ്രോക്തഃ പ്രജാപതിരകല്മഷഃ .
അഗ്നിരിന്ദ്രശ്ച ധർമശ്ച തിഷ്ഠന്തേ സുരപൂജിതാഃ .. 13..

ധാതാ വിധാതാ പുച്ഛാന്തേ കട്യാം സപ്തർഷയസ്തതഃ .
ദക്ഷിണാവർതഭോഗേന കുണ്ഡലാകാരമീയുഷഃ .. 14..

ഉത്തരായണഭാനീഹ ദക്ഷപാർശ്വേഽർപിതാനി ച .
ദക്ഷിണായനഭാനീഹ സവ്യേ പാർശ്വേഽർപിതാനി ച .. 15..

കുണ്ഡലാഭോഗവേശസ്യ പാർശ്വയോരുഭയോരപി .
സമസംഖ്യാശ്ചാവയവാ ഭവന്തി കജനന്ദന .. 16..

അജവീഥീ പൃഷ്ഠഭാഗേ ആകാശസരിദൗദരേ .
പുനർവസുശ്ച പുഷ്യശ്ച ശ്രോണ്യൗ ദക്ഷിണവാമയോഃ .. 17..

ആർദ്രാശ്ലേഷേ പശ്ചിമയോഃ പാദയോർദക്ഷവാമയോഃ .
അഭിജിച്ചോത്തരാഷാഢാ നാസയോർദക്ഷവാമയോഃ .. 18..

യഥാസംഖ്യം ച ദേവർഷേ ശ്രുതിശ്ച ജലഭം തഥാ .
കല്പിതേ കല്പനാവിദ്ഭിർനേത്രയോർദക്ഷവാമയോഃ .. 19..

ധനിഷ്ഠാ ചൈവ മൂലം ച കർണയോർദക്ഷവാമയോഃ .
മഘാദീന്യഷ്ടഭാനീഹ ദക്ഷിണായനഗാനി ച .. 20..

യുഞ്ജീത വാമപാർശ്വീയവങ്ക്രിഷു ക്രമതോ മുനേ .
തഥൈവ മൃഗശീർഷാദീന്യുദഗ്ഭാനി ച യാനി ഹി .. 21..

ദക്ഷപാർശ്വേ വങ്ക്രികേഷു പ്രാതിലോമ്യേന യോജയേത് .
ശതതാരാ തഥാ ജ്യേഷ്ഠാ സ്കന്ധയോർദക്ഷവാമയോഃ .. 22..

അഗസ്തിശ്ചോത്തരഹനാവധരായാം ഹനൗ യമഃ .
മുഖേഷ്വംഗാരകഃ പ്രോക്തോ മന്ദഃ പ്രോക്ത ഉപസ്ഥകേ .. 23..

ബൃഹസ്പതിശ്ച കകുദി വക്ഷസ്യർകോ ഗ്രഹാധിപഃ .
നാരായണശ്ച ഹൃദയേ ചന്ദ്രോ മനസി തിഷ്ഠതി .. 24..

സ്തനയോരശ്വിനൗ നാഭ്യാമുശനാഃ പരികീർതിതഃ .
ബുധഃ പ്രാണാപാനയോശ്ച ഗലേ രാഹുശ്ച കേതവഃ .. 25..

സർവാംഗേഷു തഥാ രോമകൂപേ താരാഗണാഃ സ്മൃതാഃ .
ഏതദ്ഭഗവതോ വിഷ്ണോഃ സർവദേവമയം വപുഃ .. 26..

സന്ധ്യായാം പ്രത്യഹം ധ്യായേത്പ്രയതോ വാഗ്യതോ മുനിഃ .
നിരീക്ഷമാണശ്ചോത്തിഷ്ഠേന്മന്ത്രേണാനേന ധീശ്വരഃ .. 27..

നമോ ജ്യോതിർലോകായ കാലായാനിമിഷാം
പതയേ മഹാപുരുഷായാഭിധീമഹീതി .. 28..

ഗ്രഹർക്ഷതാരാമയമാധിദൈവികം
പാപാപഹം മന്ത്രകൃതാം ത്രികാലം .
നമസ്യതഃ സ്മരതോ വാ ത്രികാലം
നശ്യേത തത്കാലജമാശു പാപം .. 29..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ധ്രുവമണ്ഡലസംസ്ഥാനവർണനം നാമ സപ്തദശോഽധ്യായഃ .. 8.17..

8.18 അഷ്ടാദശോഽധ്യായഃ . രാഹുമണ്ഡലാദ്യവസ്ഥാനവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
അധസ്താത്സവിതുഃ പ്രോക്തമയുതം രാഹുമണ്ഡലം .
നക്ഷത്രവച്ചരതി ച സൈംഹികേയോഽതദർഹണഃ .. 1..

സൂര്യാചന്ദ്രമസോരേവ മർദനഃ സിംഹികാസുതഃ .
അമരത്വം ച ഖേടത്വം ലേഭേ യോ വിഷ്ണ്വനുഗ്രഹാത് .. 2..

യദദസ്തരണേർബിംബം തപതോ യോജനായുതം .
തച്ഛാദകോഽസുരോ ജ്ഞേയോഽപ്യർകസാഹസ്രവിസ്തരം .. 3..

ത്രയോദശസഹസ്രം തു സോമസ്യാച്ഛാദകോ ഗ്രഹഃ .
യഃ പർവസമയേ വൈരാനുബന്ധീ ഛാദകോഽഭവത് .. 4..

സൂര്യാചന്ദ്രമസോർദൂരാദ്ഭവേച്ഛാദനകാരകഃ .
തന്നിശമ്യോഭയത്രാപി വിഷ്ണുനാ പ്രേരിതം സ്വകം .. 5..

ചക്രം സുദർശനം നാമ ജ്വാലാമാലാതിഭീഷണം .
തത്തേജസാ ദുഃസഹേന സമന്താത്പരിവാരിതം .. 6..

മുഹൂർതോ ദ്വിജമാനസ്തു ദൂരാച്ചകിതമാനസഃ .
ആരാന്നിവർതതേ സോഽയമുപരാഗ ഇതീവ ഹ .. 7..

ഉച്യതേ ലോകമധ്യേ തു ദേവർഷേ അവബുധ്യതാം .
തതോഽധസ്താത്സമാഖ്യാതാ ലോകാഃ പരമപാവനാഃ .. 8..

സിദ്ധാനാം ചാരണാനാം ച വിദ്യാധ്രാണാം ച സത്തമ .
യോജനായുതവിഖ്യാതാ ലോകാഃ പുണ്യനിഷേവിതാഃ .. 9..

തതോഽപ്യധസ്താദ്ദേവർഷേ യക്ഷാണാം ച സരക്ഷസാം .
പിശാചപ്രേതഭൂതാനാം വിഹാരാജിരമുത്തമം .. 10..

അന്തരിക്ഷം ച തത്പ്രോക്തം യാവദ്വായുഃ പ്രവാതി ഹി .
യാവന്മേഘാസ്തതോദ്യന്തി തത്പ്രോക്തം ജ്ഞാനകോവിദൈഃ .. 11..

തതോഽധസ്താദ്യോജനാനാം ശതം യാവദ് ദ്വിജോത്തമ .
പൃഥിവീ പരിസംഖ്യാതാ സുപർണശ്യേനസാരസാഃ .. 12..

ഹംസാദയഃ പ്രോത്പതന്തി പാർഥിവാഃ പൃഥിവീഭവാഃ .
ഭൂസന്നിവേശാവസ്ഥാനം യഥാവദുപവർണിതം .. 13..

 അധസ്താദവനേഃ സപ്ത ദേവർഷേ വിവരാഃ സ്മൃതാഃ .

ഏകൈകശോ യോജനാനാമായാമോച്ഛ്രായതഃ പുനഃ .. 14..

അയുതാന്തരവിഖ്യാതാഃ സർവർതുസുഖദായകാഃ .
അതലം പ്രഥമം പ്രോക്തം ദ്വിതീയം വിതലം തഥാ .. 15..

തൃതീയം സുതലം പ്രോക്തം ചതുർഥം വൈ തലാതലം .
മഹാതലം പഞ്ചമം ച ഷഷ്ഠം പ്രോക്തം രസാതലം .. 16..

സപ്തമം വിപ്ര പാതാലം സപ്തൈതേ വിവരാഃ സ്മൃതാഃ .
ഏതേഷു ബിലസ്വർഗേഷു ദിവോഽപ്യധികമേവ ച .. 17..

കാമഭോഗൈശ്വര്യസുഖസമൃദ്ധഭുവനേഷു ച .
നിത്യോദ്യാനവിഹാരേഷു സുഖാസ്വാദഃ പ്രവർതതേ .. 18..

ദൈത്യാശ്ച കാദ്രവേയാശ്ച ദാനവാ ബലശാലിനഃ .
നിത്യപ്രമുദിതാ രക്താഃ കലത്രാപത്യബന്ധുഭിഃ .. 19..

സുഹൃദ്ഭിരനുജീവാദ്യൈഃ സംയുതാശ്ച ഗൃഹേശ്വരാഃ .
ഈശ്വരാദപ്രതിഹതകാമാ മായാവിനശ്ച തേ .. 20..

നിവസന്തി സദാ ഹൃഷ്ടാഃ സർവർതുസുഖസംയുതാഃ .
മയേന മായാവിഭുനാ യേഷു യേഷു ച നിർമിതാഃ .. 21..

പുരഃ പ്രകാമശോ ഭക്താ മണിപ്രവരശാലിനഃ .
വിചിത്രഭവനാട്ടാലഗോപുരാദ്യാഃ സഹസ്രശഃ .. 22..

സഭാചത്വരചൈത്യാദിശോഭാഢ്യാഃ സുരദുർലഭാഃ .
നാഗാസുരാണാം മിഥുനൈഃ സപാരാവതസാരികൈഃ .. 23..

കീർണകൃത്രിമഭൂമിശ്ച വിവരേശഗൃഹോത്തമൈഃ .
അലങ്കൃതാശ്ചകാസന്തി ഉദ്യാനാനി മഹാന്തി ച .. 24..

മനഃപ്രസന്നകാരീണി ഫലപുഷ്പവിശാലിഭിഃ .
ലലനാനാം വിലാസാർഹസ്ഥാനൈഃ ശോഭിതഭാഞ്ജി ച .. 25..

നാനാവിഹംഗമവ്രാതസംയുക്തജലരാശിഭിഃ .
സ്വച്ഛാർണപൂരിതഹ്രദൈഃ പാഠീനസമലങ്കൃതൈഃ .. 26..

ജലജന്തുക്ഷുബ്ധനീരനീരജാതൈരനേകശഃ .
കുമുദോത്പലകഹ്ലാരനീലരക്തോത്പലൈസ്തഥാ .. 27..

തേഷു കൃതനികേതാനാം വിഹാരൈഃ സങ്കുലാനി ച .
ഇന്ദ്രിയോത്സവകാരൈശ്ച തഥൈവ വിവിധൈഃ സ്വരൈഃ .. 28..

അമരാണാം ച പരമാം ശ്രിയം ചാതിശയന്തി ച .
യത്ര നൈവ ഭയം ക്വാപി കാലാംഗൈർദിനരാത്രിഭിഃ .. 29..

യത്രാഹിപ്രവരാണാം ച ശിരഃസ്ഥൈർമണിരശ്മിഭിഃ .
നിത്യം തമഃ പ്രബാധ്യേത സദാ പ്രസ്ഫുടകാന്തിഭിഃ .. 30..

ന വാ ഏതേഷു വസതാം ദിവ്യൗഷധിരസായനൈഃ .
രസാന്നപാനസ്നാനാദ്യൈർനാധയോ ന ച വ്യാധയഃ .. 31..

വലീപലിതജീർണത്വവൈവർണ്യസ്വേദഗന്ധതാഃ .
അനുത്സാഹവയോ്ഽവസ്ഥാ ന ബാധന്തേ കദാചന .. 32..

കല്യാണാനാം സദാ തേഷാം ന ച മൃത്യുഭയം കുതഃ .
ഭഗവത്തേജസോ്ഽന്യത്ര ചക്രാച്ചൈവ സുദർശനാത് .. 33..

യസ്മിൻപ്രവിഷ്ടേ ദൈതേയവധൂനാം ഗർഭരാശയഃ .
പ്രായോ ഭയാത്പതന്ത്യേവ സ്രവന്തി ബ്രഹ്മപുത്രക .. 34..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ്ഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ രാഹുമണ്ഡലാദ്യവസ്ഥാനവർണനം നാമാഷ്ടാദശോ്ഽധ്യായഃ .. 8.18..

8.19 ഏകോനവിംശോ്ഽധ്യായഃ . അതലവിതലസുതലലോകവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
പ്രഥമേ വിവരേ വിപ്ര അതലാഖ്യേ മനോരമേ .
മയപുത്രോ ബലോ നാമ വർതതേ്ഽഖർവഗർവകൃത് .. 1..

ഷണ്ണവത്യോ യേന സൃഷ്ടാ മായാഃ സർവാർഥസാധികാഃ .
മായാവിനോ യാശ്ച സദ്യോ ധാരയന്തി ച കാശ്ചന .. 2..

ജൃംഭമാണസ്യ യസ്യൈവ ബലസ്യ ബലശാലിനഃ .
സ്ത്രീഗണാ ഉപപദ്യന്തേ ത്രയോലോകവിമോഹനാഃ .. 3..

പുംശ്ചല്യശ്ചൈവ സ്വൈരിണ്യഃ കാമിന്യശ്ചേതി വിശ്രുതാഃ .
യാ വൈ ബിലായനം പ്രേഷ്ഠം പ്രവിഷ്ടം പുരുഷം രഹഃ .. 4..

രസേന ഹാടകാഖ്യേന സാധയിത്വാ പ്രയത്നതഃ .
സ്വവിലാസാവലോകാനുരാഗസ്മിതവിഗൂഹനൈഃ .. 5..

സംലാപവിഭ്രമാദ്യൈശ്ച രമയന്ത്യപി താഃ സ്ത്രിയഃ .
യസ്മിന്നുപയുക്തേ ജനോ മനുതേ ബഹുധാ സ്വയം .. 6..

ഈശ്വരോ്ഽഹമഹം സിദ്ധോ നാഗായുതബലോ മഹാൻ .
ആത്മാനം മന്യമാനഃ സന്മദാന്ധ ഇവ കഥ്യതേ .. 7..

ഏവം പ്രോക്താ സ്ഥിതിശ്ചാത്ര അതലസ്യ ച നാരദ .
ദ്വിതീയവിവരസ്യാത്ര വിതലസ്യ നിബോധത .. 8..

ഭൂതലാധസ്തലേ ചൈവ വിതലേ ഭഗവാൻഭവഃ .
ഹാടകേശ്വരനാമായം സ്വപാർഷദഗണൈർവൃതഃ .. 9..

പ്രജാപതികൃതസ്യാപി സർഗസ്യ ബൃംഹണായ ച .
ഭവാന്യാ മിഥുനീഭൂയ ആസ്തേ ദേവാധിപൂജിതഃ .. 10..

ഭവയോർവീര്യസംഭൂതാ ഹാടകീ സരിദുത്തമാ .
സമിദ്ധോ മരുതാ വഹ്നിരോജസാ പിബതീവ ഹി .. 11..

തന്നിഷ്ഠ്യൂതം ഹാടകാഖ്യം സുവർണം ദൈത്യവല്ലഭം .

ദൈത്യാംഗനാ ഭൂഷണാർഹം സദാ തം ധാരയന്തി ഹി .. 12..

തദ്ബിലാധസ്തലാത്പ്രോക്തം സുതലാഖ്യം ബിലേശ്വരം .
പുണ്യശ്ലോകോ ബലിർനാമാ ആസ്തേ വൈരോചനിർമുനേ .. 13..

മഹേന്ദ്രസ്യ ച ദേവസ്യ ചികീർഷുഃ പ്രിയമുത്തമം .
ത്രിവിക്രമോഽപി ഭഗവാൻ സുതലേ ബലിമാനയത് .. 14..

ത്രൈലോക്യലക്ഷ്മീമാക്ഷിപ്യ സ്ഥാപിതഃ കില ദൈത്യരാട് .
ഇന്ദ്രാദിഷ്വപ്യലബ്ധാ യാ സാ ശ്രീസ്തമനുവർതതേ .. 15..

തമേവ ദേവദേവേശമാരാധയതി ഭക്തിതഃ .
വ്യപേതസാധ്വസോഽദ്യാപി വർതതേ സുതലാധിപഃ .. 16..

ഭൂമിദാനഫലം ഹ്യേതത്പാത്രഭൂതേഽഖിലേശ്വരേ .
വർണയന്തി മഹാത്മാനോ നൈതദ്യുക്തം ച നാരദ .. 17..

വാസുദേവേ ഭഗവതി പുരുഷാർഥപ്രദേ ഹരൗ .
ഏതദ്ദാനഫലം വിപ്ര സർവഥാ നഹി യുജ്യതേ .. 18..

യസ്യൈവ ദേവദേവസ്യ നാമാപി വിവശോ ഗൃണൻ .
സ്വകീയകർമബന്ധീയഗുണാന്വിധുനുതേഽഞ്ജസാ .. 19..

യത്ക്ലേശബന്ധഹാനായ സാംഖ്യയോഗാദിസാധനം .
കുർവതേ യതയോ നിത്യം ഭഗവത്യഖിലേശ്വരേ .. 20..

ന ചായം ഭഗവാനസ്മാനനുജഗ്രാഹ നാരദ .
മായാമയം ച ഭോഗാനാമൈശ്വര്യം വ്യതനോത്പരം .. 21..

സർവക്ലേശാധിഹേതും തദാത്മാനുസ്മൃതിമോഷണം .
യം സാക്ഷാദ്ഭഗവാൻ വിഷ്ണുഃ സർവോപായവിദീശ്വരഃ .. 22..

യാഞ്ജാഛലേനാപഹൃതം സർവസ്വം ദേഹശേഷകം .
അപ്രാപ്താന്യോപായ ഈശഃ പാശൈർവാരുണസംഭവൈഃ .. 23..

ബന്ധയിത്വാവമുച്യാപി ഗിരിദര്യാമിവാബ്രവീത് .
അസാവിന്ദ്രോ മഹാമൂഢോ യസ്യ മന്ത്രീ ബൃഹസ്പതിഃ .. 24..

പ്രസന്നമിമമത്യർഥമയാചല്ലോകസമ്പദം .
ത്രൈലോക്യമിദമൈശ്വര്യം കിയദേവാതിതുച്ഛകം .. 25..

ആശിഷാം പ്രഭവം മുക്ത്വാ യോ മൂഢോ ലോകസമ്പദി .
അസ്മത്പിതാമഹഃ ശ്രീമാൻ പ്രഹ്ലാദോ ഭഗവത്പ്രിയഃ .. 26..

ദാസ്യം വവ്രേ വിഭോസ്തസ്യ സർവലോകോപകാരകഃ .
പിത്ര്യമൈശ്വര്യമതുലം ദീയമാനം ച വിഷ്ണുനാ .. 27..

പിതര്യുപരതേ വീരേ നൈവൈച്ഛദ്ഭഗവത്പ്രിയഃ .
തസ്യാതുലാനുഭാവസ്യ സർവലോകോപധീമതഃ .. 28..

അസ്മദ്വിധോ നാല്പപക്വേതരദോഷോഽവഗച്ഛതി .
ഏവം ദൈത്യപതിഃ സോഽയം ബലിഃ പരമപൂജിതഃ .. 29..

സുതലേ വർതതേ യസ്യ ദ്വാരപാലോ ഹരിഃ സ്വയം .
ഏകദാ ദിഗ്വിജയേ രാജാ രാവണോ ലോകരാവണഃ .. 30..

പ്രവിശൻസുതലേ യേന ഭക്താനുഗ്രഹകാരിണാ .
പാദാംഗുഷ്ഠേന പ്രക്ഷിപ്തോ യോജനായുതമത്ര ഹി .. 31..

ഏവംഭൂതാനുഭാവോഽയം ബലിഃ സർവസുഖൈകഭുക് .
ആസ്തേ സുതലരാജസ്ഥോ ദേവദേവപ്രസാദതഃ .. 32..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ അതലവിതലസുതലലോകവർണനം നാമൈകോനവിംശോഽധ്യായഃ .. 8.19..

8.20 വിംശോഽധ്യായഃ . തലാതലാദിലോകവർണനേഽനന്തവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
തതോഽധസ്താദ്വിവരകം തലാതലമുദീരിതം .
ദാനവേന്ദ്രോ മയോ നാമ ത്രിപുരാധിപതിർമഹാൻ .. 1..

ത്രിലോക്യാഃ ശങ്കരേണായം പാലിതോ ദഗ്ധപൂസ്ത്രയഃ .
ദേവദേവപ്രസാദാത്തു ലബ്ധരാജ്യസുഖാസ്പദഃ .. 2..

ആചാര്യോ മായിനാം സോഽയം നാനാമായാവിശാരദഃ .
പൂജ്യതേ രാക്ഷസൈർഘോരൈഃ സർവകാര്യസമൃദ്ധയേ .. 3..

തതോഽധസ്താസ്തുവിഖ്യാതം മഹാതലമിതി സ്ഫുടം .
സർപാണാം കാദ്രവേയാണാം ഗണഃ ക്രോധവശോ മഹാൻ .. 4..

അനേകശിരസാം വിപ്ര പ്രധാനാൻകീർതയാമി തേ .
കുഹകസ്തക്ഷകശ്ചൈവ സുഷേണഃ കാലിയസ്തഥാ .. 5..

മഹാഭോഗാ മഹാസത്ത്വാഃ ക്രൂരാഃ ക്രൂരസ്വജാതയഃ .
പതത്രിരാജാധിപതേരുദ്വിഗ്നാഃ സർവ ഏവ തേ .. 6..

സ്വകലത്രാപത്യസുഹൃത്കുടുംബസ്യ ച സംഗതാഃ .
പ്രമത്താ വിഹരന്ത്യേവ നാനാക്രീഡാവിശാരദാഃ .. 7..

തതോഽധസ്താച്ച വിവരേ രസാതലസമാഹ്വയേ .
ദൈതേയാ നിവസന്ത്യേവ പണയോ ദാനവാശ്ച യേ .. 8..

നിവാതകവചാ നാമ ഹിരണ്യപുരവാസിനഃ .
കാലേയാ ഇതി ച പ്രോക്താഃ പ്രത്യനീകാ ഹവിർഭുജാം .. 9..

മഹൗജസശ്ചോത്പത്ത്യൈവ മഹാസാഹസിനസ്തഥാ .
സകലേശസ്യ ച ഹരേസ്തേജസാ ഹതവിക്രമാഃ .. 10..

ബിലേശയാ ഇവ സദാ വിവരേ നിവസന്തി ഹി .
യേ വൈ വാഗ്ഭിഃ സരമയാ ശക്രദൂത്യാ നിരന്തരം .. 11..

മന്ത്രവർണാഭിരസുരാസ്താഡിതാ ബിഭ്യതി സ്മ ഹ .
തതോഽപ്യധസ്താത്പാതാലേ നാഗലോകാധിപാലകാഃ .. 12..

വാസുകിപ്രമുഖാഃ ശംഖഃ കുലികഃ ശ്വേത ഏവ ച .
ധനഞ്ജയോ മഹാശംഖോ ധൃതരാഷ്ട്രസ്തഥൈവ ച .. 13..

ശംഖചൂഡഃ കംബലാശ്വതരോ ദേവോപദത്തകഃ .
മഹാമർഷാ മഹാഭോഗാ നിവസന്തി വിഷോൽബണാഃ .. 14..

പഞ്ചമസ്തകവന്തശ്ച ഫണാസപ്തകഭൂഷിതാഃ .
കേചിദ്ദശഫണാഃ കേചിച്ഛതശീർഷാസ്തഥാപരേ .. 15..

സഹസ്രശിരസഃ കേഽപി രോചിഷ്ണുമണിധാരകാഃ .
പാതാലരന്ധ്രതിമിരനികരം സ്വമരീചിഭിഃ .. 16..

വിധമന്തി ച ദേവർഷേ സദാ സഞ്ജാതമന്യവഃ .
അസ്യ മൂലപ്രദേശേ ഹി ത്രിംശത്സാഹസ്രകേഽന്തരേ .. 17..

യോജനൈഃ പരിസംഖ്യാതേ താമസീ ഭഗവത്കലാ .
അനന്താഖ്യാ സമാസ്തേ ഹി സർവദേവപ്രപൂജിതാ .. 18..

അഹമിത്യഭിമാനസ്യ ലക്ഷണം യം പ്രചക്ഷതേ .
സങ്കർഷണം സാത്വതീയാഃ കർഷണം ദ്രഷ്ട്ദൃശ്യയോഃ .. 19..

ഇദം ഭൂമണ്ഡലം യസ്യ സഹസ്രശിരസഃ പ്രഭോഃ .
അനന്തമൂർതേഃ ശേഷസ്യ ധ്രിയമാണം ച ശീർഷകേ .. 20..

പൃഥ്വീഗോലമശേഷം ഹി സിദ്ധാർഥ ഇവ ലക്ഷ്യതേ .
യസ്യ കാലേന ദേവസ്യ സഞ്ജിഹീർഷോഃ സമം വിഭോഃ .. 21..

ചരാചരം ഭ്രുവോരന്തർവിവരാദുദപദ്യത .
സാങ്കർഷണോ നാമ രുദ്രോ വ്യൂഹൈകാദശശോഭിതഃ .. 22..

ത്രിലോചനശ്ച ത്രിശിഖം ശൂലമുത്തംഭയൻസ്വയം .
ഉദതിഷ്ഠന്മഹാസത്ത്വോ മഹാഭൂതക്ഷയങ്കരഃ .. 23..

യസ്യാംഘ്രികമലദ്വന്ദ്വശോണാച്ഛനഖമണ്ഡലേ .
വിരാജന്മണിബിംബേഷു മഹാഹിപതയോഽനിശം .. 24..

ഏകാന്തഭക്തിയോഗേന സഹ സാത്ത്വതപുംഗവൈഃ .
പ്രണമന്തഃ സ്വമൂർധ്നാ തേ സ്വമുഖാനി സമീക്ഷതേ .. 25..

സ്ഫുരത്കുണ്ഡലമാണിക്യപ്രഭാമണ്ഡലഭാഞ്ജ്യപി .
സുകപോലാനി ചാരൂണി ഗണ്ഡസ്ഥലദ്യുമന്തി ച .. 26..

നാഗരാജകുമാര്യോഽപി ചാർവംഗവിലസത്ത്വിഷഃ .
വിശദൈർവിപുലൈസ്തദ്വദ്ധവലൈഃ സുഭഗൈസ്തഥാ .. 27..

രുചിരൈർഭുജദണ്ഡൈശ്ച ശോഭമാനാ ഇതസ്തതഃ .
ചന്ദനാഗുരുകാശ്മീരപങ്കലേപേന ഭൂഷിതാഃ .. 28..

തദഭിമർഷസഞ്ജാതകാമാവേശസമായുതാഃ .
ലലിതസ്മിതസംയുക്താഃ സവ്രീഡം ലോകയന്തി ച .. 29..

 അനുരാഗമദോന്മത്തവിഘൂർണാരുണലോചനം .
BACK TO TOP

കരുണാവലോകനേത്രം ച ആശാസാനാസ്തഥാശിഷഃ .. 30..

സോഽനന്തോ ഭഗവാന്ദേവോഽനന്തസത്ത്വോ മഹാശയഃ .
അനന്തഗുണവാർധിശ്ച ആദിദേവോ മഹാദ്യുതിഃ .. 31..

സംഹൃതാമർഷരോഷാദിവേഗോ ലോകശുഭായ ച .
ആസ്തേ മഹാസത്ത്വനിധിഃ സർവദേവപ്രപൂജിതഃ .. 32..

ധ്യായമാനഃ സുരൈഃ സിദ്ധൈരസുരൈരുരഗൈസ്തഥാ .
വിദ്യാധരൈശ്ച ഗന്ധർവൈർമുനിസംഘൈശ്ച നിത്യശഃ .. 33..

അനാരതമദോന്മത്തലോകവിഹ്വലലോചനഃ .
വാക്യാമൃതേന വിബുധാൻസ്വപാർഷദഗണാനപി .. 34..

ആപ്യായമാനഃ സ വിഭുർവൈജയന്തീം സ്രജം ദധത് .
അമ്ലാനാഭിനവൈഃ സ്വച്ഛൈസ്തുലസീദലസഞ്ചയൈഃ .. 35..

മാദ്യന്മധുകരവ്രാതഘോഷശ്രീസംയുതാം സദാ .
നീലവാസാ ദേവദേവ ഏകകുണ്ഡലഭൂഷിതഃ .. 36..

ഹലസ്യ കകുദി ന്യസ്തസുപീവരഭുജോഽവ്യയഃ .
മഹേന്ദ്രഃ കാഞ്ചനീം യദ്വദ്വരത്രാം ച മതംഗമഃ .
ഉദാരലീലോ ദേവേശോ വർണിതഃ സാത്ത്വതർഷഭൈഃ .. 37..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ
തലാതലാദിലോകവർണനേഽനന്തവർണനം നാമ വിംശോഽധ്യായഃ .. 8.20..

8.21 ഏകവിംശോഽധ്യായഃ . നരകസ്വരൂപവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
തസ്യാനുഭാവം ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മപുത്രഃ സനാതനഃ .
സഭായാം ബ്രഹ്മദേവസ്യ ഗായമാന ഉപാസതേ .. 1..

ഉത്പത്തിസ്ഥിതിലയഹേതവോഽസ്യ കല്പാഃ
സത്ത്വാദ്യാഃ പ്രകൃതിഗുണാ യദീക്ഷയാഽഽസൻ .
യദ്രൂപം ധ്രുവമകൃതം യദേകമാത്മൻ-
നാനാധാത്കഥമുഹ വേദ തസ്യ വർത്മ .. 2..

മൂർതിം നഃ പുരുകൃപയാ ബഭാര സത്ത്വം
സംശുദ്ധം സദസദിദം വിഭാതി യത്ര .
യല്ലീലാം മൃഗപതിരാദദേഽനവദ്യാ-
മാദാതും സ്വജനമനാംസ്യുദാരവീര്യഃ .. 3..

യന്നാമ ശ്രുതമനുകീർതയേദകസ്മാ-
ദാർതോ വാ യദി പതിതഃ പ്രലംഭനാദ്വാ .
ഹന്ത്യംഹഃ സപദി നൃണാമശേഷമന്യം
കം ശേഷാദ്ഭഗവത ആശ്രയേത്മുമുക്ഷുഃ .. 4..

മൂർധന്യർപിതമണുവത്സഹസ്രമൂർധ്നോ
ഭൂഗോലം സഗിരിസരിത്സമുദ്രസത്ത്വം .
ആനന്ത്യാദനമിതവിക്രമസ്യ ഭൂമ്നഃ

കോ വീര്യാണ്യധിഗണയേത്സഹസ്രജിഹ്വഃ .. 5..

ഏവമ്പ്രഭാവോ ഭഗവാനനന്തോ
ദുരന്തവീര്യോരുഗുണാനുഭാവഃ .
മൂലേ രസായാഃ സ്ഥിത ആത്മതന്ത്രോ
യോ ലീലയാ ക്ഷ്മാം സ്ഥിതയേ ബിഭർതി .. 6..

ഏതാ ഹ്യേവേഹ തു നൃഭിർഗതയോ മുനിസത്തമ .
ഗന്തവ്യാ ബഹുശോ യദ്വദ്യഥാകർമവിനിർമിതാഃ .. 7..

യഥോപദേശം ച കാമാൻസദാ കാമയമാനകൈഃ .
ഏതാവതീർഹി രാജേന്ദ്ര മനുഷ്യമൃഗപക്ഷിഷു .. 8..

വിപാകഗതയഃ പ്രോക്താ ധർമസ്യ വശഗാസ്തഥാ .
ഉച്ചാവചാ വിസദൃശാ യഥാപ്രശ്നം നിബോധത .. 9..

നാരദ ഉവാച .
വൈചിത്ര്യമേതല്ലോകസ്യ കഥം ഭഗവതാ കൃതം .
സമാനത്വേ കർമണാം ച തന്നോ ബ്രൂഹി യഥാതഥം .. 10..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
കർതുഃ ശ്രദ്ധാവശാദേവ ഗതയോഽപി പൃഥഗ്വിധാഃ .
ത്രിഗുണത്വാത്സദാ താസാം ഫലം വിസദൃശം ത്വിഹ .. 11..

സാത്ത്വിക്യാ ശ്രദ്ധയാ കർതുഃ സുഖിത്വം ജായതേ സദാ .
ദുഃഖിത്വം ച തഥാ കർതൂ രാജസ്യാ ശ്രദ്ധയാ ഭവേത് .. 12..

ദുഃഖിത്വം ചൈവ മൂഢത്വം താമസ്യാ ശ്രദ്ധയോദിതം .
താരതമ്യാത്തു ശ്രദ്ധാനാം ഫലവൈചിത്ര്യമീരിതം .. 13..

അനാദ്യവിദ്യാവിഹിതകർമണാം പരിണാമജാഃ .
സഹസ്രശഃ പ്രവൃത്താസ്തു ഗതയോ ദ്വിജപുംഗവ .. 14..

തദ്ഭേദാന്വർണയിഷ്യാമി പ്രാചുര്യേണ ദ്വിജോത്തമ .
ത്രിജഗത്യാ അന്തരാലേ ദക്ഷിണസ്യാം ദിശീഹ വൈ .. 15..

ഭൂമേരധസ്താദുപരി ത്വതലസ്യ ച നാരദ .
അഗ്നിഷ്വാത്താഃ പിതൃഗണാ വർതന്തേ പിതരശ്ച ഹ .. 16..

വസന്തി യസ്യാം സ്വീയാനാം ഗോത്രാണാം പരമാശിഷഃ .
സത്യാഃ സമാധിനാ ശീഘ്രം ത്വാശാസാനാഃ പരേണ വൈ .. 17..

പിതൃരാജോഽപി ഭഗവാൻ സമ്പരേതേഷു ജന്തുഷു .
വിഷയം പ്രാപിതേഷ്വേഷു സ്വകീയൈഃ പുരുഷൈരിഹ .. 18..

സഗണോ ഭഗവത്പ്രോക്താജ്ഞാപരോ ദമധാരകഃ .
യഥാകർമ യഥാദോഷം വിദധാതി വിചാരദൃക് .. 19..

സ്വാൻഗണാന്ധർമതത്ത്വജ്ഞാൻസർവാനാജ്ഞാപ്രവർതകാൻ .
സദാ പ്രേരയതി പ്രാജ്ഞോ യഥാദേശനിയോജിതാൻ .. 20..

നരകാനേകവിംശത്യാ സംഖ്യയാ വർണയന്തി ഹി .

അഷ്ടാവിംശമിതാൻകേചിത്താനനുക്രമതോ ബ്രുവേ .. 21..

താമിസ്ര അന്ധതാമിസ്രോ രൗരവോഽപി തൃതീയകഃ .
മഹാരൗരവനാമാ ച കുംഭീപാകോഽപരോ മതഃ .. 22..

കാലസൂത്രം തഥാ ചാസിപത്രാരണ്യമുദാഹൃതം .
സൂകരസ്യ മുഖം ചാന്ധകൂപോഽഥ കൃമിഭോജനഃ .. 23..

സന്ദംശസ്തപ്തമൂർതിശ്ച വജ്രകണ്ടക ഏവ ച .
ശാല്മലീ ചാഥ ദേവർഷേ നാമ്നാ വൈരതണീ തഥാ .. 24..

പൂയോദഃ പ്രാണരോധശ്ച തഥാ വിശസനം മതം .
ലാലാഭക്ഷഃ സാരമേയാദനമുക്തമതഃ പരം .. 25..

അവീചിരപ്യയഃ പാനം ക്ഷാരകർദമ ഏവ ച .
രക്ഷോഗണാഖ്യസംഭോജഃ ശൂലപ്രോതോഽപ്യതഃ പരം .. 26..

ദന്ദശൂകോഽവടാരോധഃ പര്യാവർതനകഃ പരം .
സൂചീമുഖമിതി പ്രോക്താ അഷ്ടാവിംശതിനാരകാഃ .. 27..

ഇത്യേതേ നാരകാ നാമ യാതനാഭൂമയഃ പരാഃ .
കർമഭിശ്ചാപി ഭൂതാനാം ഗമ്യാഃ പദ്മജസംഭവ .. 28..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ നരകസ്വരൂപവർണനം നാമൈകവിംശോഽധ്യായഃ .. 8.21..

8.22 ദ്വാവിംശോഽധ്യായഃ . നരകപ്രദപാതകവർണനം .

നാരദ ഉവാച .
കർമഭേദാഃ കതിവിധാഃ സനാതനമുനേ മമ .
ശ്രോതവ്യാഃ സർവഥൈവൈതേ യാതനാപ്രാപ്തിഭൂമയഃ .. 1..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
യോ വൈ പരസ്യ വിത്താനി ദാരാപത്യാനി ചൈവ ഹി .
ഹരതേ സ ഹി ദുഷ്ടാത്മാ യമാനുചരഗോചരഃ .. 2..

കാലപാശേന സംബദ്ധോ യാമൈരതിഭയാനകൈഃ .
താമിസ്രനാമനരകേ പാത്യതേ യാതനാസ്പദേ .. 3..

താഡനം ദണ്ഡനം ചൈവ സന്തർജനമതഃ പരം .
യാമ്യാഃ കുർവന്തി പാശാഢ്യാഃ കശ്മലം യാതി ചൈവ ഹി .. 4..

മൂർച്ഛാമായാതി വിവശോ നാരകീ പദ്മഭൂസുത .
യഃ പതിം വഞ്ചയിത്വാ തു ദാരാദീനുപഭുജ്യതി .. 5..

അന്ധതാമിസ്രനരകേ പാത്യതേ യമകിങ്കരൈഃ .
പാത്യമാനോ യത്ര ജന്തുർവേദനാപരവാൻഭവേത് .. 6..

നഷ്ടദൃഷ്ടിർനഷ്ടമതിർഭവത്യേവാവിലംബതഃ .
വനസ്പതിർഭജ്യമാനമൂലോ യദ്വദ്ഭവേദിഹ .. 7..

തസ്മാദപ്യന്ധതാമിസ്രനാമ്നാ പ്രോക്തഃ പുരാതനൈഃ .
ഏതന്മമാഹമിതി യോ ഭൂതദ്രോഹേണ കേവലം .. 8..

പുഷ്ണാതി പ്രത്യഹം സ്വീയം കുടുംബം കാര്യലമ്പടഃ .
ഏതദ്വിഹായ ചാത്രൈവ സ്വാശുഭേന പതേദിഹ .. 9..

രൗരവേ നാമ നരകേ സർവസത്ത്വഭയാവഹേ .
ഇഹ ലോകേഽമുനാ യേ തു ഹിംസിതാ ജന്തവഃ പുരാ .. 10..

ത ഏവ രുരവോ ഭൂത്വാ പരത്ര പീഡയന്തി തം .
തസ്മാദ്രൗരവമിത്യാഹുഃ പുരാണജ്ഞാ മനീഷിണഃ .. 11..

രുരുഃ സർപാദതിക്രൂരോ ജന്തുരുക്തഃ പുരാതനൈഃ .
ഏവം മഹാരൗരവാഖ്യോ നരകോ യത്ര പൂരുഷഃ .. 12..

യാതനാം പ്രാപ്യമാണോ ഹി യഃ പരം ദേഹസംഭവഃ .
ക്രവ്യാദാ നാമ രുരവസ്തം ക്രവ്യേ ഘാതയന്തി ച .. 13..

യ ഉഗ്രഃ പുരുഷഃ ക്രൂരഃ പശുപക്ഷിഗണാനപി .
ഉപരന്ധയതേ മൂഢോ യാമ്യാസ്തം രന്ധയന്തി ച .. 14..

കുംഭീപാകേ തപ്തതൈലേ ഉപര്യപി ച നാരദ .
യാവന്തി പശുരോമാണി താവദ്വർഷസഹസ്രകം .. 15..

പിതൃവിപ്രബ്രാഹ്മണധ്രുക്കാലസൂത്രേ സ നാരകേ .
അഗ്ന്യർകാഭ്യാം തപ്യമാനേ നാരകീ വിനിവേശിതഃ .. 16..

ക്ഷുത്പിപാസാദഹ്യമാനോഽന്തഃശരീരസ്തഥാ ബഹിഃ .
ആസ്തേ ശേതേ ചേഷ്ടതേ ചാവതിഷ്ഠതി ച ധാവതി .. 17..

നിജവേദപഥാദ്യോ വൈ പാഖണ്ഡം ചോപയാതി ച .
അനാപദ്യപി ദേവർഷേ തം പാപം പുരുഷം ഭടാഃ .. 18..

അസിപത്രവനം നാമ നരകം വേശയന്തി ച .
കശയാ പ്രഹരന്ത്യേവ നാരകീ തദ്ഗതസ്തദാ .. 19..

ഇതസ്തതോ ധാവമാന ഉത്താലമതിവേഗതഃ .
അസിപത്രൈശ്ഛിദ്യമാന ഉഭയത്ര ച ധാരഭിഃ .. 20..

സഞ്ഛിദ്യമാനസർവാംഗോ ഹാഹതോഽസ്മീതി മൂർച്ഛിതഃ .
വേദനാം പരമാം പ്രാപ്തഃ പതത്യേവ പദേ പദേ .. 21..

സ്വധർമാനുഗതം ഭുങ്ക്തേ പാഖണ്ഡഫലമല്പധീഃ .
യോ രാജാ രാജപുരുഷോ ദണ്ഡയേദ്വൈ ത്വധർമതഃ .. 22..

ദ്വിജേ ശരീരദണ്ഡം ച പാപീയാന്നാരകീ ച സഃ .
നരകേ സൂകരമുഖേ പാത്യതേ യമകിങ്കരൈഃ .. 23..

വിനിഷ്പിഷ്ടാവയവകോ ബലവദ്ഭിസ്തഥേക്ഷുവത് .
ആർതസ്വരേണ സ്വനയന്മൂർച്ഛിതഃ കശ്മലംഗതഃ .. 24..

 സ പീഡ്യമാനോ ബഹുധാ വേദനാം യാത്യതീവ ഹി .

വിവിക്തപരപീഡോ യോഽപ്യവിവിക്തപരവ്യഥാം .. 25..

ഈശ്വരാങ്കിതവൃത്തീനാം വ്യഥാമാചരതേ സ്വയം .
സ ചാന്ധകൂപേ പതതി തദഭിദ്രോഹയന്ത്രിതേ .. 26..

തത്രാസൗ ജന്തുഭിഃ ക്രൂരൈഃ പശുഭിർമൃഗപക്ഷിഭിഃ .
സരീസൃപൈശ്ച മശകൈര്യൂകാമത്കുണജാതിഭിഃ .. 27..

മക്ഷികാഭിശ്ച തമസി ദന്ദശൂകൈശ്ച പീഡ്യതേ .
പരിക്രാമതി ചൈവാത്ര കുശരീരേ ച ജന്തുവത് .. 28..

യസ്തു സംവിഹിതൈഃ പഞ്ചയജ്ഞൈഃ കാകൈശ്ച സംസ്തുതഃ .
അശ്നാതി ചാസംവിഭജ്യ യത്കിംഞ്ചിദുപപദ്യതേ .. 29..

സ പാപപുരുഷഃ ക്രൂരൈര്യാമ്യൈശ്ച കൃമിഭോജനേ .
നരകാധമകേ ദുഷ്ടകർമണാ പരിപാത്യതേ .. 30..

ലക്ഷയോജനവിസ്തീർണേ കൃമികുണ്ഡേ ഭയങ്കരേ .
കൃമിരൂപം സമാസാദ്യ ഭക്ഷ്യമാണശ്ച തൈഃ സ്വയം .. 31..

അപ്രത്താപ്രഹുതാദോ യഃ പാതമാപ്നോതി തത്ര വൈ .
യസ്തു സ്തേയേന ച ബലാദ്ധിരണ്യം രത്നമേവ ച .. 32..

ബ്രാഹ്മണസ്യാപഹരതി അന്യസ്യാപി ച കസ്യചിത് .
അനാപദി ച ദേവർഷേ തമമുത്ര യമാനുഗാഃ .. 33..

അയസ്മയൈരഗ്നിപിണ്ഡൈഃ സദ്യശൈർനിത്കുഷന്തി ച .
യോഽഗമ്യാം യോഷിതം ഗച്ഛേദഗമ്യം പുരുഷം ച യാ .. 34..

താവമുത്രാപി കശയാ താഡയന്തോ യമാനുഗാഃ .
തിഗ്മയാ ലോഹമയ്യാ ച സൂർമ്യാപ്യാലിംഗയന്തി തം .. 35..

താം ചാപി യോഷിതം സൂർമ്യാലിംഗയന്തി യമാനുഗാഃ .
യസ്തു സർവാഭിഗമനഃ പുരുഷഃ പാപസഞ്ചയീ .. 36..

നിരയേഽമുത്ര തം യാമ്യാഃ ശാല്മലീം രോപയന്തി തം .
വജ്രകണ്ടകസംയുക്താം ശാല്മലീം താമയസ്മയീം .. 37..

രാജന്യാ രാജപുരുഷാ യേ വാ പാഖണ്ഡവർതിനഃ .
ധർമസേതും വിഭിന്ദന്തി തേ പരേത്യ ഗതാ നരാഃ .. 38..

വൈതരണ്യാം പതന്ത്യേവ ഭിന്നമര്യാദപാതകാഃ .
നദ്യാം നിരയദുർഗസ്യ പരിഖായാം ച നാരദ .. 39..

യാദോഗണൈഃ സമന്താത്തു ഭക്ഷ്യമാണാ ഇതസ്തതഃ .
നാത്മനാ വിയുജന്ത്യേവ നാസുഭിശ്ചാപി നാരദ .. 40..

സ്വീയേന കർമപാകേനോപതപന്തി ച സർവതഃ .
വിണ്മൂത്രപൂയരക്തൈശ്ച കേശാസ്ഥിനഖമാംസകൈഃ .. 41..

മേദോവസാസംയുതായാം നദ്യാമുപപതന്തി തേ .
 വൃഷലീപതയോ യേ ച നഷ്ടശൗചാ ഗതത്രപാഃ .. 42..

ആചാരനിയമൈസ്ത്യക്താഃ പശുചര്യാപരായണാഃ .
തേഽത്രാനുകഷ്ടഗതയോ വിണ്മൂത്രശ്ലേഷ്മരക്തകൈഃ .. 43..

ശ്ലേഷ്മമലസമാപൂർണേ നിപതന്തി ദുരാഗ്രഹാഃ .
തദേവ ഖാദയന്ത്യേതാന്യമാനുചരവർഗകാഃ .. 44..

യേ ശ്വാനഗർദഭാദീനാം പതയോ വൈ ദ്വിജാതയഃ .
മൃഗയാരസികാ നിത്യമതീർഥേ മൃഗഘ്നാതകാഃ .. 45..

പരേതാംസ്താന്യമഭടാ ലക്ഷീഭൂതാന്നരാധമാൻ .
ഇഷുഭിശ്ച വിഭിന്ദന്തി താംസ്താന്ദുർനയമാഗതാൻ .. 46..

യേ ദംഭാ ദംഭയജ്ഞേഷു പശൂൻഘ്നന്തി നരാധമാഃ .
താനമുഷ്മിന്യമഭടാ നരകേ വൈശസേ തദാ .. 47..

നിപാത്യ പീഡയന്ത്യേവ കശാഘാതൈർദുരാസദൈഃ .
യോ ഭാര്യാം ച സവർണാം വൈ ദ്വിജോ മദനമോഹിതഃ .. 48..

രേതഃ പായയതി മൂഢോഽമുത്ര തം യമകിങ്കരാഃ .
രേതഃകുണ്ഡേ പാതയന്തി രേതഃ സമ്പായയന്തി ച .. 49..

യേ ദസ്യവോഽഗ്നിദാശ്ചൈവ ഗരദാ സാർഥഘാതകാഃ .
ഗ്രാമാൻസാർഥാന്വിലുമ്പന്തി രാജാനോ രാജപൂരുഷാഃ .. 50..

താൻപരേതാന്യമഭടാ നയന്തി ശ്വാനകാദനം .
വിംശത്യധികസംഖ്യാതാഃ സാരമേയാ മഹാദ്ഭുതാഃ .. 51..

സപ്തശത്യാ സമാഖ്യാതാ രഭസം ഖാദയന്തി തേ .
സാരമേയാദനം നാമ നരകം ദാരുണം മുനേ .
അതഃ പരം പ്രവക്ഷ്യാമി അവീചിപ്രഭുഖാന്മുനേ .. 52..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ
നരകപ്രദപാതകവർണനം നാമ ദ്വാവിംശോഽധ്യായഃ .. 8.22..

8.23 ത്രയോവിംശോഽധ്യായഃ . അവശിഷ്ടനരകവർണനം .

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
യേ നരാഃ സർവദാ സാക്ഷ്യേ അനൃതം ഭാഷയന്തി ച .
ദാനേ വിനിമയേഽർഥസ്യ ദേവർഷേ പാപബുദ്ധയഃ .. 1..

തേ പ്രേത്യാമുത്ര നരകേ അവീച്യാഖ്യേഽതിദാരുണേ .
യോജനാനാം ശതോച്ഛ്രായാദ്ഗിരിമൂർധ്നഃ പതന്തി ഹി .. 2..

അനാകാശേഽധഃശിരസസ്തദവീചീതിനാമകേ .
യത്ര സ്ഥലം ദൃശ്യതേ ച ജലവദ്വീചിസംയുതം .. 3..

അവീചിമത്തതസ്തത്ര തിലശശ്ഛിന്നവിഗ്രഹഃ .
മ്രിയതേ നൈവ ദേവർഷേ പുനരേവാഽവരോപ്യതേ .. 4..

 യോ വാ ദ്വിജോ വാ രാജന്യോ വൈശ്യോ വാ ബ്രഹ്മസംഭവ .

സോമപീഥസ്തത്കലത്രം സുരാം വാ പിബതീവ ഹി .. 5..

പ്രമാദതസ്തു തേഷാം വൈ നിരയേ പരിപാതനം .
കുർവന്തി യമദൂതാസ്തേ പാനം കാർഷ്ണായസോ മുനേ .. 6..

വഹ്നിനാ ദ്രവമാണസ്യ നിതരാം ബ്രഹ്മസംഭവ .
സംഭാവനേന സ്വസ്യൈവ യോഽധമോഽപി നരാധമഃ .. 7..

വിദ്യാജന്മതപോവർണാശ്രമാചാരവതോ നരാൻ .
വരീയസോഽപി ന ബഹു മന്യതേ പുരുഷാധമഃ .. 8..

സ നീയതേ യമഭടൈഃ ക്ഷാരകർദമനാമകേ .
നിരയേഽർവാക്ശിരാ ഘോരാ ദുരന്തയാതനാശ്നുതേ .. 9..

യേ വൈ നരാ യജന്ത്യന്യം നരമേധേന മോഹിതാഃ .
സ്ത്രിയോഽപി വാ നരപശും ഖാദന്ത്യത്ര മഹാമുനേ .. 10..

പശവോ നിഹിതാസ്തേ തു യമസദ്മനി സംഗതാഃ .
സൗനികാ ഇവ തേ സർവേ വിദാര്യ ശിതധാരയാ .. 11..

അസൃക്പിബന്തി നൃത്യന്തി ഗായന്തി ബഹുധാ മുനേ .
യഥേഹ മാംസഭോക്താരഃ പുരുഷാദാ ദുരാസദാഃ .. 12..

അനാഗസോഽപി യേഽരണ്യേ ഗ്രാമേ വാ ബ്രഹ്മപുത്രക .
വൈശ്രംഭകൈരുപസൃതാന്വിശ്രംഭയ്യജിജീവിഷൂൻ .. 13..

ശൂലസൂത്രാദിഷു പ്രോതാൻക്രീഡനോത്കാരകാനിവ .
പാതയന്തി ച തേ പ്രേത്യ ശൂലപാതേ പതന്തി ഹ .. 14..

ശൂലാദിഷു പ്രോതദേഹാഃ ക്ഷുത്തൃഡ്ഭ്യാം ചാതിപീഡിതാഃ .
തിഗ്മതുണ്ഡൈഃ കങ്കബകൈരിതശ്ചേതശ്ച താഡിതാഃ .. 15..

പീഡിതാ ആത്മശമലം ബഹുധാ സംസ്മരന്തി ഹി .
യേ ഭൂതാനുദ്വേജയന്തി നരാ ഉൽബണവൃത്തയഃ .. 16..

യഥാ സർപാദികാസ്തേഽപി നരകേ നിപതന്തി ഹി .
ദന്ദശൂകാഭിധാനേ ച യത്രോത്തിഷ്ഠന്തി സർവതഃ .. 17..

പഞ്ചാനനഃ സപ്തമുഖാ ഗ്രസന്തി നരകാഗതാൻ .
യഥാ ബിലേശയാ വിപ്ര ക്രൂരബുദ്ധിസമന്വിതാഃ .. 18..

യേഽവടേഷു കുസൂലാദിഗുഹാദിഷു നിരുന്ധതേ .
താനമുത്രോദ്യതകരാഃ കീനാശപരിസേവകാഃ .. 19
തേഷ്വേവോപവിശിത്വാ ച സഗരേണ ച വഹ്നിനാ .
ധൂമേന ച നിരുന്ധന്തി പാപകർമരതാന്നരാൻ .. 20..

യോഽതിഥീൻസമയപ്രാപ്താന്ദിധക്ഷുരിവ ചക്ഷുഷാ .
പാപേനേഹാലോകയേച്ച സ്വയം ഗൃഹപതിർദ്വിജഃ .. 21..

തസ്യാപി പാപദൃഷ്ടേർഹി നിരയേ യമകിങ്കരാഃ .
അക്ഷിണീ വജ്രതുണ്ഡാ യേ കങ്കാഃ കാകവടാദയഃ .. 22..

ഗൃധ്രാഃ ക്രൂരതരാശ്ചാപി പ്രസഹ്യോത്പാടയന്തി ഹി .
യ ആഢ്യാഭിമതിര്യാതി അഹങ്കൃത്യാതിഗർവിതഃ .. 23..

തിര്യക്പ്രേക്ഷണ ഏവാത്രാഭിവിശങ്കീ നരാധമഃ .
ചിന്തയാർഥസ്യ സർവത്രായതിവ്യയസ്വരൂപയാ .. 24..

ശുഷ്യദ്ധൃദയവക്ത്രശ്ച നിർവൃതിം നൈവ ഗച്ഛതി .
ഗ്രഹവദ്രക്ഷതേ ചാർഥം സ പ്രേതോ യമകിങ്കരൈഃ .. 25..

സൂചീമുഖേ ച നരകേ പാത്യതേ നിജകർമണാ .
വിത്തഗ്രഹം ച പുരുഷം വായകാ ഇവ യാമ്യകാഃ .. 26..

കിങ്കരാഃ സർവതോഽങ്ഗേഷു സൂത്രൈഃ പരിവയന്തി ഹി .
ഏതേ ബഹുവിധാ വിപ്ര നരകാഃ പാപകർമണാം .. 27..

നരാണാം ശതശഃ സന്തി യാതനാസ്ഥാനഭൂമയഃ .
സഹസ്രശോഽപി ദേവർഷേ ഉക്താനുക്താംസ്തഥാപി ഹി .. 28..

വിശന്തി നരകാനേതാന്യാതനാബഹുലാന്മുനേ .
തഥാ ധർമപരാശ്ചാപി ലോകാന്യാന്തി സുഖോദ്ഗതാൻ .. 29..

സ്വധർമോ ബഹുധാ ഗീതോ യഥാ തവ മഹാമുനേ .
ദേവീപൂജനരൂപോ ഹി ദേവ്യാരാധനലക്ഷണഃ .. 30..

യേനാനുഷ്ഠിതമാത്രേണ നരോ ന നരകം വ്രജേത് .
സാ ദേവീ ഭവപാഥോധേരുദ്ധർത്രീ പൂജിതാ നൃണാം .. 31..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ഽവശിഷ്ടനരകവർണനം നാമ ത്രയോവിംശോഽധ്യായഃ .. 8.23..

8.24 ചതുർവിംശോഽധ്യായഃ . ദേവീപൂജനവിധിനിരൂപണം .

നാരദ ഉവാച .
ധർമശ്ച കീദൃശസ്താത ദേവ്യാരാധനലക്ഷണഃ .
കഥമാരാധിതാ ദേവീ സാ ദദാതി പരം പദം .. 1..

ആരാധനവിധിഃ കോ വാ കഥമാരാധിതാ കദാ .
കേന സാ ദുർഗനരകാദ്ദുർഗാ ത്രാണപ്രദാ ഭവേത് .. 2..

ശ്രീനാരായണ ഉവാച .
ദേവർഷേ ശൃണു ചിത്തൈകാഗ്ര്യേണ മേ വിദുഷാം വര .
യഥാ പ്രസീദതേ ദേവീ ധർമാരാധനതഃ സ്വയം .. 3..

സ്വധർമോ യാദൃശഃ പ്രോക്തസ്തം ച മേ ശൃണു നാരദ .
അനാദാവിഹ സംസാരേ ദേവീ സശൃജിതാ സ്വയം .. 4..

പരിപാലയതേ ഘോരസങ്കടാദിഷു സാ മുനേ .
സാ ദേവീ പൂജ്യതേ ലോകൈര്യഥാവത്തദ്വിധിം ശൃണു .. 5..

പ്രതിപത്തിഥിമാസാദ്യ ദേവീമാജ്യേന പൂജയേത് .
ഘൃതം ദദ്യാദ് ബ്രാഹ്മണായ രോഗഹീനോ ഭവേത്സദാ .. 6..

ദ്വിതീയായാം ശർകരയാ പൂജയേജ്ജഗദംബികാം .
ശർകരാം പ്രദദേദ്വിപ്രേ ദീർഘായുർജായതേ നരഃ .. 7..

തൃതീയാദിവസേ ദേവ്യൈ ദുഗ്ധം പൂജനകർമണി .
ക്ഷീരം ദത്ത്വാ ദ്വിജാഗ്ര്യായ സർവദുഃഖാതിഗോ ഭവേത് .. 8..

ചതുർഥ്യാം പൂജന്യേഽപൂപാ ദേയാ ദേവ്യൈ ദ്വിജായ ച .
അപൂപാ ഏവ ദാതവ്യാ ന വിഘ്നൈരഭിഭൂയതേ .. 9..

പഞ്ചമ്യാം കദലീജാതം ഫലം ദേവ്യൈ നിവേദയേത് .
തദേവ ബ്രാഹ്മണേ ദേയം മേധാവാൻപുരുഷോ ഭവേത് .. 10..

ഷഷ്ഠീതിഥൗ മധു പ്രോക്തം ദേവീപൂജനകർമണി .
ബ്രാഹ്മണായ ച ദാതവ്യം മധു കാന്തിര്യതോ ഭവേത് .. 11..

സപ്തമ്യാം ഗുഡനൈവേദ്യം ദേവ്യൈ ദത്ത്വാ ദ്വിജായ ച .
ഗുഡം ദത്ത്വാ ശോകഹീനോ ജായതേ ദ്വിജസത്തമ .. 12..

നാരികേലമഥാഷ്ടമ്യാം ദേവ്യൈ നൈവേദ്യമർപയേത് .
ബ്രാഹ്മണായ പ്രദാതവ്യം താപഹീനോ ഭവേന്നരഃ .. 13..

നവമ്യാം ലാജമംബായൈ ചാർപയിത്വാ ദ്വിജായ ച .
ദത്ത്വാ സുഖാധികോ ഭൂയാദിഹ ലോകേ പരത്ര ച .. 14..

ദശമ്യാമർപയിത്വാ തു ദേവ്യൈ കൃഷ്ണതിലാന്മുനേ .
ബ്രാഹ്മണായ പ്രദത്ത്വാ തു യമലോകാദ്ഭയം ന ഹി .. 15..

ഏകാദശ്യാം ദധി തഥാ ദേവ്യൈ ചാർപയതേ തു യഃ .
ദദാതി ബ്രാഹ്മണായൈതദ്ദേവീപ്രിയതമോ ഭവേത് .. 16..

ദ്വാദശ്യാം പൃഥുകാന്ദേവ്യൈ ദത്ത്വാചാര്യായ യോ ദദേത് .
താനേവ ച മുനിശ്രേഷ്ഠ സ ദേവീപ്രിയതാം വ്രജേത് .. 17..

ത്രയോദശ്യാം ച ദുർഗായൈ ചണകാൻപ്രദദാതി ച .
താനേവ ദത്ത്വാ വിപ്രായ പ്രജാസന്തതിമാൻഭവേത് .. 18..

ചതുർദശ്യാം ച ദേവർഷേ ദേവ്യൈ സക്തൂൻപ്രയച്ഛതി .
താനേവ ദദ്യാദ്വിപ്രായ ശിവസ്യ ദയിതോ ഭവേത് .. 19..

പായസം പൂർണിമാതിഥ്യാമപർണായൈ പ്രയച്ഛതി .
ദദാതി ച ദ്വിജാഗ്ര്യായ പിതൄനുദ്ധരതേഽഖിലാൻ .. 20..

തത്തിഥൗ ഹവനം പ്രോക്തം ദേവീപ്രീത്യൈ മഹാമുനേ .
തത്തത്തിഥ്യുക്തവസ്തൂനാമശേഷാരിഷ്ടനാശനം .. 21..

രവിവാരേ പായസം ച നൈവേദ്യം പരികീർതിതം .
സോമവാരേ പയഃ പ്രോക്തം ഭൗമേ ച കദലീഫലം .. 22..

ബുധവാരേ ച സമ്പ്രോക്തം നവനീതം നവം ദ്വിജ .
ഗുരുവാരേ ശർകരാം ച സിതാം ഭാർഗവവാസരേ .. 23..

ശനിവാരേ ഘൃതം ഗവ്യം നൈവേദ്യം പരികീർതിതം .
സപ്തവിംശതിനക്ഷത്രനൈവേദ്യം ശ്രൂയതാം മുനേ .. 24..

ഘൃതം തിലം ശർകരാം ച ദധി ദുഗ്ധം കിലാടകം .
ദധികൂർചീ മോദകം ച ഫേണികാം ഘൃതമണ്ഡകം .. 25..

കംസാരം വടപത്രം ച ഘൃതപൂരമതഃ പരം .
വടകം കോകരസകം പൂരണം മധു സൂരണം .. 26..

ഗുഡം പൃഥുകദ്രാക്ഷേ ച ഖർജൂരം ചൈവ ചാരകം .
അപൂപം നവനീതം ച മുദ്ഗം മോദക ഏവ ച .. 27..

മാതുലിംഗമിതി പ്രോക്തം ഭനൈവേദ്യം ച നാരദ .
വിഷ്കംഭാദിഷു യോഗേഷു പ്രവക്ഷ്യാമി നിവേദനം .. 28..

പദാർഥാനാം കൃതേഷ്വേഷു പ്രീണാതി ജഗദംബികാ .
ഗുഡം മധു ഘൃതം ദുഗ്ധം ദധി തക്രം ത്വപൂപകം .. 29..

നവനീതം കർകടീം ച കൂഷ്മാണ്ഡം ചാപി മോദകം .
പനസം കദലം ജംബുഫലമാമ്രഫലം തിലം .. 30..

നാരംഗം ദാഡിമം ചൈവ ബദരീഫലമേവ ച .
ധാത്രീഫലം പായസഞ്ച പൃഥുകം ചണകം തഥാ .. 31..

നാരികേലം ജംഭഫലം കസേരും സൂരണം തഥാ .
ഏതാനി ക്രമശോ വിപ്ര നൈവേദ്യാനി ശുഭാനി ച .. 32..

വിഷ്കംഭാദിഷു യോഗേഷു നിർണീതാനി മനീഷിഭിഃ .
അഥ നൈവേദ്യമാഖ്യാസ്യേ കരണാനാം പൃഥങ്മുനേ .. 33..

കംസാരം മണ്ഡകം ഫേണീ മോദകം വടപത്രകം .
ലഡ്ഡുകം ഘൃതപൂരം ച തിലം ദധി ഘൃതം മധു .. 34..

കരണാനാമിദം പ്രോക്തം ദേവീനൈവേദ്യമാദരാത് .
അഥാന്യത്സമ്പ്രവക്ഷ്യാമി ദേവീപ്രീതികരം പരം .. 35..

വിധാനം നാരദമുനേ ശൃണു തത്സർവമാദൃതഃ .
ചൈത്രശുദ്ധതൃതീയായാം നരോ മധുകവൃക്ഷകം .. 36..

പൂജയേത്പഞ്ച ഖാദ്യം ച നൈവേദ്യമുപകല്പയേത് .
ഏവം ദ്വാദശമാസേഷു തൃതീയാതിഥിഷു ക്രമാത് .. 37..

ശുക്ലപക്ഷേ വിധാനേന നൈവേദ്യമഭിദധ്മഹേ .
വൈശാഖമാസേ നൈവേദ്യം ഗുഡയുക്തം ച നാരദ .. 38..

ജ്യേഷ്ഠമാസേ മധു പ്രോക്തം ദേവീപ്രീത്യർഥമേവ തു .
ആഷാഢേ നവനീതം ച മധുകസ്യ നിവേദനം .. 39..

ശ്രാവണേ ദധി നൈവേദ്യം ഭാദ്രമാസേ ച ശർകരാ .
ആശ്വിനേ പായസം പ്രോക്തം കാർതികേ പയ ഉത്തമം .. 40..

 മാർഗേ ഫേണ്യുത്തമാ പ്രോക്താ പൗഷേ ച ദധികൂർചികാ .

മാഘേ മാസി ച നൈവേദ്യം മൃതം ഗവ്യം സമാഹരേത് .. 41..

നാരികേലം ച നൈവേദ്യം ഫാൽഗുനേ പരികീർതിതം .
ഏവം ദ്വാദശനൈവേദ്യൈർമാസേ ച ക്രമതോഽർചയേത് .. 42..

മംഗലാ വൈഷ്ണവീ മായാ കാലരാത്രിർദുരത്യയാ .
മഹാമായാ മതംഗീ ച കാലീ കമലവാസിനീ .. 43..

ശിവാ സഹസ്രചരണാ സർവമംഗലരൂപിണീ .
ഏഭിർനാമപദൈർദേവീം മധൂകേ പരിപൂജയേത് .. 44..

തതഃ സ്തുവീത ദേവേശീം മധൂകസ്ഥാം മഹേശ്വരീം .
സർവകാമസമൃദ്ധ്യർഥം വ്രതപൂർണത്വസിദ്ധയേ .. 45..

നമഃ പുഷ്കരനേത്രായൈ ജഗദ്ധാത്ര്യൈ നമോഽസ്തു തേ .
മാഹേശ്വര്യൈ മഹാദേവ്യൈ മഹാമംഗലമൂർതയേ .. 46..

പരമാ പാപഹന്ത്രീ ച പരമാർഗപ്രദായിനീ .
പരമേശ്വരീ പ്രജോത്പത്തിഃ പരബ്രഹ്മസ്വരൂപിണീ .. 47..

മദദാത്രീ മദോന്മത്താ മാനഗമ്യാ മഹോന്നതാ .
മനസ്വിനീ മുനിധ്യേയാ മാർതണ്ഡസഹചാരിണീ .. 48..

ജയ ലോകേശ്വരി പ്രാജ്ഞേ പ്രലയാംബുദസന്നിഭേ .
മഹാമോഹവിനാശാർഥം പൂജിതാസി സുരാസുരൈഃ .. 49..

യമലോകാഭാവകർത്രീ യമപൂജ്യാ യമാഗ്രജാ .
യമനിഗ്രഹരൂപാ ച യജനീയേ നമോ നമഃ .. 50..

സമസ്വഭാവാ സർവേശീ സർവസംഗവിവർജിതാ .
സംഗനാശകരീ കാമ്യരൂപാ കാരുണ്യവിഗ്രഹാ .. 51..

കങ്കാലക്രൂരാ കാമാക്ഷീ മീനാക്ഷീ മർമഭേദിനീ .
മാധുര്യരൂപശീലാ ച മധുരസ്വരപൂജിതാ .. 52..

മഹാമന്ത്രവതീ മന്ത്രഗമ്യാ മന്ത്രപ്രിയങ്കരീ .
മനുഷ്യമാനസഗമാ മന്മഥാരിപ്രിയങ്കരീ .. 53..

അശ്വത്ഥവടനിംബാമ്രകപിത്ഥബദരീഗതേ .
പനസാർകകരീരാദിക്ഷീരവൃക്ഷസ്വരൂപിണീ .. 54..

ദുഗ്ധവല്ലീനിവാസാർഹേ ദയനീയേ ദയാധികേ .
ദാക്ഷിണ്യകരുണാരൂപേ ജയ സർവജ്ഞവല്ലഭേ .. 55..

ഏവം സ്തവേന ദേവേശീം പൂജനാന്തേ സ്തുവീത താം .
വ്രതസ്യ സകലം പുണ്യം ലഭതേ സർവദാ നരഃ .. 56..

നിത്യം യഃ പഠതേ സ്തോത്രം ദേവീപ്രീതികരം നരഃ .
ആധിവ്യാധിഭയം നാസ്തി രിപുഭീതിർന തസ്യ ഹി .. 57..

അർഥാർഥീ ചാർഥമാപ്നോതി ധർമാർഥീ ധർമമാപ്നുയാത് .
കാമാനവാപ്നുയാത്കാമീ മോക്ഷാർഥീ മോക്ഷമാജപ്നുയാത് .. 58..

ബ്രാഹ്മണോ വേദസമ്പന്നോ വിജയീ ക്ഷത്രിയോ ഭവേത് .
വൈശ്യശ്ച ധനധാന്യാഢ്യോ ഭവേച്ഛൂദ്രഃ സുഖാധികഃ .. 59..

സ്തോത്രമേതച്ഛ്രാദ്ധകാലേ യഃ പഠേത്പ്രയതോ നരഃ .
പിതൄണാമക്ഷയാ തൃപ്തിർജായതേ കല്പവർതിനീ .. 60..

ഏവമാരാധനം ദേവ്യാഃ സമുക്തം സുരപൂജിതം .
യഃ കരോതി നരോ ഭക്ത്യാ സ ദേവീലോകഭാഗ്ഭവേത് .. 61..

ദേവീപൂജനതോ വിപ്ര സർവേ കാമാ ഭവന്തി ഹി .
സർവപാപഹതിഃ ശുദ്ധാ മതിരന്തേ പ്രജായതേ .. 62..

യത്ര തത്ര ഭവേത്പൂജ്യോ മാന്യോ മാനധനേഷു ച .
ജായതേ ജഗദംബായാഃ പ്രസാദേന വിരഞ്ചിജ .. 63..

നരകാണാം ന തസ്യാസ്തി ഭയം സ്വപ്നേഽപി കുത്രചിത് .
മഹാമായാപ്രസാദേന പുത്രപൗത്രാദിവർധനഃ .. 64..

ദേവീഭക്തോ ഭവത്യേവ നാത്ര കാര്യാ വിചാരണാ .
ഇത്യേവം തേ സമാഖ്യാതം നരകോദ്ധാരലക്ഷണം .. 65..

പൂജനം ഹി മഹാദേവ്യാഃ സർവമംഗലകാരകം .
മധൂകപൂജനം തദ്വന്മാസാനാം ക്രമതോ മുനേ .. 66..

സർവം സമാചരേദ്യസ്തു പൂജനം മധുകാഹ്വയം .
ന തസ്യ രോഗബാധാദിഭയമുദ്ഭവതേഽനഘ .. 67..

അഥാന്യദപി വക്ഷ്യാമി പ്രകൃതേഃ പഞ്ചകം പരം .
നാമ്നാ രൂപേണ ചോത്പത്ത്യാ ജഗദാനന്ദദായകം .. 68..

സാഖ്യാനം ച സമാഹാത്മ്യം പ്രകൃതേഃ പഞ്ചകം മുനേ .
കുതൂഹലകര ചൈവ ശൃണു മുക്തിവിധായകം .. 69..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാമഷ്ടമസ്കന്ധേ ദേവീപൂജനവിധിനിരൂപണം നാമ ചതുർവിംശോഽധ്യായഃ .. 8.24..

.. ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ അഷ്ടമസ്കന്ധഃ സമാപ്തഃ ..

Encoded and proofread by Vishwas Bhide

% Text title : Devi Bhagavata Mahapurana Skandha 08
% File name : devIbhAgavatam08.itx
% itxtitle : devIbhAgavatamahApurANam skandhaH 08
% engtitle : devIbhAgavatamahApurANam skandhaH 08
% Category : purana, devI, devii, devibhagavatam
% Location : doc_purana
% Sublocation : purana
% SubDeity : devii
% Language : Sanskrit
% Subject : philosophy/hinduism/religion
% Transliterated by : Vishwas Bhide, satsangdhara.net
% Proofread by : Vishwas Bhide, satsangdhara.net
% Indexextra : (Scans 1, 2, 3, vyAkhyA 1, 2, 3, Hindi 1, 2, 3, 4, 4, Marathi, Marathi audio, E
2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 PDF , 10, Tamil, Telugu 1, Bengali, Audio, Info)
% Latest update : March 30, 2024
% Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om
% Site access : https://sanskritdocuments.org